

МАТЕМАТИКА

КИТОБИ ДАРСЌ БАРОИ ДОНИШОМУЎЗОНИ СИНФҲОИ
1-УМИ МАКТАБҲОИ ТАЪЛИМИ МИЁНАИ УМУМИ

Нашри сездаҳум

Вазорати таълими халқи Республикаи Ўзбекистон
тасдиқ намудааст

«TURON-IQBOL»

ТОШКАНД – 2019

УЎК: 372.851(075)

51=222.8

КБК 22.1я721

А 97

Муҳаррири масъул:

Б. Абдуллаева – проректори оид ба корҳои илмӣ ва инноватсионии ДПДТ ба номи Низомӣ, доктори илмҳои педагогика, профессор.

Муқарризон:

А. Садикова – номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти ДДОТ ба номи Низомӣ;

З. Жуманова – раҳбари шўъбаи таълими ибтидоии МТР;

Н. Рўзиқулова – докторанти ДПДТ ба номи Низомӣ;

Л. Ғоибова – омўзгори синфҳои ибтидоии мактаби таълими миёнаи умумии рақами 196-уми ноҳияи Олмазори шаҳри Тошканд.

Аломатҳои шартӣ:

– машқҳо барои иҷрои даҳонӣ

– гузоштани рақамҳои зарурӣ ё ки аломатҳо дар катакҳои ҳолӣ

– машқҳо барои иҷрои хаттӣ

– мултимедия илова шуд

– гузоштани аломатҳои калон, хурд ва баробар

– супоришҳо барои вазифаи ҳонагӣ

– фикр карда ёб!

– анҷоми дарс

Аз ҳисоби маблағҳои Бунёди мақсадноки китоби республика чоп шудааст.

ISBN 978-9943-14-062-2

© **М. Аҳмедов** ва дигарон, 2019.

© «Turon-Iqbol», 2007, 2019.

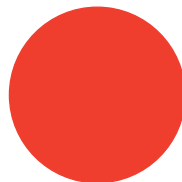
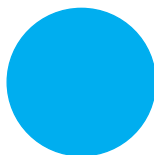
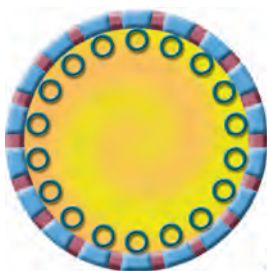
Маҷмӯи ашё (чиз) - ҳо. Ададҳои аз 1 то 10 буда. Амалҳои ҷамъ ва тарҳ дар дохили адади 10

Ашёҳо ва хусусияти онҳо

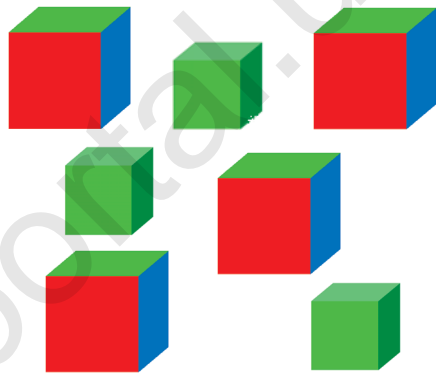
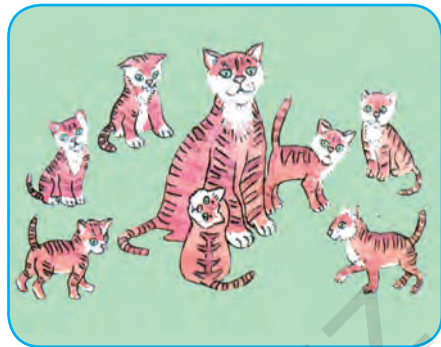
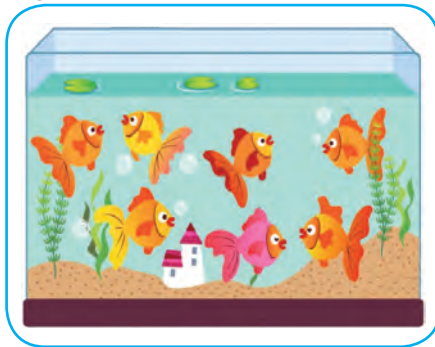

Фарқият ва монандӣ

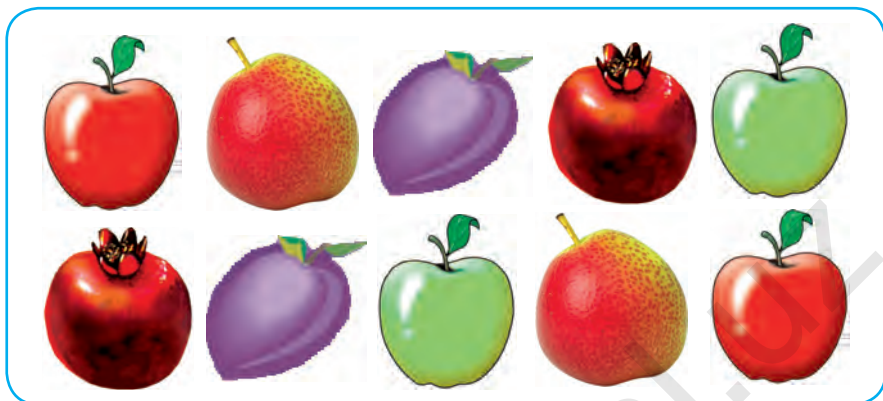

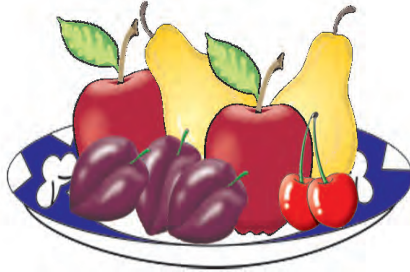
Муқоиса кардани ашёҳо аз рӯйи ченак

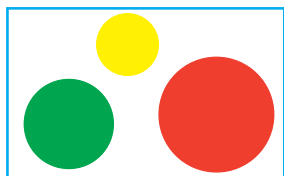
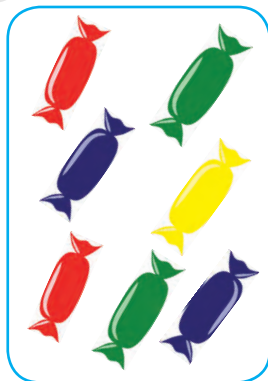
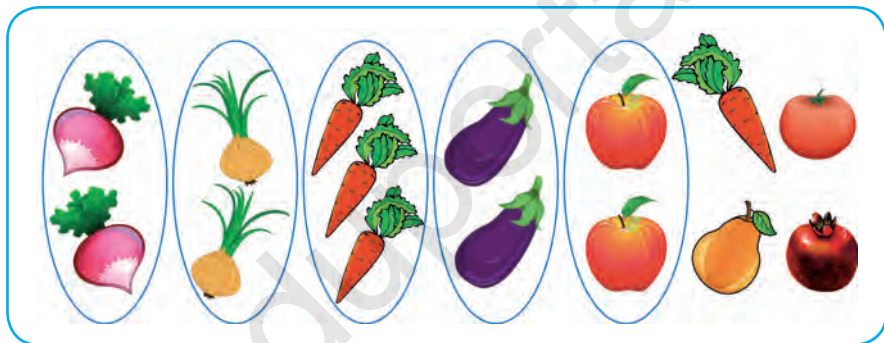
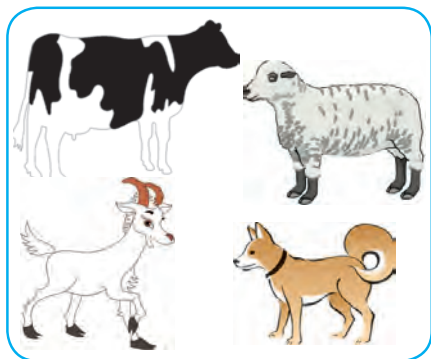
Байни ҳамдигар ҷойгиршавии ашёҳо

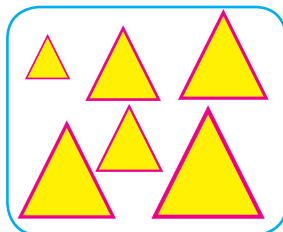
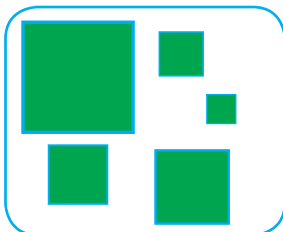
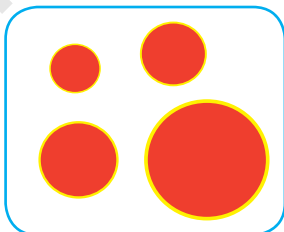
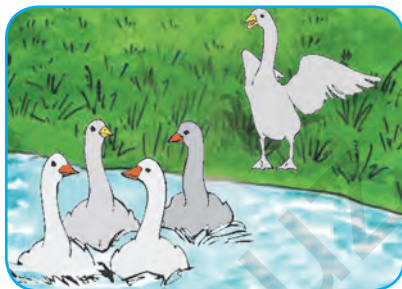

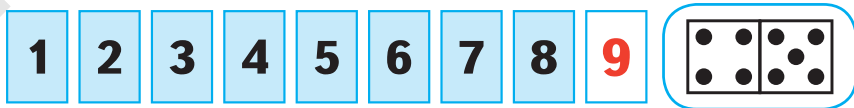
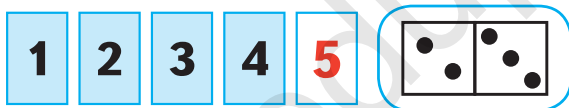
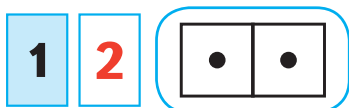
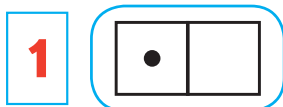
Аз рўйи хусусиятҳояшон ба маҷмӯъҳо ҷудо кардани ашёҳо

Муқоиса кардан аз рӯйи адади ашёҳои маҷмӯро ташкилқунанда

Номбурдани ададҳои аз 1 то 10 буда

Пайдарпай ва шумори ашёҳо

1

2

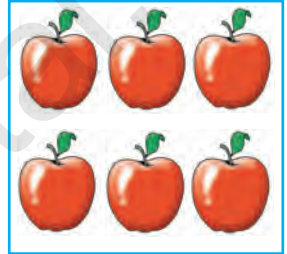
3

4

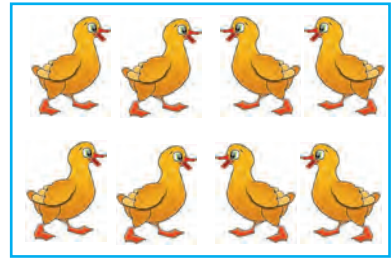
5

6

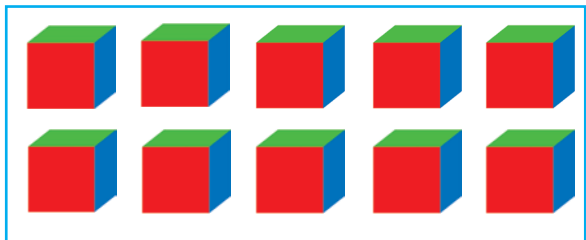
7

8

9

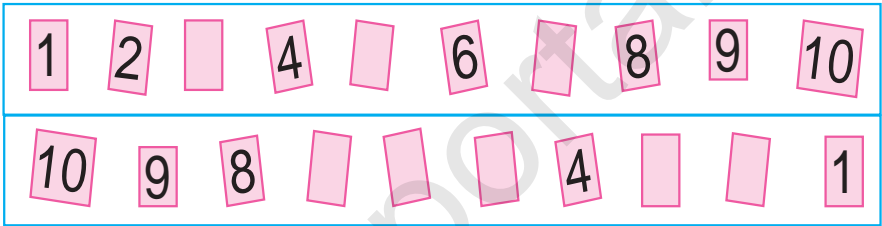
10

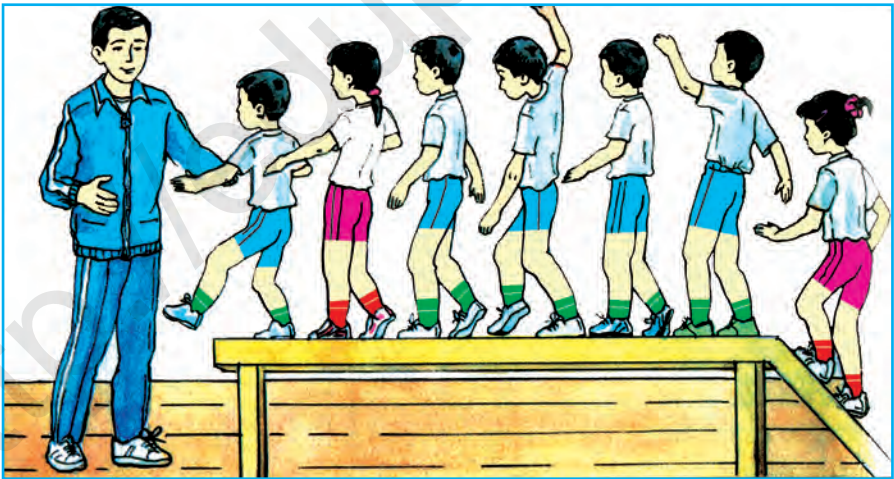
1.

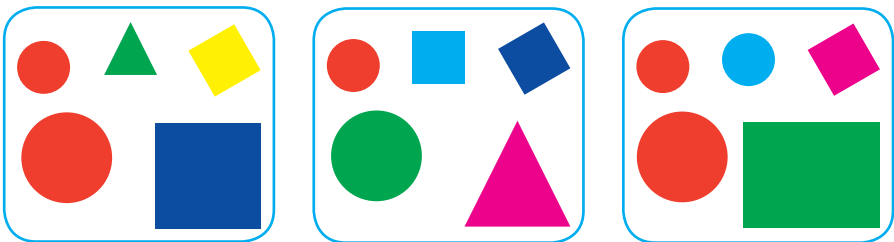
2.

3.

4.

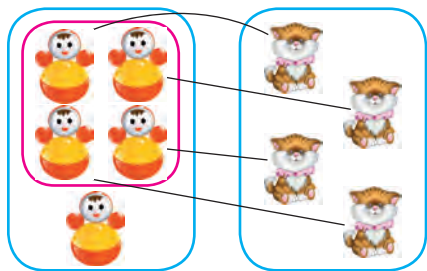
Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE

Мафҳумҳои калон, хурд ва баробар

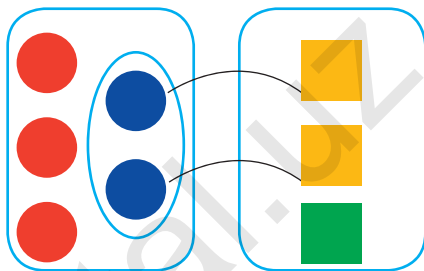
$>$, $<$, $=$

1.

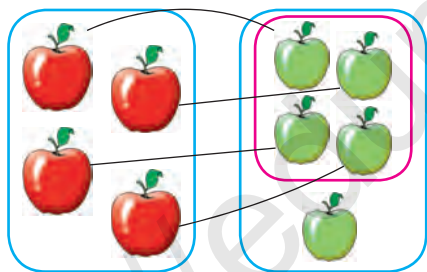

$4 + 1 > 3 + 1$

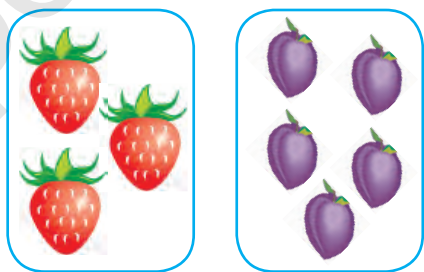

$3 + 2 > 2 + 1$

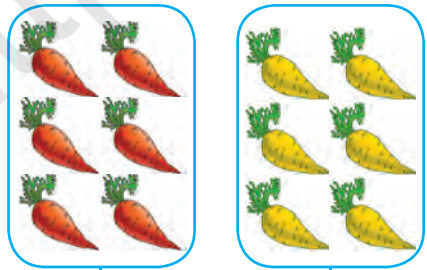
2.

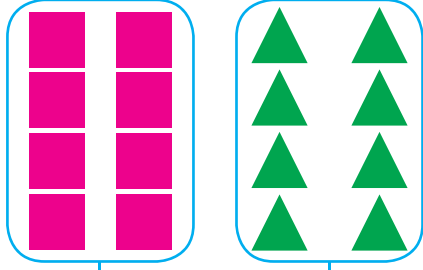
$4 < 5$

3.

$6 = 6$

Рақамгузори ба ададҳои

аз 1 то 5 буда

Адади 1

1.

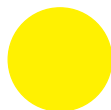
2.

3.

4.

5.

1

Адади 2

1.

2.

1

3.

2

4.

5.

2

Адади 3

1.

2.

3.

$$2 + \square = \square$$

$$\square - 1 = 2$$

4.

$$2 + 1 = \square$$

$$3 - 1 = \square$$

$$1 + 1 = 2$$

$$2 + 1 = 3$$

$$1 + 2 = 3$$

$$2 - 1 = 1$$

$$3 - 1 = 2$$

$$3 - 2 = 1$$

Адади 4

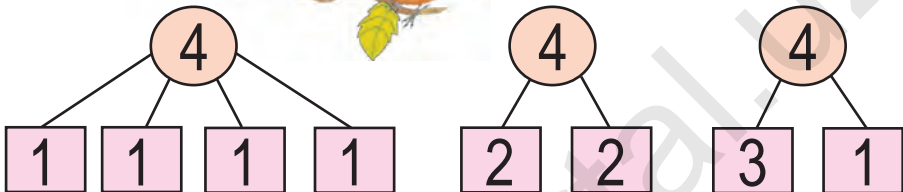
1 2 3 4

4 4

1.

$$3 + 1 = 4$$

2.

$$3 + \square = 4$$

$$1 + \square = 4$$

3.

$3 + 1 = 4$	$1 + 3 = 4$	$2 + 2 = 4$
$4 - 1 = 3$	$4 - 2 = 2$	$4 - 3 = 1$

Адади 5

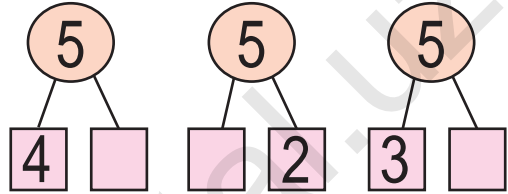

1 2 3 4 5

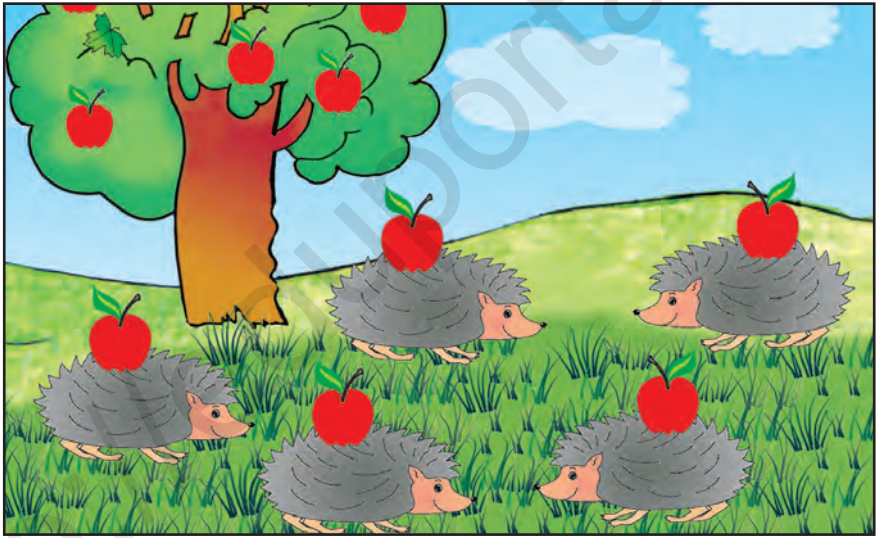
5 5

$$4 + 1 = 5$$

1.

2.

$$3 + 2 = \square$$

$$2 + 3 = \square$$

3.

$$2 \square 3$$

$$2 \square 2$$

$$4 \square 3$$

$$4 \square 2$$

4.

5.

$$4 + 1 = \square$$

$$3 + 2 = \square$$

$$2 + 3 = \square$$

$$2 + 2 = \square$$

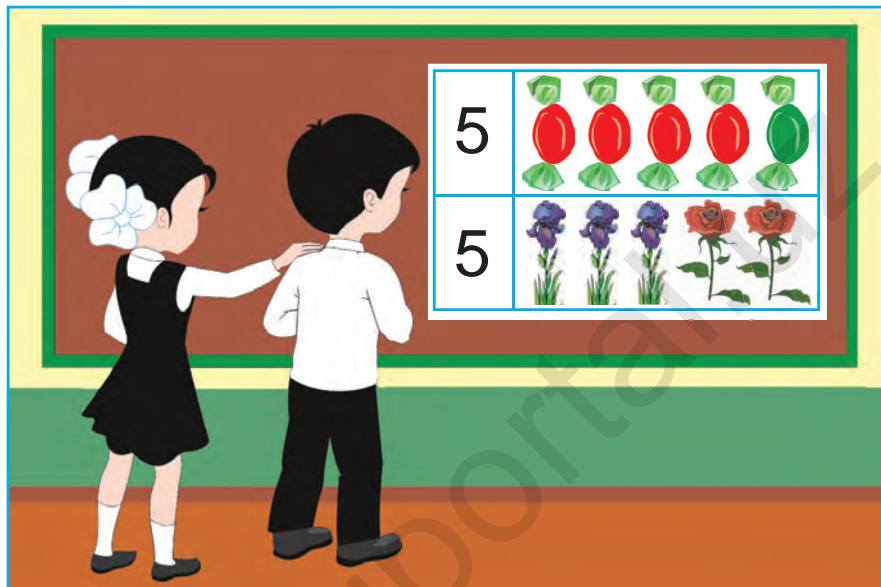
$$5 - 3 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

Дар доҳили адади 5 аз аломатҳои =, +, - истифода бурда, натиҷаҳоро навиштан

1.

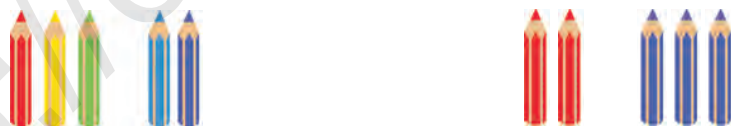
2.

3.

5 □ 4 | 2 □ 5 | 4 □ 5 | 5 □ 5

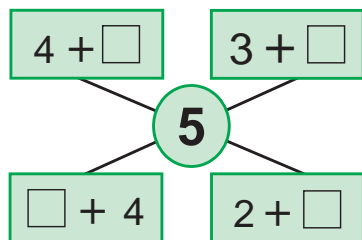
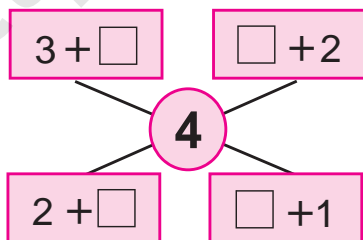
4.

3 + 2 = □

2 + 3 = □

5.

4 + 1 = 5

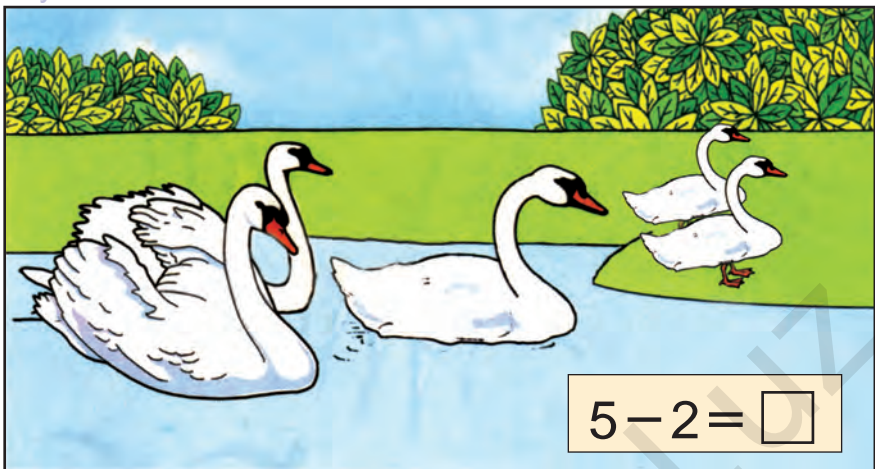
1 + 4 = 5

3 + 2 = 5

2 + 3 = 5

6.

$$5 - 2 = \square$$

7.

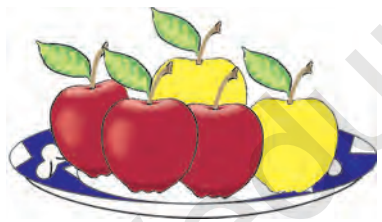

$$5 - 1 = \square$$

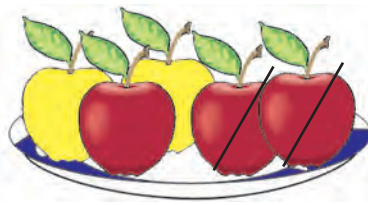
$$5 - 4 = \square$$

8.

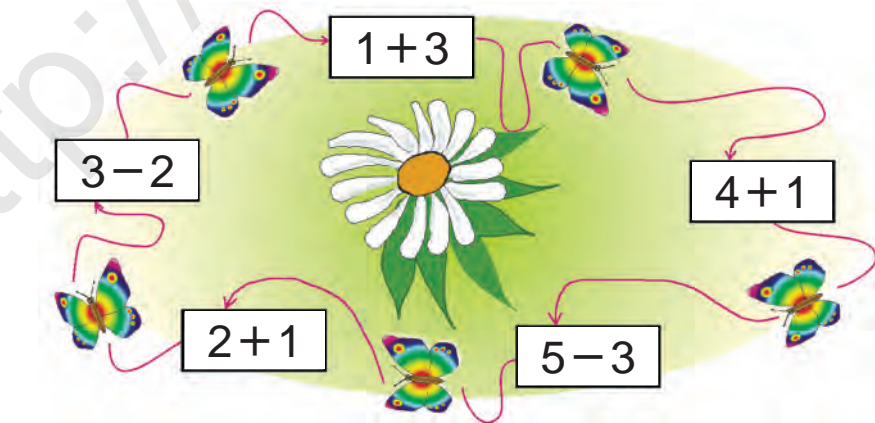
$$3 + 2 = \square$$

$$5 - 2 = \square$$

9.

$$1 + 3$$

$$3 - 2$$

$$4 + 1$$

$$2 + 1$$

$$5 - 3$$

$5 - 1 = 4$	$5 - 2 = 3$	$5 - 3 = 2$	$5 - 4 = 1$
-------------	-------------	-------------	-------------

Рақамгузори ба ададҳои

аз 6 то 9 буда

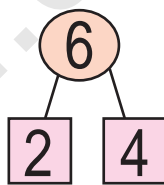
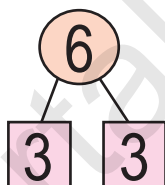
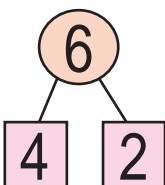
Адади 6

$$5 + 1 = 6$$

1.

2.

$$5 + \square = 6$$

$$1 + \square = 6$$

3.

4.

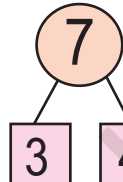
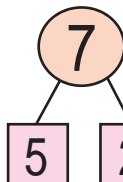
Адади 7

$$6 + 1 = 7$$

1.

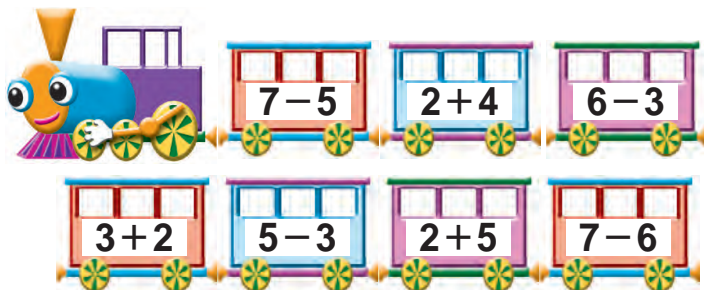
2.

3.

4.

Адади 8

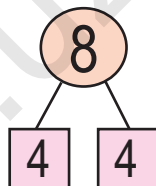
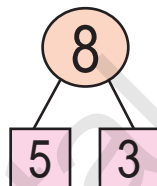

- 1 2 3 4 5 6 7 8

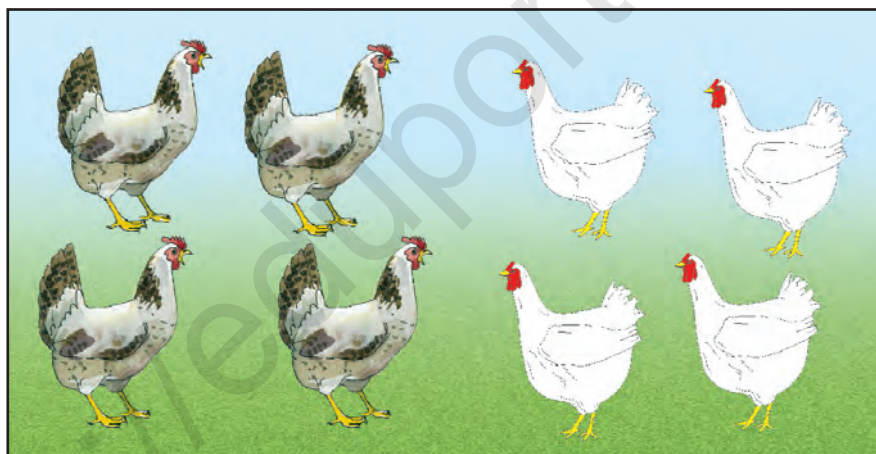

$$7 + 1 = 8$$

1.

2.

$$\square + \square = \square$$

$$8 - \square = \square$$

3. $7 + 1 = 8$

$5 + 3 = 8$

$4 + 4 = 8$

$8 - 1 = \square$

$8 - 3 = \square$

$8 - 4 = \square$

4.

Адади 9

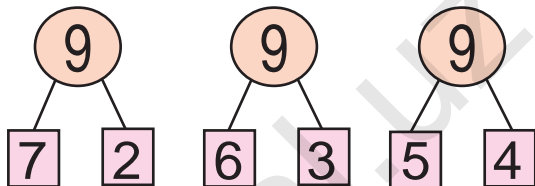
1 2 3 4 5 6 7 8 9

$$8 + 1 = 9$$

1.

2.

3.

$7 + 2 = 9$

$6 + 3 = 9$

$4 + 5 = 9$

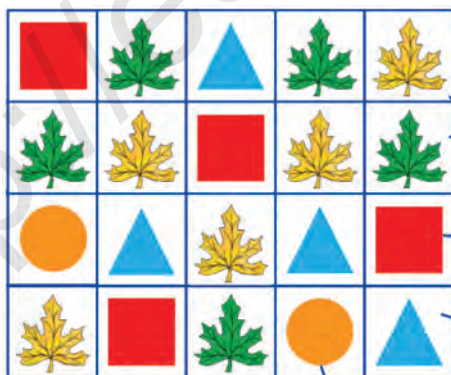
$9 - 2 = \square$

$9 - 3 = \square$

$9 - 4 = \square$

4.

$\square + 4 = 9$

$\square + 3 = 8$

$\square + 3 = 7$

$\square + 2 = 6$

$\square + 3 = 5$

5.

9	1	2	3	4	5	6	7	8
	8							

6.

$6 + 3 = 9$

$9 - 6 = \square$

$9 - 3 = \square$

7.

$2 + \square$

$\square + 1$

$\square + 2$

$1 + \square$

8

9

$1 + \square$

$\square + 2$

$\square + 1$

$3 + \square$

8.

$5 + 3 = 8$

$3 + 6 = 9$

$7 + 2 = 9$

$8 - 5 = \square$

$9 - 3 = \square$

$9 - 7 = \square$

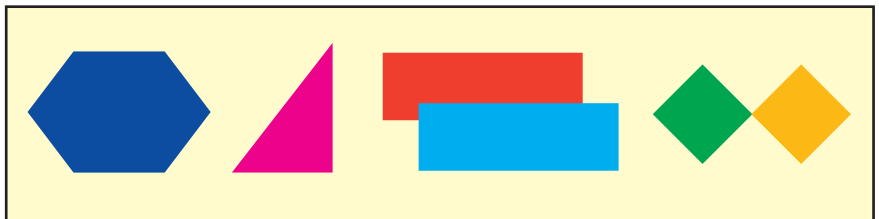
9.

$8 + \square = 9$

$9 - \square = 8$

10.

1 2 3 4 5 6 7 8 9

9 8   1

1.

3

2

1

0

2.

5

4

3

2

1

0

3.

$2 - 2 = 0$

$6 - 6 = 0$

$7 - 7 = 0$

4.

3

$3 - 3 = 0$

5

$5 - 5 = 0$

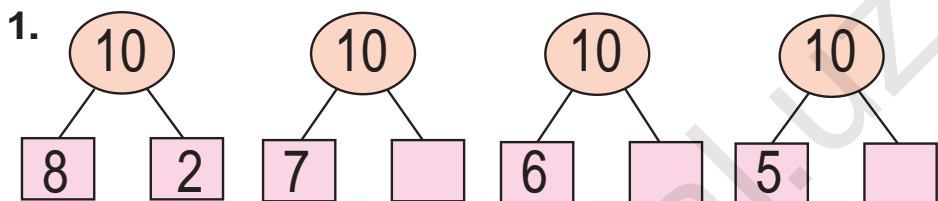
5.

Адади 10

$9 + 1 = 10$

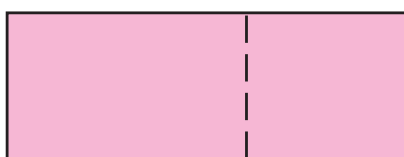
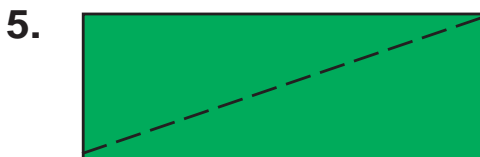

3.

$8 + 2 = 10$	$7 + 3 = 10$	$6 + 4 = 10$
$10 - \square = 8$	$10 - \square = 3$	$10 - \square = 6$

4.

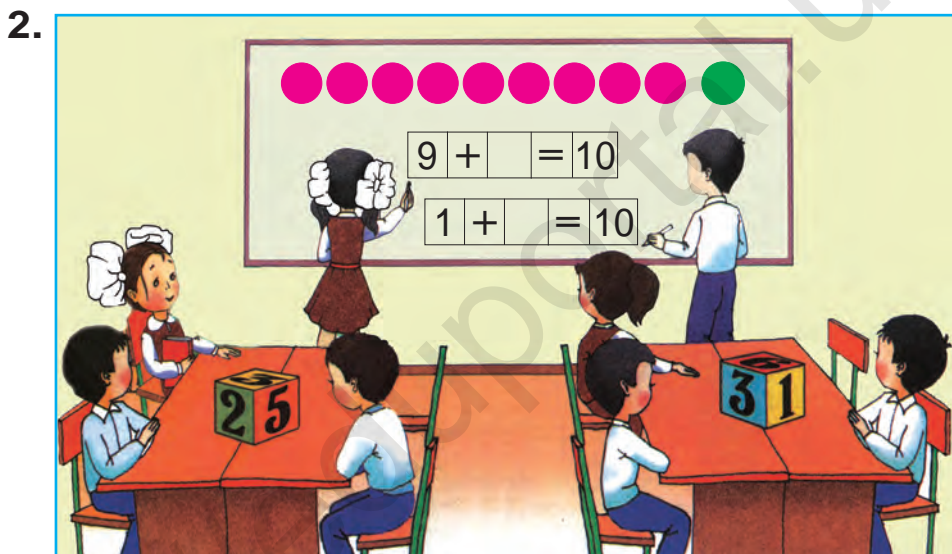

Дар доҳили адади 10 аз аломатҳои =, +, - истифода бурда, натиҷаҳоро навиштан

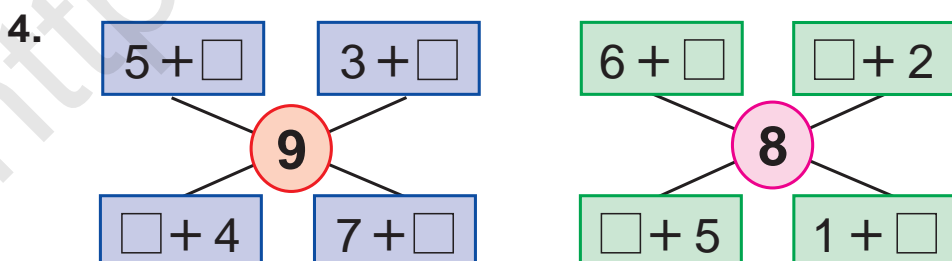

1. $5 + 1 = \square$ $\square + 2 = \square$ $\square + 1 = 9$

$9 - 2 = \square$ $\square - 1 = \square$ $\square - 2 = 4$

3. $9 + 1$ $6 - 4$ $4 + 6$ $9 - 2$
 $8 - 2$ $5 + 5$ $7 - 3$ $3 + 7$

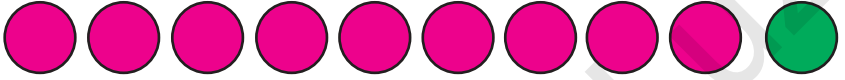

5. $5 + 4 \square 10$ $8 - 3 \square 6$ $5 + 2 \square 8$
 $9 - 2 \square 7$ $6 + 4 \square 3$ $7 - 3 \square 4$

6.

 + = 10

	9		2		4		5		1
		7		3		6		8	

7.

$9 \square 8$ $7 \square 8$ $6 \square 6$ $9 \square 3$
 $8 \square 9$ $8 \square 7$ $9 \square 9$ $3 \square 9$

8.

$6 + \square = \square$

$\square + 4 = \square$

9.

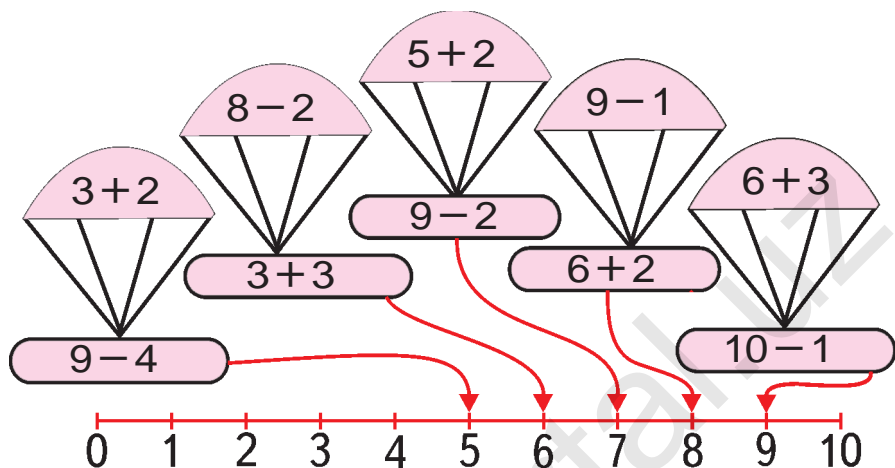
$7-0$ $6+1$ $9-3$
 $7+1$ $8-3$ $5+4$

10.

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE
Муқоиса кардани ададҳои аз 1 то 10 буда

1.

2.

=, ≠

3.

=, ≠

Тасаввуроти вақт

1.

2.

3.

$4 + \square = 7$

$5 + \square = 8$

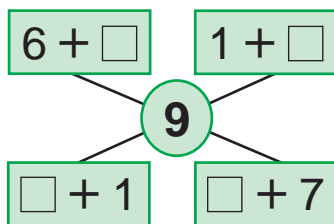
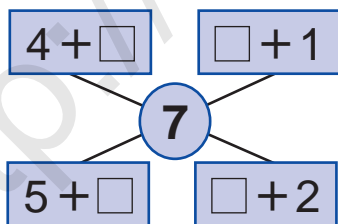
$1 + \square = 9$

$5 - \square = 2$

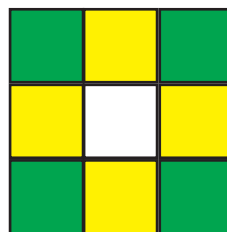
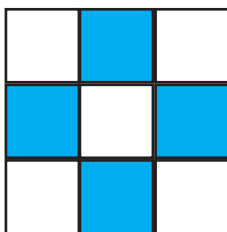
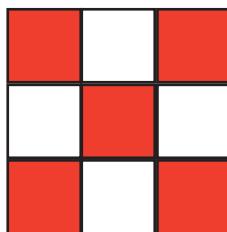
$5 - \square = 4$

$6 - \square = 2$

4.

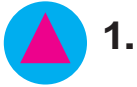

5.

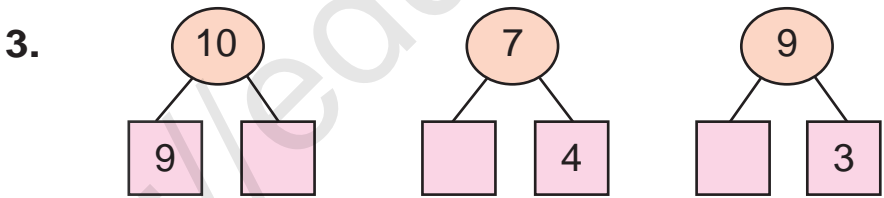

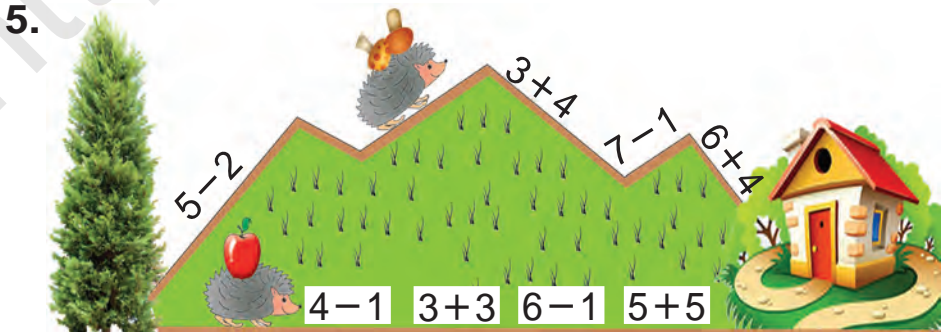
Ҳафта. Рӯзҳои ҳафта ва шумори он

2. $5 \square 4$ $9 \square 8$ $9 \square 5$ $7 \square 6$
 $7 \square 8$ $8 \square 7$ $9 \square 9$ $6 \square 7$

4. $9 + 1 = 10$ $8 + 2 = 10$ $7 + 3 = 10$
 $10 - 1 = \square$ $10 - 2 = \square$ $10 - 3 = \square$

Ададҳои ҷуфт ва тоқ

1.

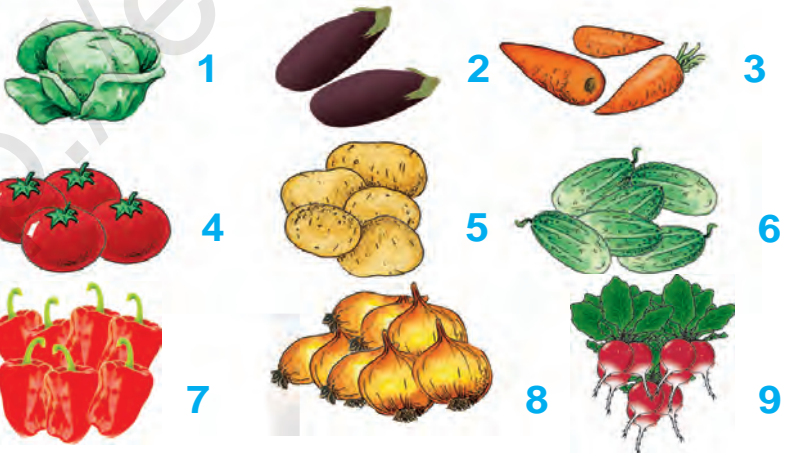
$$2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

2.

3.

4.

$8 - 3$

$5 + 4$

$9 - 7$

$2 + 4$

$2 + 3$

$7 - 2$

$2 + 1$

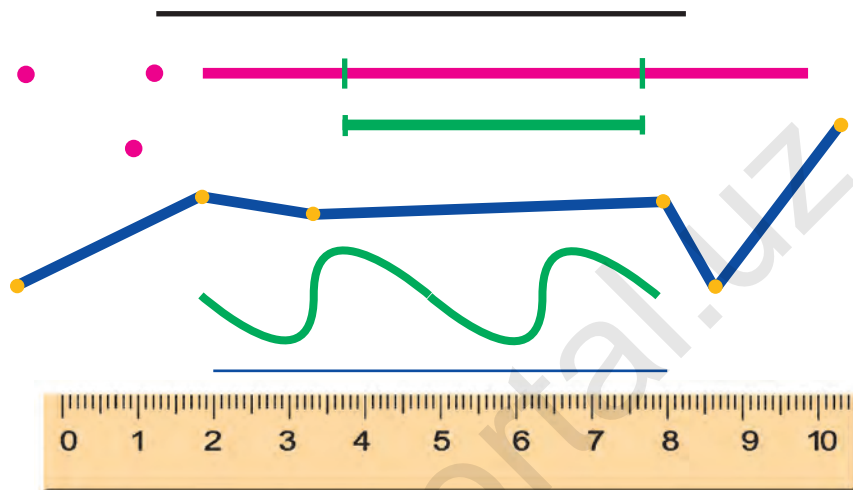
$9 - 6$

Нуқта. Порчаи хати рост. Хати шикаста ва хати каҷ

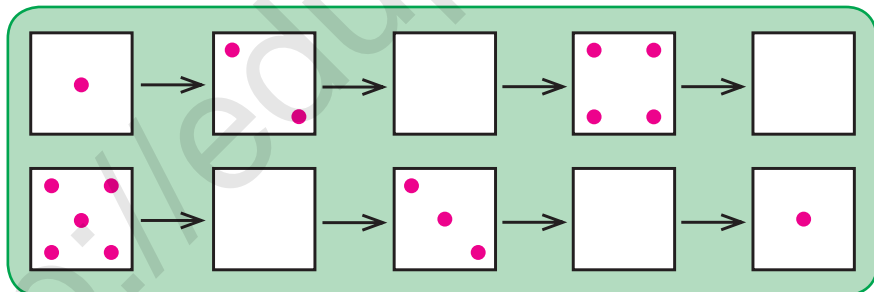
1.

2. $4 + 2$ $6 + 2$ $9 - 5$ $2 + 3$
 $8 + 2$ $4 - 3$ $2 + 1$ $5 - 4$

3.

4.

$$3 + \square = \square$$

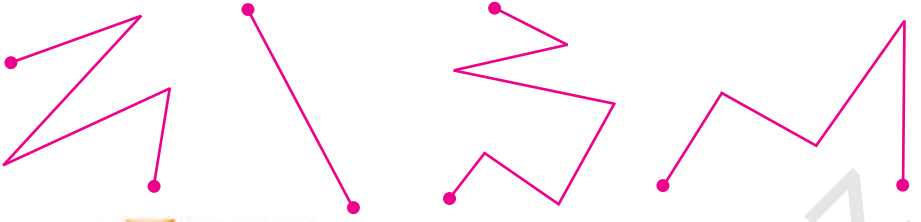
$$\square + 4 = \square$$

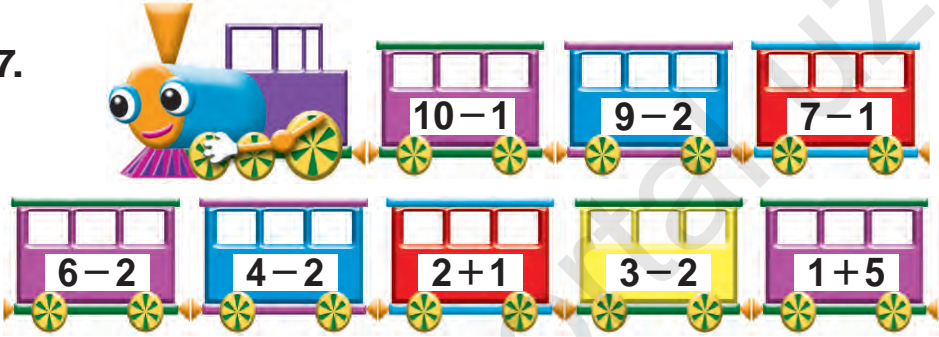
5.

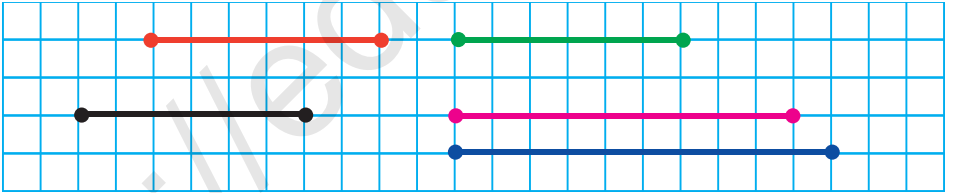
6. Кадом яке аз ин хатҳоро хати шикаста гуфтан мумкин?

7.

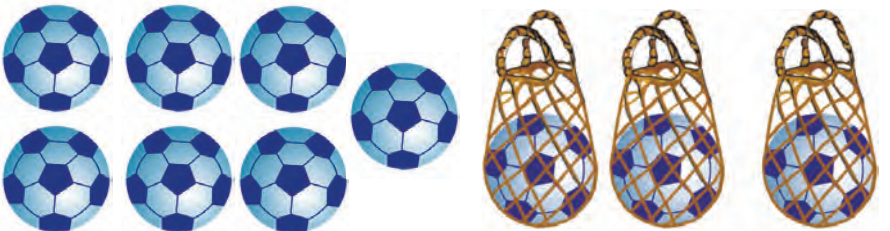

8. Порчаҳои додашударо ба дафтаратон кашед. Порчаҳои дарозиаш баробар бударо ёбед:

9. $8+1$ $9-2$ $6+3$ $7+3$
 $9-3$ $5+4$ $8-4$ $9+1$

10. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$$10 - 3 = 10 - 2 - 1$$

Чамъ ва тарҳ бо иштироки нол (сифр)

1.

$$\boxed{5} + \boxed{0} = \boxed{5}$$

$$\boxed{} + 0$$

$$\boxed{} - 0$$

$$\boxed{6} - \boxed{0} = \boxed{6}$$

2. $0 + 5 = 5$

$3 - \square = 3$

$6 + 0 = \square$

$9 - 0 = 9$

$8 + \square = 8$

$2 - 0 = \square$

3. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

? - 10

4. $8 + 2 \square 10$

$6 - 4 \square 9$

$3 + 5 \square 8$

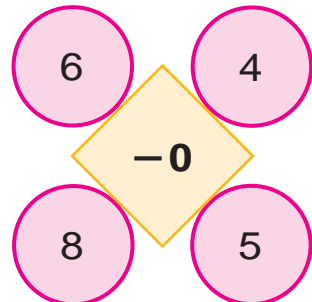
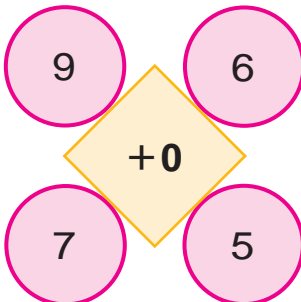
$2 + 5 \square 10$

$6 + 0 \square 8$

$8 - 3 \square 7$

5. Ҳисоб кунед:

Усулҳои иҷро кардани амалҳои ҷамъ ва тарҳ

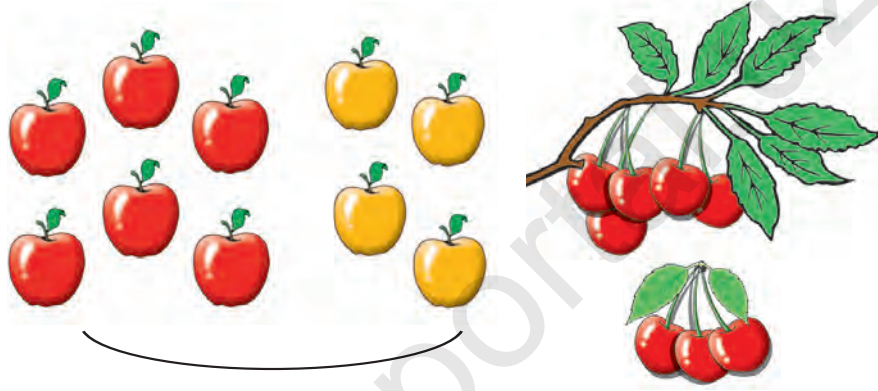

1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

2.

$$6 + 4 = \square \square$$

$$8 - 3 = \square$$

3.

$6 \square 3$

$8 \square 4$

$9 \square 9$

$10 \square 5$

4.

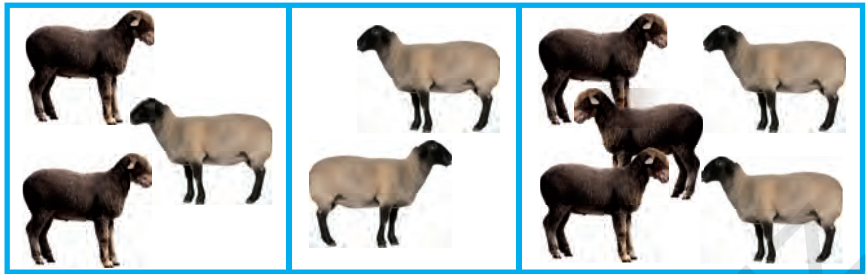
$5 - \square = 4$
 $3 + \square = 4$
 $4 + \square = 7$
 $7 - \square = 3$
 $3 + \square = 5$

Аъзоҳои амали ҷамъ

1.

3

2

5

3 – ҷамъшаванда   2 – ҷамъкунанда   5 – ҳосили ҷамъ

Ҳосили ҷамъи 3 ва 2 ба 5 баробар аст.

3 – ҷамъшаванда

2 – ҷамъкунанда

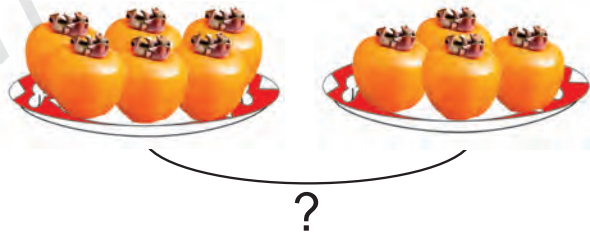
5 – ҳосили ҷамъ $3+2$ – ҳосили ҷамъ

Аъзоҳои амали ҷамъ компонентҳои он мебошад.

2. $5+2$ $1+7$ $3+2$ $4+3$
 $3+5$ $7+2$ $1+3$ $5+4$

3. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

4.

Ҷамъшаванда	3	5	6	8	3	7	6
Ҷамъкунанда	5	4	1	2	3	3	0
Ҳосили ҷамъ							

Аъзоҳои амали тарҳ

1.

6

2

4

6 – тарҳшаванда 2 – тарҳқунанда 4 – ҳосили тарҳ

Ҳосили тарҳи 6 ва 2 ба 4 баробар аст.

6 – тарҳшаванда

2 – тарҳқунанда

4 – ҳосили тарҳ $6 - 2$ – ҳосили тарҳ

Аъзоҳои амали тарҳ компонентҳои он мебошад.

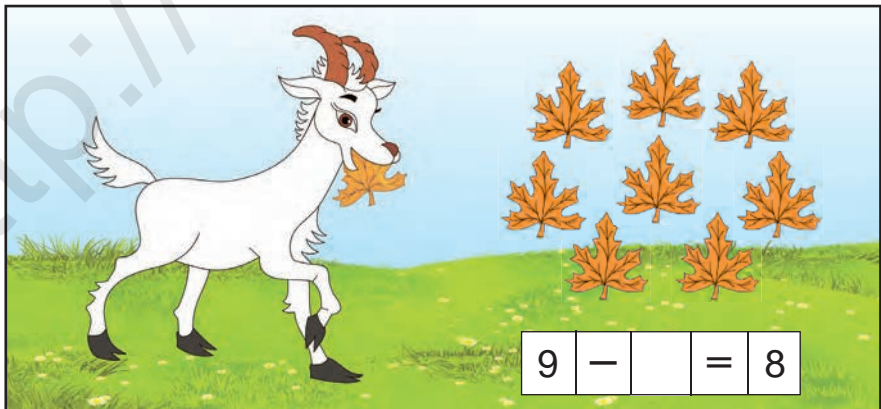
2.

$6 - 2 = \square$

3. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$9 - \square = 8$

4. $7 - 6$

$5 - 5$

$7 - 2$

$10 - 8$

$9 - 3$

$8 - 4$

$6 - 5$

$10 - 9$

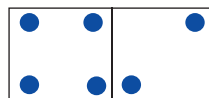
Маънои амалҳои чамъ ва тарҳ

1.

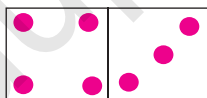
2.

$$\underline{4 + 2 = 6}$$

$$6 - 2 = \square$$

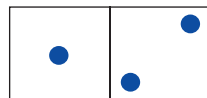
$$6 - 4 = \square$$

$$\underline{4 + 3 = \square}$$

$$\square - 4 = \square$$

$$\square - 3 = \square$$

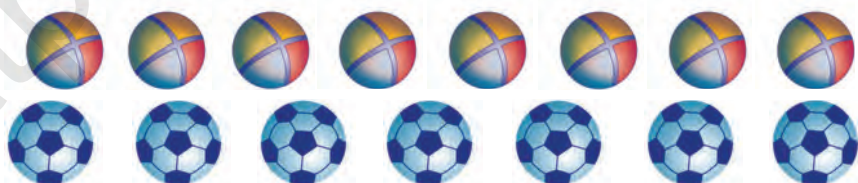
$$\underline{1 + 2 = \square}$$

$$3 - \square = \square$$

$$3 - 2 = \square$$

3.

... чандто зиёд?

... чандто кам?

4.

$$7 + 2 = \square$$

$$9 - 7 = \square$$

$$9 - 2 = \square$$

1.

Тарҳшаванда							
Тарҳкунанда	6	5	8	4	5	3	0
Ҳосили тарҳ	4	4	2	4	2	3	5

2. $\square - 4 = 5$ $\square - 3 = 4$ $\square - 5 = 3$
 $\square - 6 = 2$ $\square - 6 = 3$ $\square - 5 = 4$
 $\square - 4 = 3$ $\square - 4 = 4$ $\square - 1 = 5$

3. Дар асоси расм масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед?

Мавҷуд буд – ?-то

Гирифта шуд – 2-то

Боқӣ монд – 4-то

4.

5. $7 + 2$ $8 - 4$ $9 - 3$ $9 + 1$
 $2 + 5$ $9 - 5$ $6 + 4$ $7 + 3$
 $9 - 9$ $0 + 5$ $7 - 0$ $8 + 0$

1.

Тарҳшаванда	6	10	8	9	7	6	8
Тарҳкунанда							
Ҳосили тарҳ	4	4	2	4	2	3	5

2. Дар асоси расм масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд – 8-то
 Хӯрда шуд – ?-то
 Боқӣ монд – 6-то

3.

$8 - \square = 3$

$10 - \square = 2$

$6 - \square = 4$

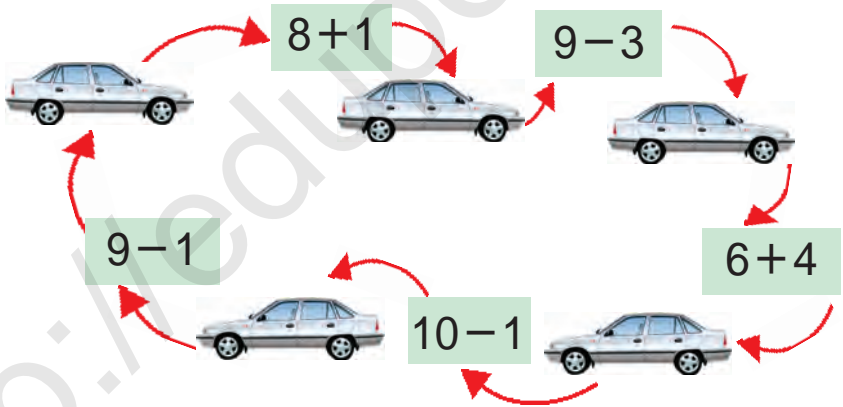
$9 - \square = 5$

$7 - \square = 5$

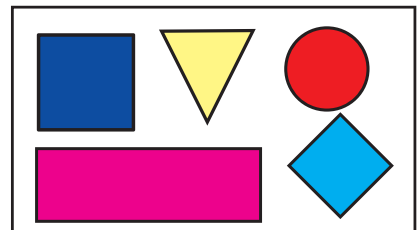
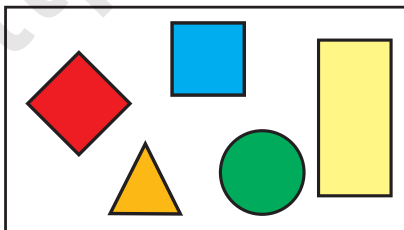
$4 - \square = 3$

4.

5. Муқоиса кунед:

6.

$10 - 2$

$9 - 5$

$6 + 4$

$8 + 2$

$10 - 1$

$7 - 3$

$6 - 2$

$8 - 3$

1. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$$10 - 2 = 8$$

$$8 + 2 = 10$$

5 - 2 = 3 ҳосили тарҳи 5 ва 2 ба 3 баробар аст
 3 + 2 = 5 ҳосили ҷамъи 3 ва 2 ба 5 баробар аст

2. $8 - 3 = 5$

$9 - 5 = 4$

$7 - 3 = 4$

$5 + 3 = \square$

$4 + 5 = \square$

$4 + 3 = \square$

3.

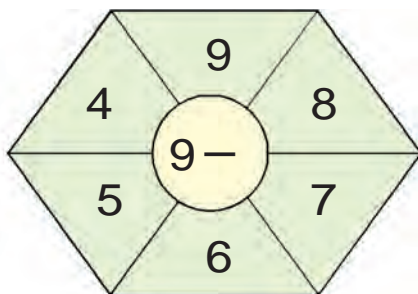
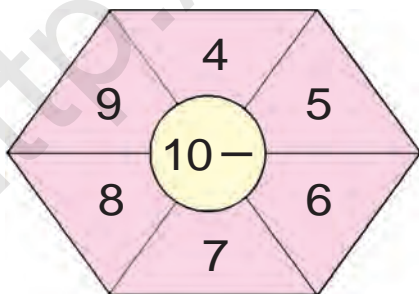

$$5 + \square = \square$$

$$9 - \square = \square$$

4. Ҳисоб кунед:

5. Мисолҳоро ҳал кунед:

$8 - 8$

$9 - 2$

$8 - 6$

$6 + 3$

$8 + 2$

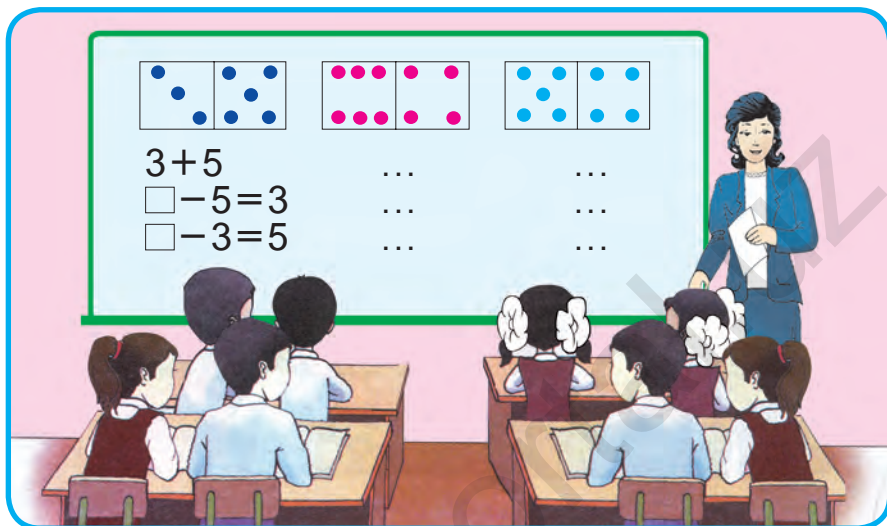
$3 + 1$

$5 - 3$

$5 - 5$

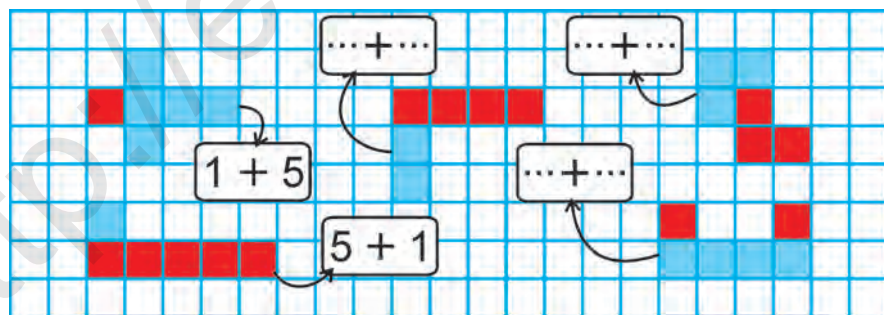
Муносибати байни амалҳои ҷамъ ва тарҳ

1.

2. $6+2$ $9-2$ $3+4$ $7-2$
 $8-6$ $2+7$ $7-3$ $2+5$

3. Фикр карда ёбед!

4. Ба Карим 7-то, ба Собир аз он 3-то зиёд қалам аст. Ба Собир чандто қалам аст?

Ба Карим – 7-то қалам ←
 Ба Собир – ?, 3-то зиёд →

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE
**Хусусиятҳои ҷойивазкунии
 амали ҷамъ**

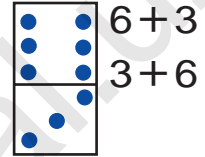
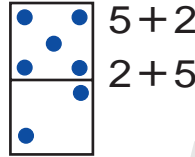
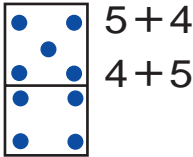
$2 + 1 = 3$

$1 + 2 = 3$

1.

2. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед:

3	+	2	=	
---	---	---	---	--

2	+	3	=	
---	---	---	---	--

3.

$8 + 2 = \square \square$

$8 + \square = 9$

$7 + 2 = \square$

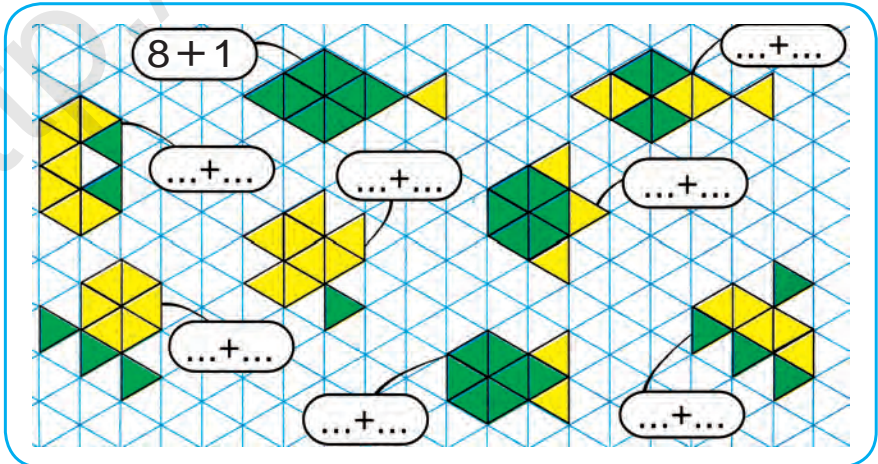
$2 + 8 = \square \square$

$\square + 8 = 9$

$2 + 7 = \square$

4. Бозии “Моҳичаҳо”

Такрор кардани мавзӯҳои гузашта

1. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$3 + \square = 7$ $7 - 3 = \square$

2. $7 + \square = 10$ $\square + 2 = 10$ $5 + \square = 7$
 $3 + \square = 9$ $\square + 6 = 9$ $4 + \square = 6$

3. Шуморед ва ёбед!

4. $9 - 9$ $6 + 3$ $8 - 4$ $4 + 3$
 $9 - 7$ $7 - 1$ $5 + 4$ $7 - 5$

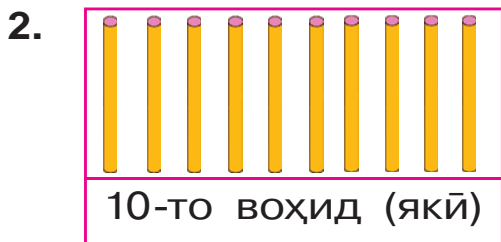
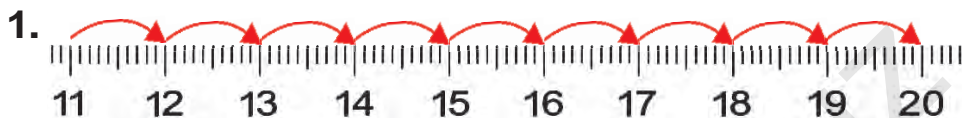
5. Ишораҳои амалро баробариҳо дуруст мебаромада карда гузоред:

$5 \square 2 = 7$ $3 \square 5 = 8$ $3 \square 4 = 7$
 $6 \square 1 = 5$ $4 \square 3 = 7$ $2 \square 5 = 7$
 $9 \square 3 = 6$ $9 \square 4 = 5$ $4 \square 4 = 8$

Ададҳои аз 11 то 100 буда.

Шаклҳои геометрӣ

Номбурдани ададҳои аз 11 то 20 буда

3. Дар ҷадвал кадом ададҳо тасвир карда шудааст?

Даҳиҳо	Якӣ (воҳид)-ҳо	Даҳиҳо	Якӣ (воҳид)-ҳо
<input type="text" value="1"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="2"/>	<input type="text" value="0"/>

4. Ҳар як рақами ададҳои 12, 14, 16, 18, 20 чиро мефаҳмонад?

5. Катакҳои холиро пур кунед:

10		12		14		16		18		20
----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----

6. Адади аз 1-то даҳӣ ва 8-то якӣ, аз 1-то даҳӣ ва 3-то якӣ иборат бударо нависед.

7. Муқоиса кунед:

11 12 | 13 12 | 15 15 | 18 17

Таркиби даҳии ададҳои аз 11 то 20 буда

1. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9-ададҳои якрақаманд. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 – ададҳои дурақаманд.

Даҳиҳо	Якиҳо		
1	0	даҳ	10
1	1	ёздаҳ	11
1	2	дувоздаҳ	12
1	3	сездаҳ	13
1	4	чордаҳ	14
1	5	понздаҳ	15
1	6	шонздаҳ	16
1	7	ҳабдаҳ	17
1	8	ҳаждаҳ	18
1	9	нуздаҳ	19
2	0	бист	20

2. Ба Раҳим 8-то дафтар мавчуд буд. Бародараш ба вай боз 2-то дафтар дод. Дафтарҳои Раҳим чандто шуд?

3. $10 + 1$ $10 + 4$ $10 + 7$
 $10 + 2$ $10 + 5$ $10 + 8$

4. Тартиби ададҳоро давом диҳед:

6, 7, 8, 9,

14, 15, 16,

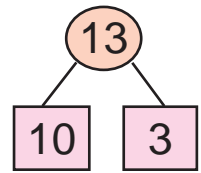
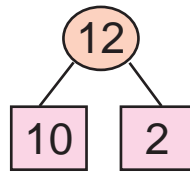
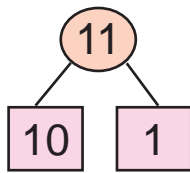
5. 1) Ададҳои ҳамсои аз ададҳои 13, 15, 17, 19 пеш меомадаро нависед;

- 2) Ададҳои ҳамсои аз ададҳои 12, 14, 16, 18 баъд меомадаро нависед.

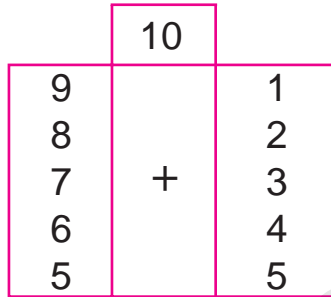
11

12

13

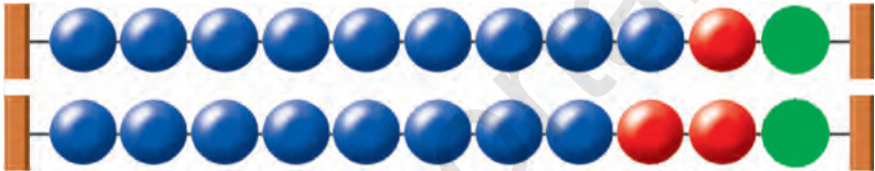

1. $9+1=10$
 $8+2$
 $7+3$
 $6+4$
 $5+5$

- $8+1+1$
 $7+1+2$
 $6+1+3$
 $5+1+4$
 $4+1+5$

2.

3.

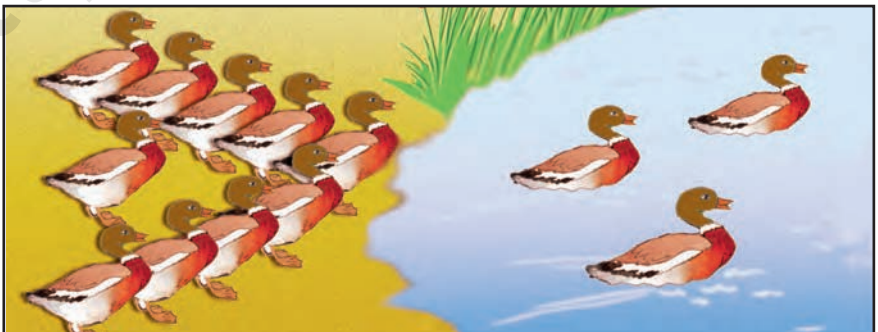

		+		=	1	2
--	--	---	--	---	---	---

4. $9+1+1$ $5+5+2$ $7+3+1$
 $8+2+1$ $4+6+1$ $6+4+2$

5. Дар соҳил 13-то мурғобӣ мегашт. Аз онҳо 3-тоаш ба об фаромада, шино карда рафт. Дар соҳил чандто мурғобӣ монд?

14

15

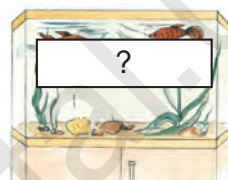
$10 + 4 = \square \square$

$14 - 4 = \square \square$

$14 - 10 = \square$

1.

2. Дар дуто аквариум 14-то моҳича аст. Агар дар якеи он 10-то моҳича бошад, дар аквариуми дуюм чандто моҳича будааст?

14-то

3.

$10 + 5 = \square \square$

$15 - 5 = \square \square$

$15 - 10 = \square$

4. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$\square \square + 5 = \square \square$

5. Пагоҳирӯзи дар дӯкон 15-то шкаф мавҷуд буд. То бегоҳи 5-то шкаф фурӯхта шуд. Дар дӯкон чандто шкаф боқӣ монд?

6. $10 + 5$

$14 + 1$

$12 + 1$

$10 + 3$

$15 - 5$

$15 - 1$

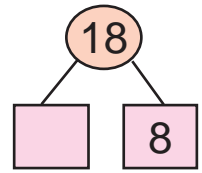
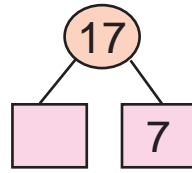
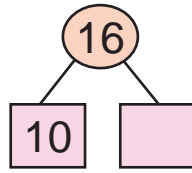
$14 - 1$

$13 - 3$

16

17

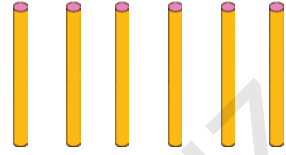
18

1. $10 + 6$ $10 + 7$
 $15 + 1$ $16 + 1$
 $16 - 1$ $17 - 1$

$16 - 6$

$16 - 10$

2. Дар ҳар яки ададҳои 11, 13, 15, 16, 17 чандто даҳӣ ва чандто якӣ ҳаст?

3.

18-то

8-то кам

?

1	8	-	8	=		
---	---	---	---	---	--	--

1	8	-	1	0	=	
---	---	---	---	---	---	--

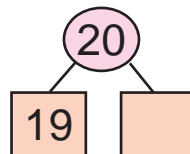
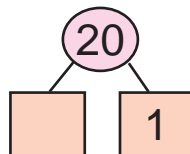
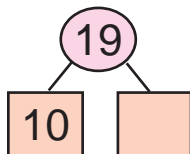
4. $10 + 5 \square 18$ $16 - 1 \square 17$ $15 + 1 \square 18$
 $14 - 4 \square 10$ $10 + 8 \square 15$ $17 - 1 \square 16$

5. Китоб аз 18 саҳифа иборат буд. Салим 8 саҳифаи онро хонда шуд. Ҷ боз чанд саҳифа хонданаш лозим аст?

6. $10 + \bigcirc = 18$ $17 - \bigcirc = 16$
 $\bigcirc - 8 = 10$ $\bigcirc + 1 = 18$
 $10 + \bigcirc = 15$ $15 - \bigcirc = 10$

19

20

1.

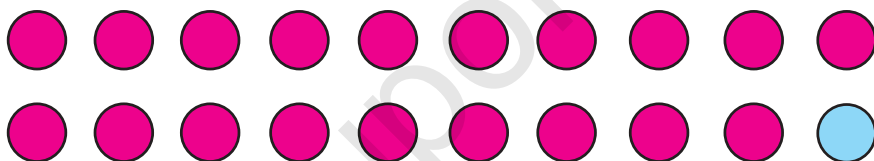

$$10 + 9 = 19$$

$$19 - 9 = 10$$

2. Пагоҳӣ дар дӯкон 20-то телевизор мавҷуд буд. То бегоҳӣ 10-то телевизор фурӯхта шуд. Чандто телевизор боқӣ монд?

3.

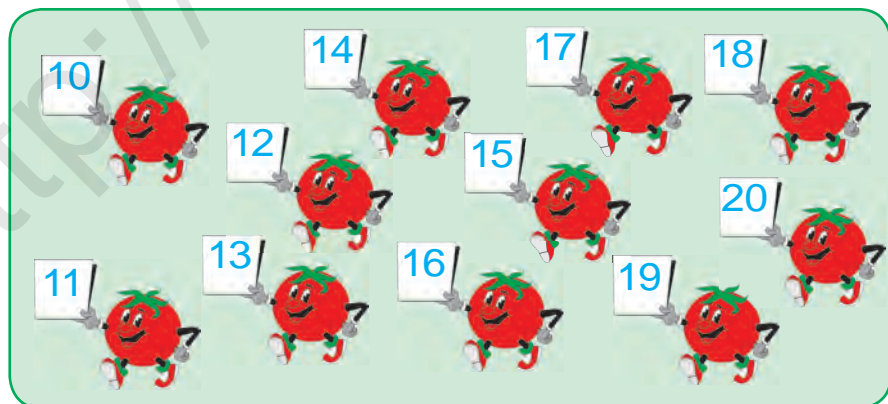

$$19 + 1 = 20$$

$$20 - 1 = 19$$

4. $10 + 8$ $17 - 1$ $10 + 5$ $16 - 6$
 $18 - 8$ $17 + 1$ $15 - 5$ $10 + 6$

5.

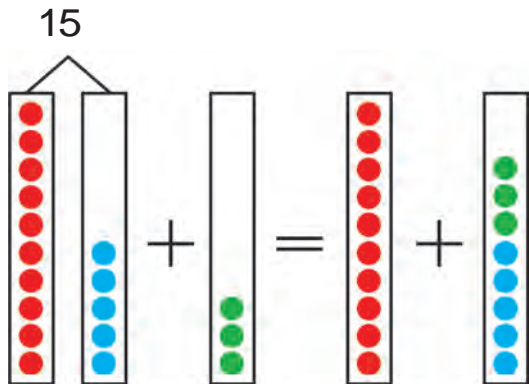
6. $20 - 1 \square 19$ $10 + 5 \square 16$ $18 - 8 \square 14$
 $19 + 1 \square 18$ $15 - 5 \square 10$ $13 + 1 \square 12$

Қавсҳо

1. $15 + 3 = \square \square$

$15 - 3 = \square \square$

$15 + 3 = (10 + 5) + 3 = 10 + (5 + 3) = 10 + 8 = 18$

$15 - 3 = (10 + 5) - 3 = 10 + (5 - 3) = 10 + 2 = 12$

Агар ба адад ҳосили чамъ (сумма) ё ки ҳосили тарҳро чамъ кардан лозим бошад, онҳо ба доҳили қавс навишта мешаванд. Амалҳои дар доҳили қавс додашуда аввал иҷро карда мешаванд.

$10 + (5 + 3)$

$10 + (5 - 3)$

2. Хонед ва ҳисоб кунед:

1) ба адади 9 ҳосили чамъи ададҳои 7 ва 3-ро чамъ кунед: $9 + (7 + 3)$

2) аз ҳосили чамъи 6 ва 4 адади 5-ро тарҳ кунед: $(6 + 4) - 5$

3. Фаҳмонда ҳал кунед:

$(8 + 2) - 6$

$6 + (6 + 4)$

$(5 + 5) - 3$

$(7 + 3) - 4$

$3 + (9 - 2)$

$(9 + 1) - 4$

4.	$5 + (7 + 3)$	$(7 + 3) - 3$	$(5 + 5) - 5$
	$6 + (9 - 5)$	$(8 - 3) + 4$	$(9 - 2) + 3$
	$7 + (8 + 2)$	$(9 + 1) - 2$	$(4 + 6) + 8$

5. Ба қатори якуми ҷевони китоб 10-то, ба қатори дуюм бошад, аз он 8-то зиёд китоб гузошта шуд. Ба қатори дуюми ҷевон чандто китоб гузошта шудааст?

6. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

7. Баландии сафедор 13 м. Баландии гуҷум аз он 3 м паст. Баландии гуҷумро ёбед.

8. Аз рӯйи намуна иҷро кунед: $12 = 10 + 2$

$15 = 10 + \square$

$19 = 10 + \square$

$14 = 10 + \square$

$17 = 10 + \square$

$16 = 10 + \square$

$18 = 10 + \square$

$13 = 10 + \square$

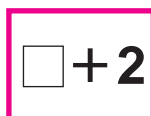
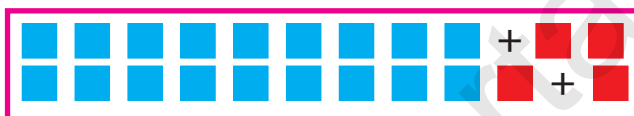
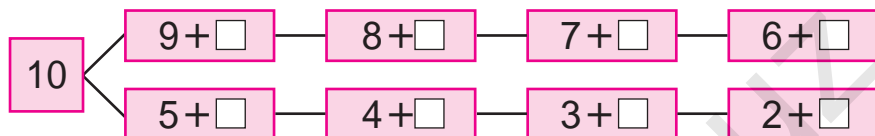
$20 = 15 + \square$

$11 = 10 + \square$

Ададхоро аз даҳӣ гузашта чамъ кардан

1. Барои ҳосил кардани адади 10 ба доҳили даричаҳо кадом ададхоро гузоштан лозим?

$$9 + 2 = \square\square$$

Барои ба 9 адади 2-ро чамъ намудан, адади 2 ба қисмҳо ҷудо карда чамъ карда мешавад. Он ин тавр иҷро карда мешавад:

а) Аввал барои ҳосил кардани адади 10 чӣ қадар лозим бошад, ҳамон қадар чамъ карда мешавад: $9 + 1 = 10$

б) 2-ин $1 + 1$ буданаш маълум аст. Ба 9 адади 1 чамъ карда шуд, 10 ҳосил шуд. Ба 10 боз 1-ро чамъ кардан лозим. Яъне, $10 + 1 = 11$ мешавад.

$$9 + 2 = 11$$

$$9 + 2 = \square\square$$

$$9 + 1 + 1 = 11$$

2. Дилшод 9-то чормағз дошт. Бародараш ба ӯ боз 2-то чормағз дод. Дар Дилшод чандто чормағз шуд?

3. $14 + 1 = \square\square$ | $18 - 10 = \square$ | $10 + 5 = \square\square$
 $15 - 1 = \square\square$ | $16 - 10 = \square$ | $10 + 3 = \square\square$

4. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Китобҳои афсона – 9-то
Китобҳои шеърӣ – 2-то) ?-то

5. $17 - 10$ | $10 + 3$ | $20 - 1$ | $10 + 9$
 $10 + 10$ | $18 - 8$ | $10 + 5$ | $14 - 4$
 $18 - 10$ | $10 + 6$ | $15 - 5$ | $10 + 2$

1.

$\square + 3$

$9 + 3 = \square$
 $\begin{matrix} 1 & 2 \\ \swarrow & \searrow \end{matrix}$
 $9 + 1 + 2 = 12$

$\square + \square$

$8 + 3 = \square$
 $\begin{matrix} 2 & 1 \\ \swarrow & \searrow \end{matrix}$
 $8 + 2 + 1 = 11$

Дар ёд доред:

$9 + 2 = 11$

$9 + 3 = 12$

$8 + 3 = 11$

2. $8 + 3 \square 11$ $9 + 2 \square 12$ $9 + 3 \square 11$

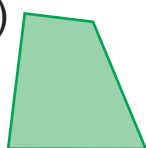
3. Модари Фарзона 8-то дафтари катак ва 3-то дафтари якраха гирифта овард. Модари Фарзона ҳамагӣ чандто дафтар овардааст?

4. Қадом шаклҳои геометрӣ мебинед? Номҳои онро навишted.

1)

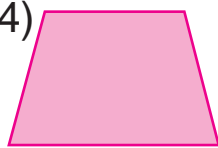
2)

3)

4)

5. $8+2$ $8+3$ $3+9$ $2+9$
 $9+2$ $9+3$ $3+8$ $2+8$

1.

4	
3	
2	
1	

$9+4 = \square\square$
 $\begin{matrix} / & \backslash \\ 1 & 3 \end{matrix}$
 $9+1+3=13$

$\square + 4$

4	
3	
2	
1	

$7+4 = \square\square$
 $\begin{matrix} / & \backslash \\ 3 & 1 \end{matrix}$
 $7+3+1=11$

Дар ёд доред:

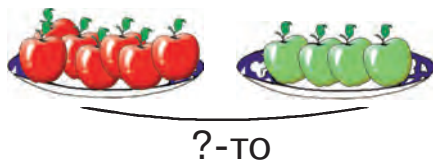
$9+4=13$

$8+4=12$

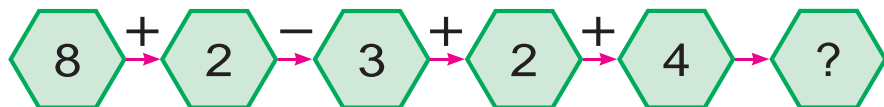
$7+4=11$

2. Рангмол рўзи якум 7-то дарро, рўзи дуюм нисбат аз он 4-то зиёд дарро ранг кард. Рангмол рўзи дуюм чандто дарро ранг кардааст?

3. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

4. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

5. $8+4 \square 12$ $7+4 \square 12$ $9+4 \square 11$
 $9+3 \square 11$ $8+3 \square 12$ $8+2 \square 13$

1.

5	
1	
2	
3	
4	

$\square + 5$

$9 + 5 = \square\square$
 $\begin{matrix} / & \backslash \\ 1 & 4 \end{matrix}$
 $9 + 1 + 4 = 14$

$8 + 5 = \square\square$
 $\begin{matrix} / & \backslash \\ 2 & 3 \end{matrix}$
 $8 + 2 + 3 = 13$

Дар ёд доред:

$9 + 5 = 14$ | $8 + 5 = 13$ | $7 + 5 = 12$ | $6 + 5 = 11$

2. Акбар 9-то харгўши сафед ва 5-то харгўши хокистарранг парвариш мекард. Акбар ҳамагӣ чандто харгўш парвариш мекардааст?

3. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$\square + \square = \square\square$

4. Аз рўйи намуна иҷро кунед: $11 = 9 + 2$.

$11 = 6 + \square$

$13 = 9 + \square$

$11 = 7 + \square$

$11 = 8 + \square$

$12 = 8 + \square$

$14 = 9 + \square$

$12 = 7 + \square$

$13 = 8 + \square$

$12 = 9 + \square$

5. $6 + 4$

$9 + 4$

$8 + 4$

$7 + 4$

$8 + 3$

$7 + 3$

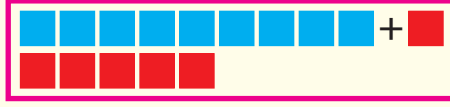
$9 + 3$

$9 + 2$

1.

6	
5	
	4
3	
	2

$$\square + 6$$

$$9 + 6 = \square \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ 1 \quad 5 \end{array}$$

$$9 + 1 + 5 = 15$$

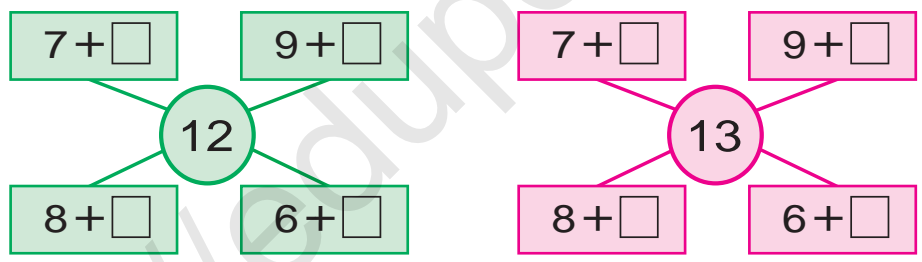
Дар ёд доред:
 $9 + 6 = 15$ | $8 + 6 = 14$ | $7 + 6 = 13$ | $6 + 6 = 12$

2. Дар маҳфилҳои варзишӣ 9-то тўби футбол ва 6-то тўби баскетбол хариданд. Барои маҳфилҳо ҳамагӣ чандто тўб харидаанд?

3. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

4. Ба каталҳои ҳоли ҳамин ҳел адад гузоре, ки баробарӣ дуруст бошад:

$9 + \square = 11$	$8 + \square = 13$	$8 + \square = 14$
$8 + \square = 12$	$9 + \square = 12$	$9 + \square = 15$

5. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд – 8-то
 Ҳамроҳ шуд – 6-то) ?-то

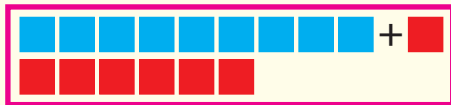

6.	$8 + 4$	$9 + 5$	$7 + 5$	$6 + 4$
	$8 + 5$	$9 + 2$	$7 + 4$	$6 + 5$

1.

7	
6	
	5
4	
	3

$$\square + 7$$

$$9 + 7 = \square \square$$

1   6

$$9 + 1 + 6 = 16$$

Дар ёд доред:

$9 + 7 = 16$

$8 + 7 = 15$

$7 + 7 = 14$

2. Аз рўйи намуна иҷро кунед: $13 = 7 + 6$.

$14 = 9 + \square$

$15 = 9 + \square$

$16 = 9 + \square$

$15 = 8 + \square$

$14 = 8 + \square$

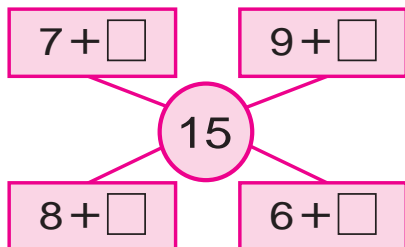
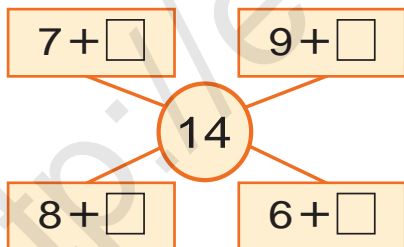
$12 = 8 + \square$

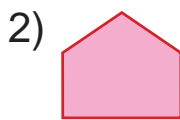
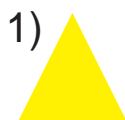
3. Барои китобхонаи синф 9-то китоби ҳикоя ва 7-то китоби афсона хариданд. Барои китобхонаи синф ҳамагӣ чандто китоб харида гирифтаанд?

4. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

5. Шаклҳоро ба дафтаратон кашед ва номи онҳоро нависед:

6. $9 + 5$
 $8 + 6$

$9 + 6$
 $8 + 7$

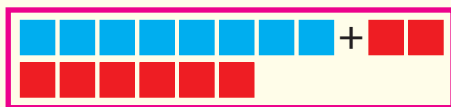
$9 + 7$
 $8 + 4$

$7 + 7$
 $6 + 6$

1.

8	
7	
	6
5	
	4

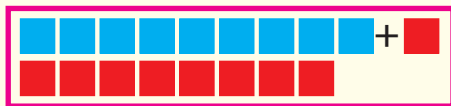

$$\square + 8$$

$$8 + 8 = \square$$

$$\begin{array}{c} 2 \quad 6 \\ 8 + 2 + 6 = 16 \end{array}$$

9	
8	
	7
6	
	5

$$\square + 9$$

$$9 + 9 = \square$$

$$\begin{array}{c} 1 \quad 8 \\ 9 + 1 + 8 = 18 \end{array}$$

Дар ёд доред:

$8 + 8 = 16$

$9 + 8 = 17$

$9 + 9 = 18$

2. $8 + 7 \square 16$
 $9 + 9 \square 17$

$9 + 8 \square 17$
 $8 + 7 \square 15$

$9 + 7 \square 14$
 $7 + 7 \square 16$

3. Дар як ҳафта ҳунарманди якум 9-то сандуқ, дуюмаш бошад, 8-то сандуқ сохтанд. Ҳар ду ҳунарманд дар якҷоягӣ чандто сандуқ сохтаанд?

4. Дар ҳар як шакл чандтогӣ чўби шумор истифода шудааст?

5. $9 + 6$
 $9 + 5$

$8 + 6$
 $9 + 7$

$9 + 4$
 $8 + 5$

$7 + 7$
 $8 + 4$

Ададхоро аз даҳй гузашта тарҳ кардан

1.

$$11 - \square$$

Барои аз 11 адади 6-ро тарҳ кардан, адади 6 ба қисмҳо ҷудо карда тарҳ карда мешавад. Он ин тавр иҷро карда мешавад.

Усули якум. 1) Аввал барои ҳосил шудани 10 аз 11 адади 1-ро тарҳ кардан лозим:

$$11 - 1 = 10$$

2) 6-ин $1 + 5$ буданаш маълум аст. Аз 11 адади 1 тарҳ карда шуд, боз 5-ро тарҳ кардан лозим.

Яъне, $10 - 5 = 5$

Инро ин тавр навиштан мумкин.

$$11 - 6 = 5 \quad \text{ё ки} \quad 11 - 6 = 5$$

$$\begin{array}{r} 11 - 6 = 5 \\ \swarrow \searrow \\ 1 \quad 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 - 6 = 5 \\ \swarrow \searrow \\ 11 - 1 - 5 = 5 \end{array}$$

Усули дуюм. 11-ин барои аз $6 + 5$ иборат буданаш, мисолро ин тавр ҳал кардан мумкин: $11 - 6 = 5$ $11 - 5 = 6$

Мухтасар ин тавр навишта мешавад:

$$\begin{array}{r} 11 - 6 = 5 \\ \swarrow \searrow \\ 6 \quad 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 - 5 = 6 \\ \swarrow \searrow \\ 5 \quad 6 \end{array}$$

2. Ба дўкони хўрокворӣ 16 қуттӣ конфет ва печени оварда шуд. Агар конфетҳо 6 қуттӣ бошад, чанд қуттӣ печени оварда шудааст?

3. Ҳамин хел адад гузored, ки баробарӣ дуруст бошад:

$9 + \square = 11$

$11 - \square = 5$

$8 + \square = 15$

$7 + \square = 11$

$11 - \square = 6$

$9 + \square = 14$

4. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Дар лаъличаи 1-ум – 11-то себ

Дар лаъличаи 2-юм – ?, 6-то кам

Ҳал: $11 - 6 = \square$ – то себ.

Ҷавоб: Дар лаъличаи дуюм $\square$ – то себ

аст.

5. $9 + 8$

$11 - 5$

$10 + 3$

$9 + 6$

$8 + 8$

$11 - 6$

$13 - 3$

$7 + 7$

1.

Дар ёд доред:

$11 - 2 = 9$

$11 - 3 = 8$

$11 - 4 = 7$

$11 - 5 = 6$

$11 - 6 = 5$

$11 - 7 = 4$

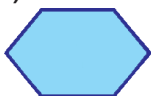
$11 - 8 = 3$

$11 - 9 = 2$

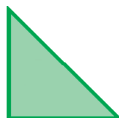
2. Дар саҳро 11-то гўсфанд чарида мегашт. 4-то гўсфандро чудо карда ба молхона (оғил) бурданд. Дар саҳро чанд-то гўсфанд монд?

3. Ҳар як шакл чандтоғӣ тараф дорад?

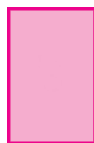
1)

2)

3)

4)

4. Дар як ҳафта ҳунарманди якум 10-то, дуюмаш бошад, нисбат аз он 9-то зиёд гаҳвора сохт. Ҳунарманди дуюм дар як ҳафта чандто гаҳвора сохтааст?

5. $8+6 \square 13$
 $7+7 \square 15$

$7+6 \square 14$
 $9+7 \square 16$

$6+5 \square 11$
 $8+8 \square 14$

1.

$12-3 = \square$

$12-2-1=9$

$12 - \square$

$12-3=9$

$12-3=9$

$12-9=3$

Дар ёд доред:

$12-3=9$ | $12-4=8$ | $12-5=7$ | $12-6=6$
 $12-7=5$ | $12-8=4$ | $12-9=3$

2. Усулҳои гуногуни роҳи ҳалро фаҳмонед:

$12-4=8$

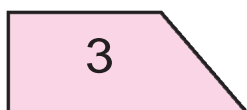
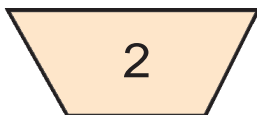
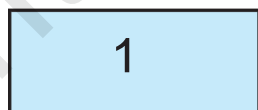
$12-5=7$

$12-5=7$

3. Дар аэропорт якчандто самолёт буд. Пас аз 4-то самолёт париди рафтани, 7-то самолёт монд. Дар аэропорт аввал чандто самолёт будааст?

4. Номи ҳар як шаклро гуёед:

5. $12-4 \square 8$
 $11-5 \square 6$
 $12-8 \square 5$

$12-5 \square 9$
 $10+2 \square 7$
 $10+7 \square 4$

$11-8 \square 12$
 $12-6 \square 11$
 $12-9 \square 11$

1.

Дар ёд доред:

$13 - 4 = 9$

$13 - 5 = 8$

$13 - 6 = 7$

$13 - 7 = 6$

$13 - 8 = 5$

$13 - 9 = 4$

2. Дар гулзор 13-то садбарги сафед ва сурх шукуфта буд. Агар садбарги сурх 7-то бошад, садбаргҳои сафед чандто аст?

3. Ҳамин хел адад гузored, ки баробарӣ дуруст бошад:

$13 - \square = 7$

$8 + \square = 15$

$11 - \square = 5$

$12 - \square = 9$

$7 + \square = 13$

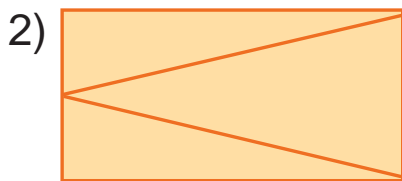
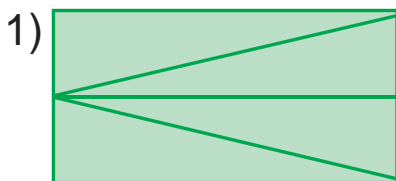
$12 - \square = 4$

4. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Телевизор – 13-то ←

Компютер – ?, 7-то кам →

5. Шаклҳоро муқоиса кунед. Дар ҳар як чоркунҷа чандтоғи секунҷа ҳаст?

6. $12 - (5 + 4)$

$9 + (4 + 5)$

$13 - (8 + 4)$

$13 - (7 + 2)$

$8 + (6 + 4)$

$12 - (6 + 6)$

1.

$14 - 8 = \square$

$14 - 4 - 4 = 6$

$14 = 8 + 6$
 $14 - 8 = 6$

$14 - \square$

$14 - 6 = 8$

Дар ёд доред:

$14 - 9 = 5 \mid 14 - 8 = 6 \mid 14 - 7 = 7 \mid 14 - 6 = 8 \mid 14 - 5 = 9$

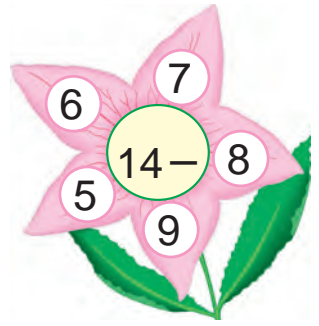
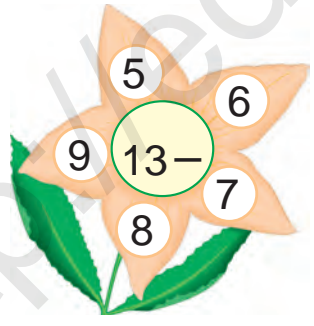
2. $7 + 6$ $13 - 9$ $9 + 5$ $13 - 8$
 $8 + 8$ $14 - 5$ $8 + 6$ $14 - 7$

3. Пагоҳӣ дар дўкон 14-то телевизор мавҷуд буд. То беғоҳӣ 8-то телевизор фурўхта шуд. Дар дўкон чандто телевизор боқӣ мондааст?

4. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

5. Дар ҳавлии мактаб 14 нафар дониш-омӯзон бозӣ мекарданд. Агар аз онҳо 6 нафарашон писарон бошанд, чанд нафарашон духтаронанд?

6. $(14 - 6) + 8$ | $14 - (5 + 9)$ | $(14 - 9) + 5$
 $(14 - 8) + 8$ | $13 - (9 + 4)$ | $(14 - 8) + 4$

1.

6

5

1

$15 - 6 = \square$

$15 - 5 - 1 = 9$

$15 = 6 + 9$

$15 - 9 = 6$

15 -

15

6

9

$15 - 6 = 9$

Дар ёд доред:

$15 - 6 = 9 \quad | \quad 15 - 7 = 8 \quad | \quad 15 - 8 = 7 \quad | \quad 15 - 9 = 6$

2. $8 + 7$ $14 - 8$ $7 + 7$ $14 - 5$
 $9 + 3$ $13 - 9$ $9 + 5$ $14 - 7$

3. Нафиса 15 сола аст. Хоҳараш бошад, аз ў 6 сол хурд аст. Хоҳараш чандсола аст?

4. $14 - 8 \square 8$ $13 - 8 \square 5$ $9 + 6 \square 15$
 $13 - 9 \square 8$ $14 - 9 \square 5$ $8 + 5 \square 12$

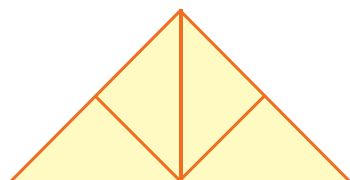
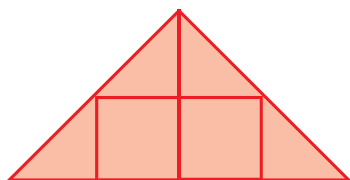

5. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Кабӯтарони сафед – 15 – то
 Кабӯтарони хокистарранг – ?, 8-то кам

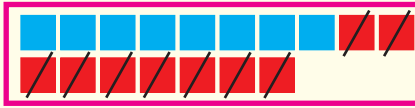
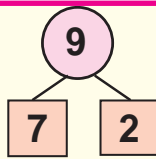
6. Дар ҳар як шакл чандтоғӣ секунҷа ва чоркунҷа аст?

7. $13 - (3 + 0)$ $(9 + 3) - 2$ $(8 + 7) + 5$
 $14 - (3 + 1)$ $(8 + 6) - 4$ $(9 + 8) - 7$

1.

$$16 - \square$$

$$17 - \square$$

$$18 - \square$$

$$17 - 9 = \square$$

$$17 = 9 + 8$$

$$17 - 9 = 8$$

$$17 - 8 = 9$$

$$17 - 7 - 2 = 8$$

Дар ёд доред:

$$17 - 8 = 9$$

$$17 - 9 = 8$$

$$18 - 9 = 9$$

$$16 - 7 = 9$$

$$16 - 8 = 8$$

$$16 - 9 = 7$$

2. $16 - 6 + 1$

$14 - 4 - 5$

$13 - 3 + 2$

$15 - 5 + 3$

$13 - 3 - 6$

$12 - 2 - 3$

3. Коргарон 18-то хонаро таъмир карда-нашон лозим буд. Пас аз таъмир кардани якчандтои ҳамин хонаҳо боз 9-то хона монд. Коргарон чандто хонаро таъмир кардаанд?

4. Аз чадвал мисолҳои ҷавобашон як хел бударо ёбед:

$9 + 7$	$17 - 9$	$9 + 5$	$15 - 9$
$16 - 8$	$11 - 5$	$18 - 9$	$7 + 7$
$8 + 6$	$15 - 6$	$7 + 9$	$17 - 8$

5. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд – 16-то чормағз

Хӯрда шуд – 8-то чормағз

Боқӣ монд – ?-то

6. $9 + 2$

$17 - (9 + 1)$

$(9 + 9) - 8$

$8 + 3$

$16 - (4 + 2)$

$(8 + 8) - 6$

Истифода бурдан аз ҷадвалҳои ҷамъ ва тарҳ

1.

$\sqrt{\quad}$	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	0									
2	1									
3	2	1								
4	3	2	1							
5	4	3	2	1						
6	5	4	3	2	1					
7	6	5	4	3	2	1				
8	7	6	5	4	3	2	1			
9	8	7	6	5	4	3	2	1		
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	

Намуна:

$$3 - 1 = 2$$

$$5 + 2 = 7$$

2. Дар автосарой 18-то автомобил меистод. Аз онҳо 9-тоаш мошини боркашон буда, боқимондашон мошини сабукрав буданд. Дар автосарой чандто мошини сабукрав будааст?

$$8 + 7 \square 15$$

$$12 - 6 \square 14$$

$$13 - 5 \square 9$$

$$9 + 5 \square 16$$

$$16 - 8 \square 13$$

$$13 - 6 \square 7$$

4. Ҷавоби мисолҳоро бо тартиби афзуншавӣ ҷойгир кунед:

$$5. (15 - 5) + 9$$

$$12 - (9 + 2)$$

$$(14 - 4) + 2$$

$$(10 + 7) - 7$$

$$15 - (5 + 3)$$

$$(12 - 2) + 3$$

$$(10 + 8) - 8$$

$$15 - (4 + 3)$$

$$(10 + 5) - 5$$

Все учебники Узбекистана на сайте UZEDU.ONLINE
Муқоиса кардани ададҳо бо ёрии амалҳои чамъ ва тарҳ

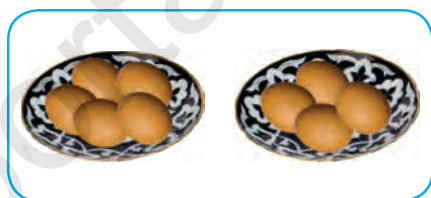
1. Дар китоби якум 18-то, дар китоби дуюм 9-то афсона аст. Афсонаҳои китоби дуюм аз афсонаҳои китоби якум чандто кам? Афсонаҳои китоби якум бошад, аз афсонаҳои китоби дуюм чандто зиёд?

2. $8+6 \square 13$ $9+7 \square 18$ $7+6 \square 15$
 $7+5 \square 12$ $8+8 \square 14$ $9+5 \square 11$

3. Муқоиса кунед:

4. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

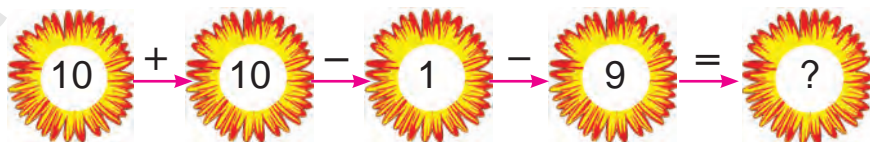

.... чандто зиёд?

.... чандто кам?

5. Фикр карда ёбед!

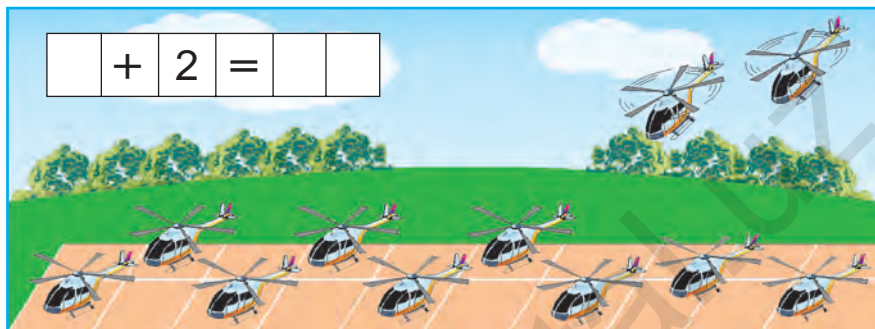

6. Дар лаъличаи якум 9-то нок, дар лаъличаи дуюм бошад, 7-то шафтолу аст. Нокҳо аз шафтолу чандто зиёд? Шафтолу аз нок чандто кам?

Ба якчанд якї зиёд ё кам кардани ададҳо

1. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

2. Дар поезди якум 19-то, дар поезди дуюм аз он 1-то зиёд вагон аст. Дар поезди дуюм чандто вагон будааст?

3. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

$$8 + 7 \rightarrow 15 - 8 \rightarrow 7 + 4 \rightarrow 11 - 5 \rightarrow 6 + 9$$

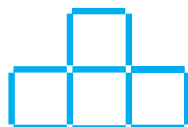
$$15 - 6 \rightarrow 9 + 3 \rightarrow 12 - 5 \rightarrow 7 + 7 \rightarrow 14 - 6$$

4. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

$$10 - 2 = 10 - 1 - 1$$

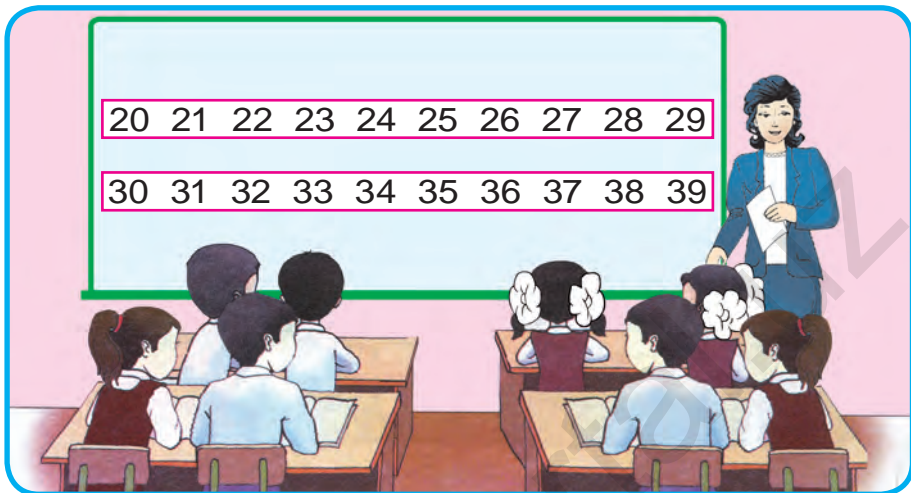
5. Аз шакл 1-то чӯбро тавре гиред, ки дар натиҷа 3-то квадрат монад.

Хондан ва навиштани ададҳои аз 21 то 100 буда. Таркиби даҳии онҳо

1.

2.

Даҳиҳо	Якиҳо		
2	1	бисту як	21
	2	бисту <u>ду</u>	22
	3	бисту се	23
	4	бисту чор	24
	5	бисту панҷ	25
	6	бисту шаш	26
	7	бисту ҳафт	27
	8	бисту ҳашт	28
	9	бисту нӯҳ	29

3. Ба дӯкон 25-то тўбҳои сурх ва зард оварданд. Агар тўбҳои сурх 5-то бошад, тўбҳои зард чандто аст?

4.

Баъд аз адади 20 кадом адад меояд?

5. $20 + 2$ | $25 - 5$ | $20 + 9$ | $24 - 4$
 $20 + 6$ | $28 - 8$ | $20 + 7$ | $29 - 9$

30 31 32 33 34 35 36 37 38 39

1.

Даҳиҳо	Якиҳо		
3	1	сию як	31
	2	сию ду	32
	3	сию се	33
	4	сию чор	34
	5	сию панҷ	35
	6	сию шаш	36
	7	сию ҳафт	37
	8	сию ҳашт	38
	9	сию нӯҳ	39

2. Баъд аз адади 30 кадом адад меояд?

3 даҳӣ ва 1 якӣ. Сию як.

3. $39 \square 30$ | $30 \square 35$ | $39 \square 39$ | $34 \square 24$

4. Дар автобус 36 нафар мусофирон мерафтанд. Дар истгоҳи якум 6 нафар одам фаромада монд. Дар автобус чанд нафар мусофир монд?

5. $20 + 8$ | $35 - 5$ | $30 + 3$ | $24 - 4$
 $28 - 8$ | $20 + 9$ | $39 - 9$ | $30 + 8$

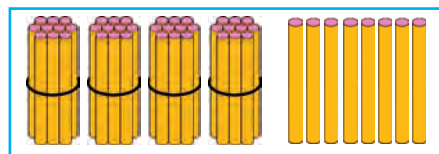
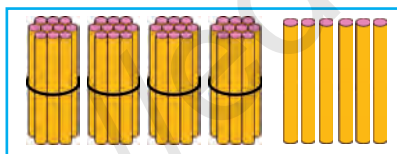
1.

Даҳиҳо	Якиҳо		
4	1	чилу як	41
	2	чилу ду	42
	3	чилу се	43
	4	чилу чор	44
	5	чилу панҷ	45
	6	чилу шаш	46
	7	чилу ҳафт	47
	8	чилу ҳашт	48
	9	чилу нӯҳ	49

2. Модари Насиба 40-то дафтари катак ва 9-то дафтари якраха овард. Модари Насиба ҳамагӣ чандто дафтар овардааст?

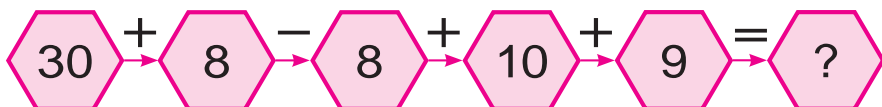
3. Дар ҳар кадом расм чандтогӣ чӯби шумор ҳаст?

Ба расм нигоҳ карда, дар ададҳои чилу шаш ва чилу ҳашт чандтогӣ яки буданашро гӯед.

4. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

5. $20 + 4$ | $40 + 2$ | $10 + 7$ | $40 + 9$
 $20 + 9$ | $28 - 8$ | $30 + 5$ | $37 - 7$

50 51 52 53 54 55 56 57 58 59

1.

Даҳиҳо	Якиҳо		
5	1	панҷоҳу як	51
	2	панҷоҳу ду	52
	3	панҷоҳу се	53
	4	панҷоҳу чор	54
	5	панҷоҳу панҷ	55
	6	панҷоҳу шаш	56
	7	панҷоҳу ҳафт	57
	8	панҷоҳу ҳашт	58
	9	панҷоҳу нӯҳ	59

2. Олим дар сирк ба чойи панҷоҳу ҳаштум нишаст. Рақамҳои чойҳои тарафи рост ва чапи вайро гӯед.

3. Ҳосили ҷамъи ададҳоро ҳисоб кунед:
50 ва 4, 50 ва 2, 50 ва 5, 50 ва 8.

4. Катакҳои холиро пур кунед:

51			54		56			
59							52	

5. $50 \square 54$ | $52 \square 42$ | $36 \square 55$ | $58 \square 47$

6. Заводи автомобилсозӣ рӯзи якум 50-то, рӯзи дуюм 4-то зиёд мошин кор карда баровард. Завод рӯзи дуюм чандто мошин кор карда баровардааст?

7. $40 + 6$ | $58 - 8$ | $30 + 7$ | $24 - 4$
 $32 - 2$ | $20 + 5$ | $59 - 9$ | $40 + 2$

1.

Даҳиҳо	Якиҳо		
6	1	шасту як	61
	2	шасту ду	62
	3	шасту се	63
	4	шасту чор	64
	5	шасту панҷ	65
	6	шасту шаш	66
	7	шасту ҳафт	67
	8	шасту ҳашт	68
	9	шасту нӯҳ	69

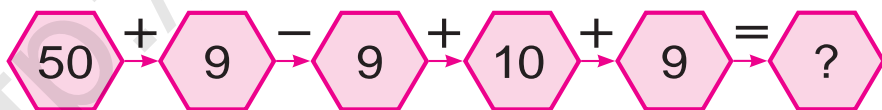
2. Дар боғи Салимино 69 дона чинигул шукуфт. Вай 9-тои онро ба ид гирифта овард. Ба боғи онҳо чанд дона чинигул боқӣ монд?

3. $50 + \square = 59$ | $47 - \square = 40$ | $30 + \square = 38$
 $61 - \square = 60$ | $60 + \square = 63$ | $26 - \square = 20$
 $60 + \square = 69$ | $65 - \square = 60$ | $50 + \square = 54$

4. Ҷавоби мисолҳоро ёбед:

5. Дар ошхонаи мактаб 60-то курсӣ мавҷуд буд. Боз 6-то курсии нав гузошта шуд. Курсиҳо чандто шуданд?

6. Ҳосили тарҳи ададҳоро ёбед:

26 ва 6, 35 ва 5, 68 ва 8, 42 ва 2,
49 ва 9, 27 ва 7, 38 ва 8, 53 ва 3.

70 71 72 73 74 75 76 77 78 79

1.

Даҳиҳо	Якиҳо		
7	1	ҳафтоду як	71
	2	ҳафтоду ду	72
	3	ҳафтоду се	73
	4	ҳафтоду чор	74
	5	ҳафтоду панҷ	75
	6	ҳафтоду шаш	76
	7	ҳафтоду ҳафт	77
	8	ҳафтоду ҳашт	78
	9	ҳафтоду нӯҳ	79

2. Дар як вағони поезде Афросиёб 78 нафар мусофирон буданд. Дар истгоҳи якум 8 нафар мусофирон фароманд. Дар вагон чанд нафар мусофирон монданд?

3. Аз рӯи намуна иҷро кунед: $38 = 30 + 8$

$69 = \dots$ $58 = \dots$ $47 = \dots$

$53 = \dots$ $75 = \dots$ $24 = \dots$

$26 = \dots$ $52 = \dots$ $28 = \dots$

4. Ададҳои аз 7-то даҳӣ ва 5-то якӣ, аз 5-то даҳӣ ва 4-то якӣ иборат бударо нависед.

5. Катакҳои холиро пур кунед:

71			74		76			
79				75			72	

6. $70 + 3$ | $60 + 6$ | $77 - 7$ | $50 + 8$
 $73 - 3$ | $66 - 6$ | $70 + 7$ | $58 - 8$

80 81 82 83 84 85 86 87 88 89

1.

Даҳиҳо	Яқиҳо		
8	1	ҳаштоду як	81
	2	ҳаштоду ду	82
	3	ҳаштоду се	83
	4	ҳаштоду чор	84
	5	ҳаштоду панҷ	85
	6	ҳаштоду шаш	86
	7	ҳаштоду ҳафт	87
	8	ҳаштоду ҳашт	88
	9	ҳаштоду нӯҳ	89

2. Катакҳои холиро пур кунед:

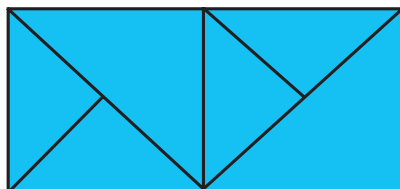
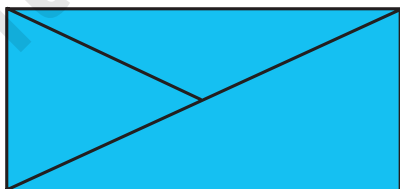
81				84		86			
89				85				82	

3. Аз саҳро дар мошини якум 83 халта, дар мошини дуюм нисбат аз мошини якум 3 халта кам пиёз гирифта бурданд. Аз саҳро дар мошини дуюм чанд халта пиёз гирифта бурдаанд?

4. Дар ҳар як чоркунча чандтоғи секунҷа аст?

5. $69 - 9$ | $50 + 7$ | $80 + 2$ | $68 - 8$
 $70 + 8$ | $65 - 5$ | $29 - 0$ | $39 + 0$

90 91 92 93 94 95 96 97 98 99

1.

Дақиқо	Яқиқо		
9	1	наваду як	91
	2	наваду ду	92
	3	наваду се	93
	4	наваду чор	94
	5	наваду панч	95
	6	наваду шаш	96
	7	наваду ҳафт	97
	8	наваду ҳашт	98
	9	наваду нӯҳ	99

2. Дар гармхона 90 бех садбарги сафед ва 8 бех садбарги сурх аст. Дар гармхона ҳамагӣ чанд бех гули садбарг будааст?

3. Фикр карда ёбед!

4. $70 + 3 \square 86$ | $95 - 5 \square 90$ | $80 + 2 \square 82$
 $69 - 9 \square 94$ | $50 + 8 \square 32$ | $49 - 9 \square 37$

5.

Чамъшаванда	90	70	90	90	80	90
Чамъкунанда	1	9	3	2	5	4
Ҳосили чамъ						

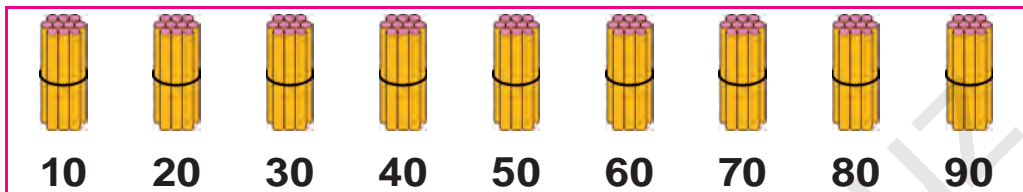
6. $80 + 2$ | $90 + 5$ | $80 + 8$ | $69 - 9$
 $70 + 6$ | $99 - 9$ | $75 - 5$ | $96 - 6$

Бо даҳиҳо шуморидан

1.

Даҳиҳо	Яқиҳо			
1	0	даҳ	$10 + 10$	$20 - 10$
2	0	бист	$20 + 10$	$30 - 10$
3	0	сй	$30 + 10$	$40 - 10$
4	0	чил	$40 + 10$	$50 - 10$
5	0	панчоҳ	$50 + 10$	$60 - 10$
6	0	шаст	$60 + 10$	$70 - 10$
7	0	ҳафтод	$70 + 10$	$80 - 10$
8	0	ҳаштод	$80 + 10$	$90 - 10$
9	0	навад	$80 + 10$	$90 - 10$

2. $10 + 10 = \square \square$

1 даҳӣ + 1 даҳӣ = 2 даҳӣ

$10 + 10 = 20$

3. Тарзи навиштанаширо фаҳмонед:

$20 + 20 = \square \square$

2 даҳӣ + 2 даҳӣ = 4 даҳӣ $20 + 20 = 40$

$50 - 10 = \square \square$

5 даҳӣ - 1 даҳӣ = 4 даҳӣ $50 - 10 = 40$

$20 + 10$

$40 - 20$

$70 + 10$

4. Адади аз 9-то даҳӣ иборат бударо нависед.

Адади аз 4-то даҳӣ иборат бударо нависед.

Такрор кардани мавзӯҳои гузашта

1.

 + = 100									
	60		74		80		90		54
		30		26		46		50	

2. Карим 10-то кабўтар дорад. Рафиқи ў Анвар ҳам ҳамин қадар кабўтар дорад. Кабўтарони ҳар ду чандто аст?

3. $10 + 20 \square 30$ $20 + 40 \square 40$
 $30 - 10 \square 40$ $50 + 10 \square 80$

4. Дар асоси қадвал масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд	Оварда шуд	Шуд
		
20-то сабад себ	Боз 20-то сабад себ	?-то сабад себ

5. Дар давоми сол дар як деҳа 30-то, дар деҳаи ҳамсоя 20-то хонаҳои нав сохта шуд. Дар ҳар ду деҳа дар як сол ҳамагӣ чандто хона сохта шудааст?

6. $10 + 10$ $50 - 20$ $70 + 20$
 $30 - 20$ $40 + 30$ $60 - 10$

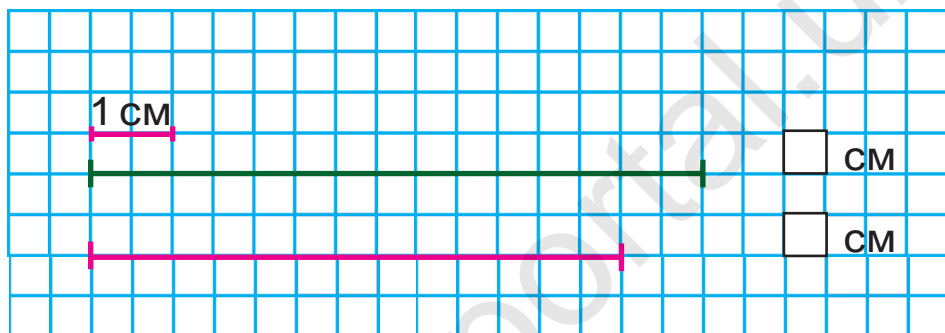
Шаклҳои геометрӣ.

Масъалаҳои матннок

Дарозӣ ва воҳиди он: сантиметр

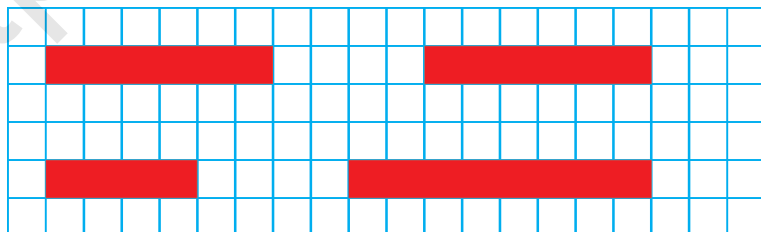
1.

2. Дарозии қаламро чен кунед:

3. Дарозии тасмаҳоро чен кунед ва онҳоро ба дафтаратон кашед:

4. $(30 + 20) + 8$

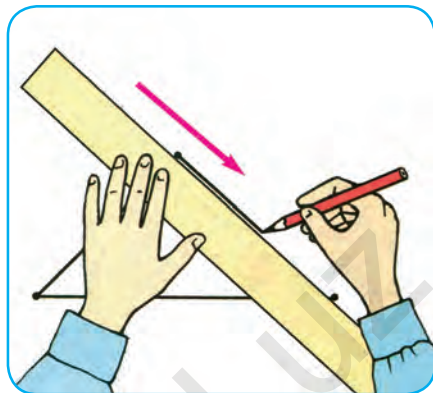
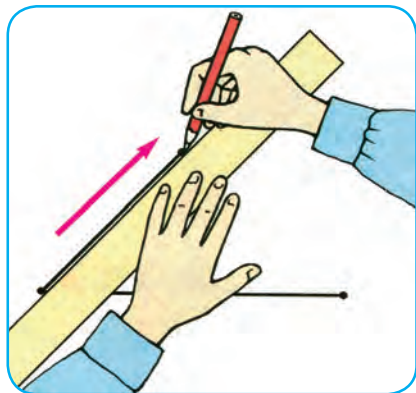
$(50 + 20) + 4$

$(60 - 40) + 5$

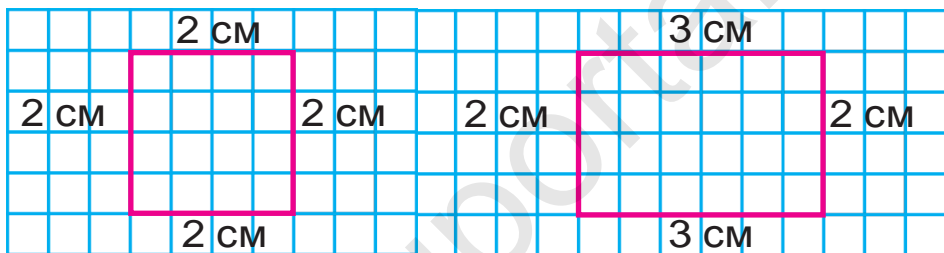
$(90 - 30) + 7$

1. Аз хаткашак дуруст истифода баред:

2. Шаклҳоро ба дафтаратон кашед:

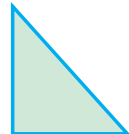
3. Дар гармхона 50 бех кӯчати гул ши-
нонда шуда буд. Аз он 20 бех гул шукуфт.
Чанд бех гул ҳоло нашукуфтааст?

4.

5. Номи шаклҳоро гӯед:

6. Ададҳоро дар шакли ҳосили чамъи
чамъшавандаҳо дар катакча (хона) ифода
кунед:

$37 = 30 + 7$

$53 = 50 + \square$

$66 = 60 + \square$

$96 = 90 + \square$

$22 = 20 + \square$

$44 = 40 + \square$

$78 = 70 + \square$

$85 = 80 + \square$

$29 = 20 + \square$

7. Масофай байни аз партаи якум то тахтаи синф бударо бо қадам чен кунед:

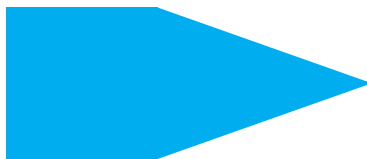
8. Дуто чамъшавандаи ҳамсояро бо ҳосили чамъ иваз карда, бо усули қулай ҳисоб кунед:

$$7 + 3 + 2$$

$$40 + 30 + 9$$

$$30 + 10 + 7$$

9. Тарафҳои шаклҳоро бо ёри хаткашак чен кунед:

10. Дуто порча кашед. Дарозии порчаи якум 7 см, порчаи дуюм аз он 4 см дароз бошад.

$$11. 70 + (2 + 7)$$

$$(60 - 20) + 7$$

$$20 + (8 - 3)$$

$$50 + (4 + 3)$$

$$(30 + 50) + 8$$

$$30 - (7 + 2)$$

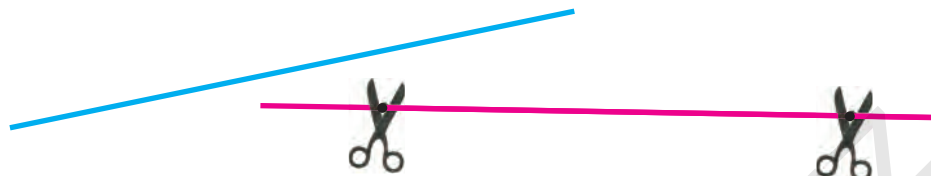
$$40 + (9 - 5)$$

$$(70 - 50) + 4$$

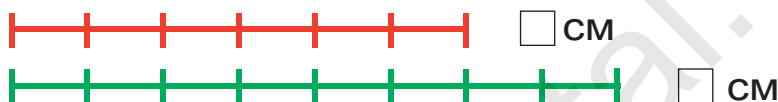
$$80 + (9 - 2)$$

Дарозии порча. Масофаи байни ду нуқтаро бо саҳеҳии 1 сантиметр чен кардан ва муқоиса намудан

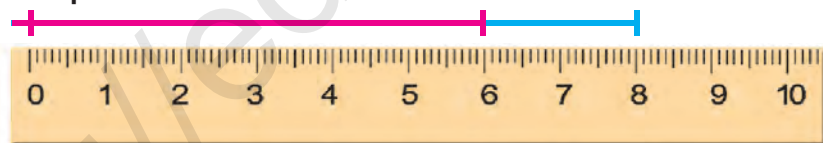
1. Порчаҳоро чен кунед ва муқоиса намоед:

2. Дар ҳар як шакл чандтоғӣ порча аст?

3. Анвар 6 см, бародараш бошад, аз вай 2 см порчаи дароз кашид. Дарозии порчаи бародараш кашида чанд сантиметр аст?

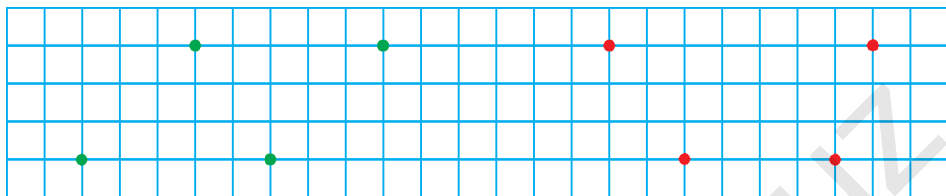
4. Дар асоси чадвал масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд	Хӯрда шуд	Боқӣ монд

5. $20 + \square = 29$ | $38 - \square = 30$ | $50 + \square = 53$
 $26 - \square = 20$ | $40 + \square = 45$ | $67 - \square = 60$

6. Бо ёри хаткашак нуқтаҳоро аз рӯи пайхамӣ ва рангашон пайваст кунед. Чӣ гуна шаклҳо ҳосил шуд? Ба дафтаратон кашед:

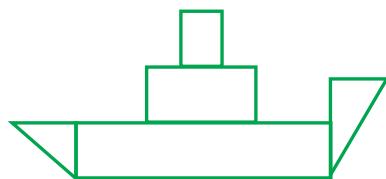
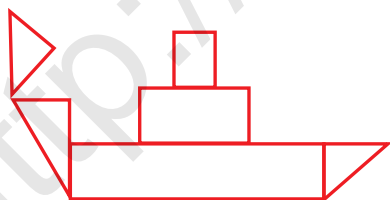
7.

$90 - \bigcirc = 80$	$\bigcirc + 20 = 70$
$\bigcirc + 10 = 90$	$\bigcirc - 30 = 30$
$80 - \bigcirc = 40$	$50 + \bigcirc = 60$

8. Барои китобхонаи синф 50-то китоб харида шуд. Аз онҳо 30-тоаш китоби афсона, боқимондааш бошад, китобҳои шеърӣ буданд. Чандто китоби шеърӣ харида шудааст?

9. Шаклҳоро муқоиса кунед:

10. Аломатҳои амалро баробариҳо дуруст мебаромада карда гузоред:

$70 \square 20 = 90$	$50 \square 40 = 10$	$50 \square 10 = 60$
$80 \square 40 = 40$	$60 \square 20 = 80$	$70 \square 50 = 20$
$30 \square 30 = 60$	$90 \square 20 = 70$	$20 \square 30 = 50$

? 11. Тасмаи якум аз тасмаи дуюм чанд сантиметр кӯтоҳ аст? Тасмаи сеюм аз тасмаи дуюм чанд сантиметр дароз аст?

  см

  см

  см

☀ 12. Барои дар ҳавлии мактаб шинондан 30 бех кӯчати гули садбарг оварда шуд. Аз он 20 беҳи гули садбарг сурх, боқимондаҳояш бошад, гули сафед буд. Кӯчатҳои гули садбарги сафед чандто аст?

▲ 13. Дар ҳар як нақша чандтоғӣ порча ҳаст?

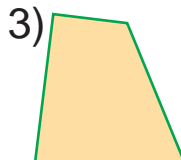
14. $40 \text{ см} + 50 \text{ см}$

$90 \text{ см} - 60 \text{ см}$

$20 \text{ см} - 10 \text{ см}$

$30 \text{ см} + 20 \text{ см}$

15. Тарафҳои шаклҳоро бо ёри хаткашак чен кунед:

☀ 16. Дар чӯяки якум 40-то, дар чӯяки дуюм бошад, 20-то бодиринг аст. Дар ҳар ду чӯяк чандто бодиринг будааст?

17. $40 + 40$

$23 - 3$

$80 + 5$

$36 - 6$

$60 - 20$

$70 + 8$

$59 - 9$

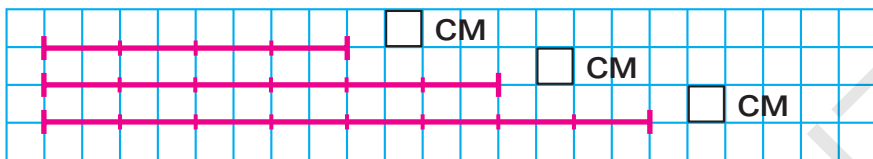
$40 + 7$

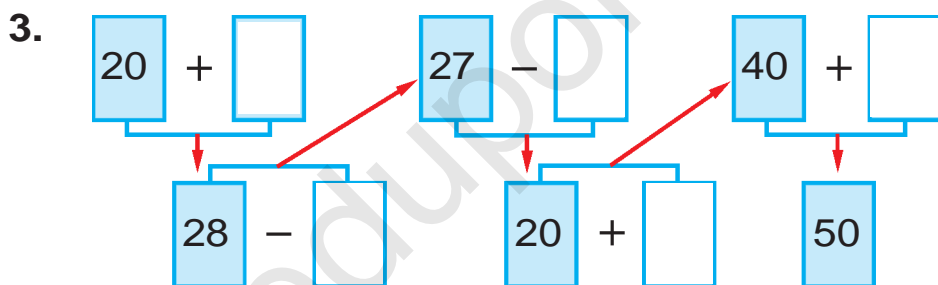
Сохтани порчаи дарозиаш додашуда

1. Порчаҳои додашударо ба дафтаратон кашед ва дарозии онҳоро муайян карда нависед.

2. Дар автосарой 12-то мошини сабукрав мавҷуд буд. Пагоҳӣ аз онҳо 9-тоаш ба самтҳои муайяншуда ба кор баромада рафтанд. Дар автосарой чандто мошин монд?

4. Дар асоси чадвал масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд	Фурӯхта шуд	Боқӣ монд
12-то велосипед	4-то велосипед	?-то велосипед

5. Хатҳои шикастаро бо ёрии хаткашак чен кунед ва ба дафтаратон кашед.

6.

$20 + 8 \square 28$	$45 - 5 \square 55$	$50 + 2 \square 31$
$37 - 7 \square 50$	$60 + 9 \square 70$	$89 - 9 \square 89$

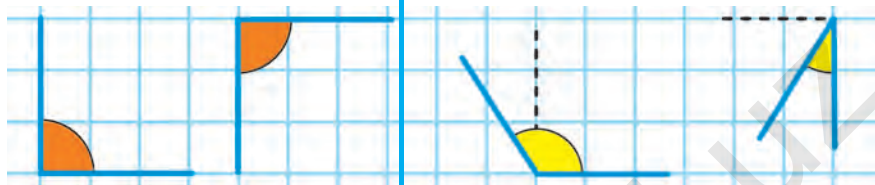

Кунҷ ва намудҳои он

1. Кунҷҳои рост.

Аз кунҷҳои рост калон ва хурд будани кунҷҳо

Кунҷе, ки аз кунҷи рост хурд аст, кунҷи тез номида мешавад.

Кунҷе, ки аз кунҷи рост калон аст, кунҷи кунд номида мешавад.

2. Аз рӯйи расм масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд – 30 қуттӣ конфет

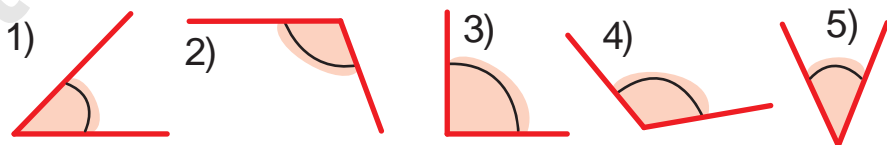
Фурухта шуд – 20 қуттӣ конфет

Боқӣ монд – ? қуттӣ конфет

3. 1) Тартиби рақами аз кунҷи рост хурд будани кунҷҳоро нависед;

2) Тартиби рақами аз кунҷи рост калон будани кунҷҳоро нависед:

4. $50 \square 2 = 52$

$35 \square 5 = 30$

$20 \square 4 = 24$

$67 \square 7 = 60$

$40 \square 8 = 48$

$56 \square 6 = 50$

$30 \square 6 = 36$

$29 \square 9 = 20$

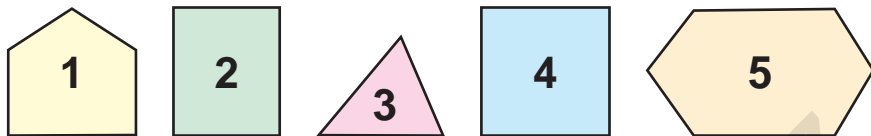
$40 \square 3 = 43$

Бисёркунчаҳо

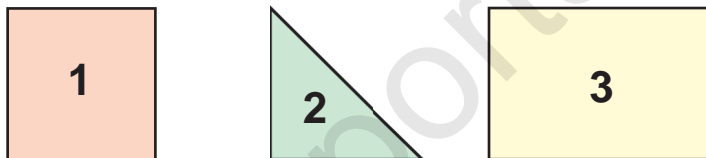

1. Номи ҳар кадоми шаклҳоро гӯед:

Кунҷ ва тарафҳои бисёркунчаҳо сето, чорто, панҷто ва аз он зиёд мешаванд.

2. Тарафҳои бисёркунчаҳоро шуморед:

3. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Ҳамааш – 16-то

4. 2-то зиёд кунед

2-то зиёд кунед							
10	11	12	14	15	17	18	20

5. $40 + \square = 43$ $89 - \square = 80$ $50 + \square = 56$
 $72 - \square = 70$ $20 + \square = 25$ $56 - \square = 50$

6. Номи ҳар як шаклҳоро гӯед.

Ҳамаи шаклҳои додашударо мухтасар чӣ номидан мумкин?

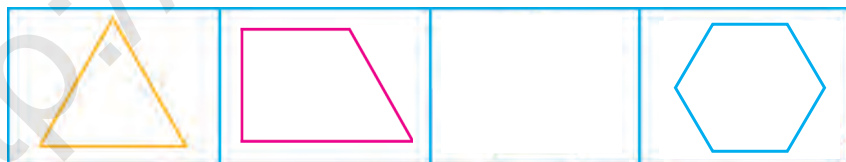
7. Аз ҳамаи мисолҳои қавобашон як ҳел бударо ёбед:

$60+9$	$54-4$	$60+20$	$47-7$
$95-5$	$68+1$	$45-10$	$30+5$
$20+20$	$82-2$	$70+20$	$58-8$

8. Дар китобхона 18-то маҷаллаи “Ғунча” мавҷуд буд. Китобхоначӣ пас аз якчанд маҷаллаҳоро барои хондан ба донишомӯзон тақсим карда додан, 8-то маҷалла боқӣ монд. Китобхоначӣ чандто маҷалла тақсим карда додааст?

9. Чӣ ҳел бисёркунча афтада мондааст?

10. $20 + \square = 28$

$44 - \square = 40$

$50 + \square = 59$

$95 - \square = 90$

$50 + \square = 55$

$76 - \square = 70$

11. Дуто ҳамъшавандаи ҳамсоҷро бо ҳосили ҳамъ иваз карда, бо усули қулай ҳисоб кунед:

$7+3+2$

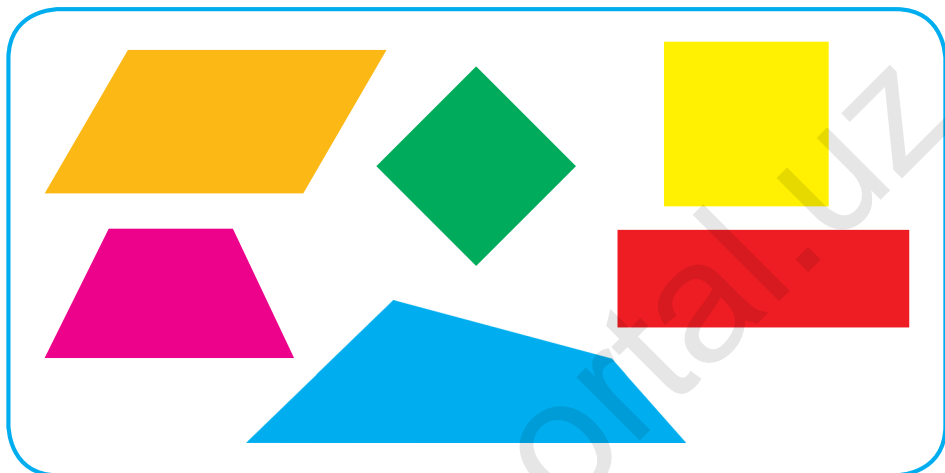
$40+30+9$

$30+10+7$

1. Номи ҳар як шаклро гӯед. Онҳоро мух-
тасар чӣ номидан мумкин?

2. Ҳосили ҷамъи адаҳоро ҳисоб кунед:
30 ва 9, 60 ва 5, 80 ва 2, 68 ва 1.

3. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$$\begin{array}{l}
 23 + 7 = \boxed{} \\
 27 - 4 = \boxed{} \\
 20 + 7 = \boxed{} \\
 30 + 20 = \boxed{} \\
 50 + 4 = \boxed{} \\
 54 - 30 = \boxed{} \\
 24 + 3 = \boxed{}
 \end{array}$$

4. Барои сохтани майдончаи бачагон 16
нафар ғиштчинон, аз он 7 нафар кам
гилкорон (андовачӣ) кор карданд. Дар
сохтмон чанд нафар гилкорон кор кар-
даанд?

5. $60 + 8$	$87 - 7$	$40 + 2$	$59 - 9$
$75 - 5$	$30 + 5$	$47 - 7$	$70 + 3$

Ҳалли масъалаҳоро меомӯзем.

Саволҳо ва шарти масъала

1. Ба Мурод 4-то кабк аст. Ба Акбар бошад, аз вай 3-то зиёд кабк ҳаст. Ба Акбар чандто кабк будааст?

Ба Мурод – 4-то кабк ←
Ба Акбар – ?, 3-то зиёд кабк →

2. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$$40 + 10 = 50 \quad | \quad 70 + 20 = \square \square \quad | \quad 50 + 30 = \square \square$$

$$10 + 40 = 50 \quad | \quad 20 + 70 = \square \square \quad | \quad 30 + 50 = \square \square$$

$$50 - 40 = 10 \quad | \quad 90 - 70 = \square \square \quad | \quad 80 - 50 = \square \square$$

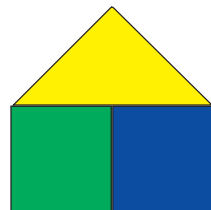
$$50 - 10 = 40 \quad | \quad 90 - 20 = \square \square \quad | \quad 80 - 30 = \square \square$$

3. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Дар табақчаи 1-ум – 11-то олу ←
Дар табақчаи 2-юм - ?, 6-то кам →

4. Чӣ хел шаклҳоро мебинед?
Номҳояшонро гуфта диҳед:

5. Дар сутуни якум ҳосили ҷамъи ададҳо, дар сутуни дуюм ҳосили тарҳи ададҳоро нависед ва онро ҳал кунед:

$$57 - 40$$

$$39 + 10$$

$$75 - 30$$

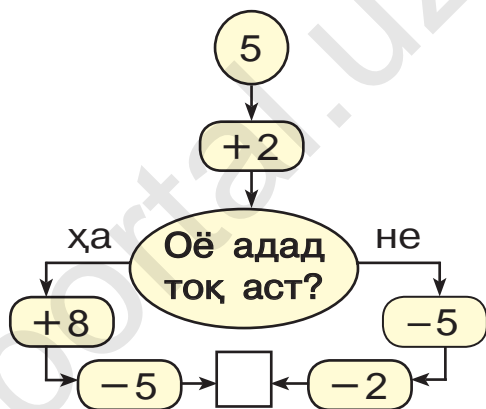
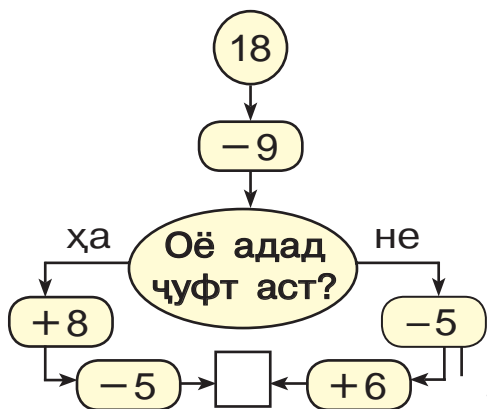
$$60 + 30$$

$$48 - 20$$

$$64 - 20$$

6. Дар синфи якум 30 нафар донишомӯз, дар синфи дуюм бошад, аз он 2 нафар зиёд донишомӯз аст. Дар синфи дуюм чанд нафар донишомӯз будааст?

7. Барои ҷавобаш 10 баромадан аз кадом тараф роҳ рафтан лозим?

8. Миқдори тухмҳои дар қуттӣ бударо шуморед. Барои ноништа 4-то тухм гирифта шуд. Дар қуттӣ чандто тухм боқӣ монд?

9.

$$\begin{aligned} 80 + \bigcirc &= 82 \\ \bigcirc - 5 &= 70 \\ 60 + \bigcirc &= 69 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 39 - \bigcirc &= 30 \\ \bigcirc + 0 &= 29 \\ \bigcirc - 7 &= 90 \end{aligned}$$

10. Дар ошхонаи мактаб 20-то миз мавҷуд буд. Боз 9-то миз гузошта шуд. Мизҳо чандто шуданд?

Масъалаҳои содда ва таркибӣ

1. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

2. $40 + 5 \square 57$ | $69 - 9 \square 48$ | $80 + 1 \square 81$
 $98 - 8 \square 75$ | $50 + 6 \square 72$ | $32 - 2 \square 30$

3. Ба Валиҷон мавҷуд буд.

Кабӯтарони Толибҷон аз он 4-то кам аст. Ба Толибҷон чандто кабӯтар будааст?

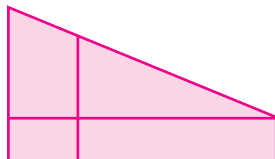
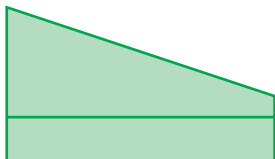
Ба Валиҷон – 7-то $\leftarrow$

	-	4	=	
--	---	---	---	--

 Ба Толибҷон – ?, 4-то кам

4. Шаклҳоро муқоиса кунед:

5. Моҳигир аз дарё 15-то зағорамоҳӣ ва лаққамоҳӣ сайд кард. Агар зағорамоҳиҳо 8-то бошад, лаққамоҳиҳо чандтоанд?

Масъалаҳои дуамала

1. Дар қуттии якум 5-то қалам буд. Дар қуттии дуюм нисбат ба қуттии якум 2-то зиёд қалам аст. Дар ҳар ду қуттӣ чандто қалам будааст?

Дар қуттии якум 5-то қалам
 Дар қуттии дуюм?, 2-то зиёд қалам

Ҷал:

- 1) $5 + 2 = 7$ -то қалами дар қуттии дуюм буда;
- 2) $5 + 7 = 12$ -то қаламҳои дар ҳар ду қуттӣ буда.

2. Дар қатори ададҳои зерин кадом ададҳо намерасанд?

3. Дар асоси расм масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Дар сатили 1-ум – 19 кг
 Дар сатили 2-юм - ?, 9 кг
 кам

19 кг   ? 9 кг
 кам
 ? кг

4. Дар автобуси якум 22 нафар мусофирон, дар автобуси дуюм аз он 10 нафар кам мусофирон буданд. Дар ҳар ду автобус чанд нафар мусофирон будаанд?

5. $30 + \square = 38$	$56 - \square = 50$	$70 + \square = 78$
$29 - \square = 20$	$70 + \square = 72$	$27 - \square = 20$

6. Қатори ададҳоро давом диҳед:

- 1) 15, 20, 25, ..., ..., ..., 45, ..., ..., 60;
- 2) 10, 20, ..., ..., ..., ..., 70, ..., ..., 100.

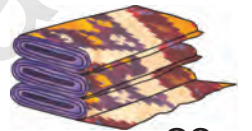

7. Аз ҷадвал мисолҳои ҷавобашон як хел бударо ёбед:

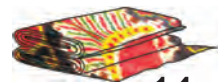
$69 - 2$	$57 + 3$	$78 - 6$	$49 + 1$
$70 + 2$	$52 - 2$	$60 + 7$	$80 - 20$
$46 - 16$	$58 + 20$	$58 - 28$	$48 + 30$

8. Дар як банд (тўп) 26 м, дар банди дуюм бошад, 14 м атлас аст. Дар ҳар ду банд чанд метр атлас будааст?

26 м

14 м

- 9.
$\textcircled{40} + \textcircled{\quad} = \textcircled{47}$	$\textcircled{72} - \textcircled{\quad} = \textcircled{70}$
$\textcircled{\quad} - \textcircled{5} = \textcircled{60}$	$\textcircled{\quad} + \textcircled{9} = \textcircled{29}$
$\textcircled{\quad} + \textcircled{6} = \textcircled{56}$	$\textcircled{58} - \textcircled{\quad} = \textcircled{50}$

10. Дар рўзи истироҳат Ҷамшед бо падараш ба сайди моҳӣ рафтанд. Падараш 17-то, Ҷамшед бошад, аз ӯ 7-то кам моҳӣ сайд кард. Ҷамшед чандто моҳӣ сайд кардааст? (Ба масъала чунин савол гузоед, ки он бо ду амал ҳал карда шавад).

- 11.
$40 + 7$	$55 - 5$	$60 + 20$	$30 - 10$
$29 - 9$	$40 + 3$	$80 - 30$	$70 - 40$

Масъалаҳои матннок оид ба маънои амалҳои чамъ ва тарҳ

1. Ба дӯкони хӯрокворӣ 30 қуттӣ набот ва қанд оварда шуд. Агар қуттиҳои наботдор 20-то бошад, чанд қуттӣ қанд овардаанд?

2. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

1) Мурғ – 8-то	}	?-то
Хурӯс – 2-то		
2) Мурғ – 8-то	}	10-то
Хурӯс – ?-то		
3) Хурӯс – 2-то	}	10-то
Мурғ – ?-то		

3. Дилшод рӯзи якум 10 саҳифа, рӯзи дуюм 8 саҳифа китоб хонд. Дилшод дар давоми ҳамин ду рӯз чанд саҳифа китоб хондааст?

4. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

24 кг

ва

22 кг

Истифода шуд – 20 кг   Боқӣ монд – ? кг

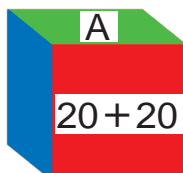
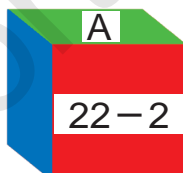
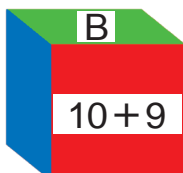
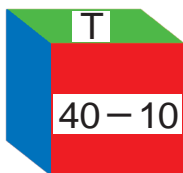

5. $(30 + 20) + 8$	$(50 + 20) + 4$
$(60 - 40) + 5$	$(90 - 30) + 7$

Масъалаҳо оид ба мафҳумҳои «ба .... то зиёд кардан», «ба .... то кам кардан»

 1. Ба музейи табиат аз синфи якум 27 нафар, аз синфи дуюм бошад, 2 нафар зиёд донишомӯз рафтанд. Ба музейи табиат аз синфи дуюм чанд нафар донишомӯзон рафтаанд?

 2. Ҷавоби мисолҳоро бо тартиби афзуншавӣ ҷойгир кунед. Чӣ гуна калима ҳосил шуд?

 3. Дар дастаи якум 25-то, дар дуюмаш бошад, 20-то дафтар аст. Дар дастаи дуюм нисбат ба дастаи якум чандто кам дафтар аст? Дар дастаи якум нисбат ба дастаи дуюм чандто зиёд дафтар ҳаст?

 4. Тарафҳои бисёркунҷаҳоро бо ёрии хаткашак чен кунед:

 5.

30 + 24	80 + 12	60 + 32	53 + 10
80 + 17	70 + 17	60 + 24	40 + 16
20 + 15	30 + 13	70 + 30	60 + 15

Воҳиди ченаки масса (вазн): килограмм

1.

Аз рӯи расми додашуда чанд килограмм масса (вазн) доштани сангҳои тарозуро гӯед.

2.

Ба расм нигоҳ карда, чанд килограмм масса доштани намак ва ордро гӯед.

3. Каду 8 кг, тарбуз аз он 2 кг сабук аст. Массай тарбуз чанд килограмм будааст?

Каду – 8 кг

Тарбуз – ?, 2 кг сабук

8		2	=	
---	--	---	---	--

4. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$21 + 9 = \square\square$	$30 - 10 = \square\square$	$20 + 9 = \square\square$
$25 - 4 = \square\square$	$20 + 5 = \square\square$	$29 + 1 = \square\square$
		$30 - 5 = \square\square$

5. Аз рӯи расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Харбуза – 8 кг

Тарбуз – ?, 2 кг вазнин

6. Аз рӯйи ҷадвал масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд	Истифода шуд	Боқӣ монд
23 кг пиёз	3 кг	? кг

7. Массай қуттии себдор 10 кг, қуттии нокдор бошад, аз он 3 кг сабук аст. Массай қуттии нокдор чанд килограмм будааст?

10 кг

?

3 кг сабук

8. Аз ҷадвал мисолҳои ҷавобашон як хел бударо ёбед:

$40 + 7$	$50 + 30$	$95 - 5$	$38 - 8$
$83 - 3$	$20 + 27$	$36 - 6$	$40 + 10$
$60 + 9$	$79 - 10$	$60 + 30$	$54 - 4$

9. Дар қафаси якум 10-то, дар қафаси дуюм бошад, нисбат аз қафаси якум 3-то кам тӯтӣ аст. Дар қафаси дуюм чандто тӯтӣ будааст?

Дар қафаси 1-ум – 10-то тӯтӣ ←

Дар қафаси – 2-юм ?, 3-то кам →

10. $70 + 30$ $27 - 20$ $30 + 30$
 $86 - 60$ $49 + 10$ $57 - 20$

Воҳиди ченаки ғунҷоиш: литр

1. Дар банкаи яклитра, селитра, панҷ-литра чанд стакан об ғунҷиданахро чен карда бинед.

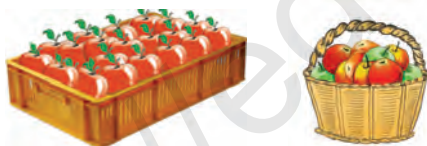
2. Дар сатил 10 литр об меғунҷад. Агар дар сатил 6 литр (4 л, 7 л) об бошад, ба он боз чанд литр об андохтан мумкин?

3. $10 + 3 \square 9$ $19 - 9 \square 10$ $36 + 2 \square 40$
 $18 - 8 \square 5$ $15 + 4 \square 19$ $19 - 9 \square 20$

4. Дар асоси расмҳо масъалаҳо тартиб диҳед ва онҳоро ҳал кунед:

6 кг

3 кг

? кг

10 л

? л

17 л

6		3	=	
---	--	---	---	--

1	7		1	0	=	
---	---	--	---	---	---	--

5. Дар бидони якум 10 л, дар бидони дуюм нисбат аз он 3 л кам рағғани пахта аст. Дар бидони дуюм чанд литр рағған будааст?

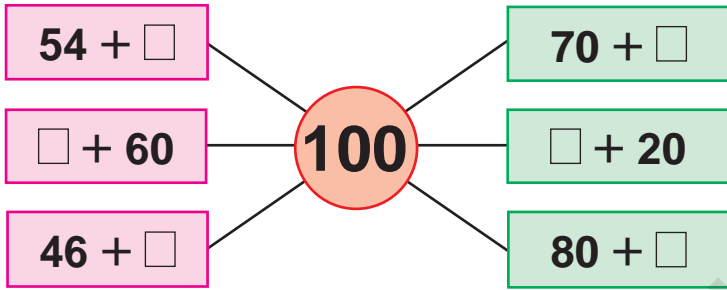

6. $20 + 2$ $35 + 3$ $19 + 1$ $24 - 4$
 $17 - 7$ $16 - 6$ $10 + 6$ $23 + 5$

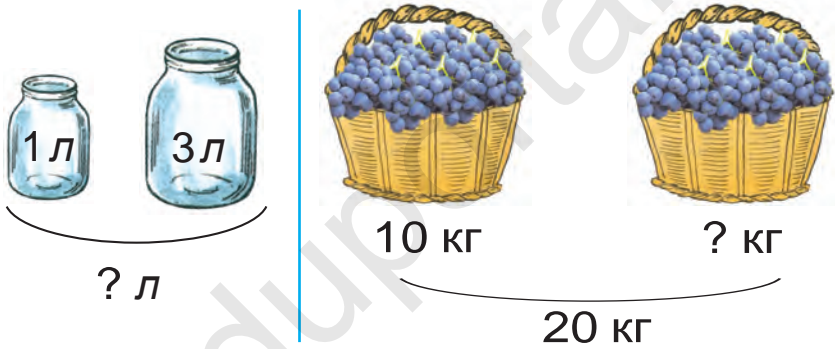

7. Фаҳмонда ҳал қунед:

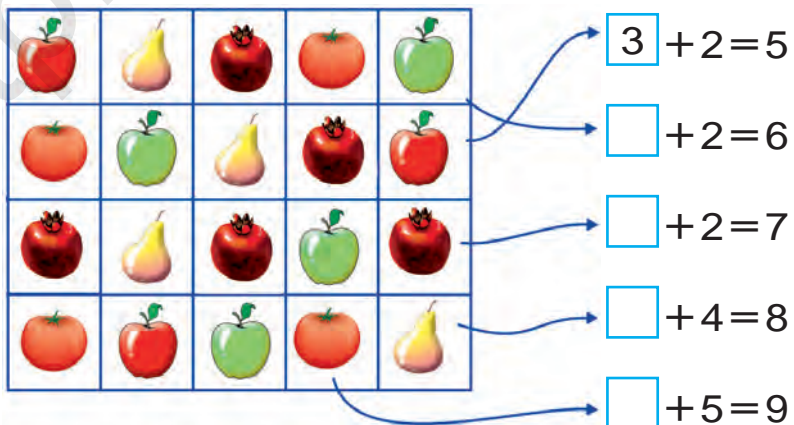
8. Масъалаҳо тартиб диҳед ва онҳоро ҳал қунед:

9. Дар бидони якум 10 л, дар бидони дуюм аз он 4 л зиёд шир аст. Дар ҳар ду бидон чанд литр шир будааст?

10.

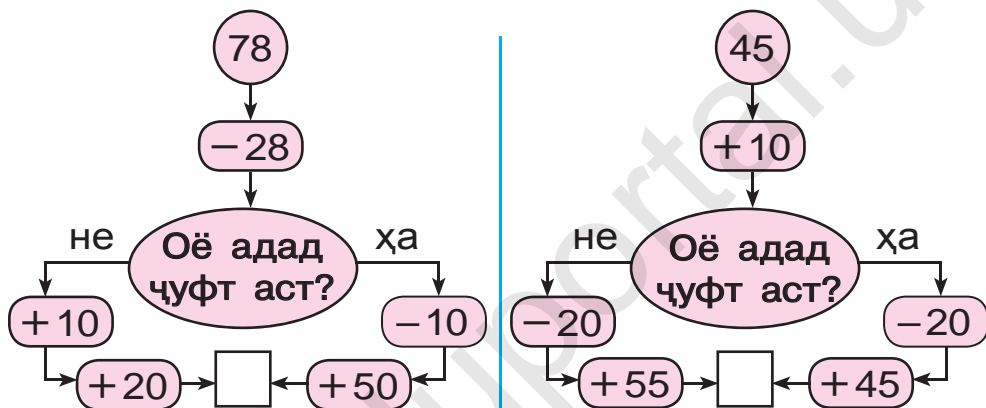

Такрор кардани мавзӯҳои гузашта

- 1. Ба ошхонаи мактаб 30-то чойники калон ва 14-то чойники хурд оварданд. Ба ошхонаи мактаб ҳамагӣ чандто чойник овардаанд?

- 2. Барои ҷавобаш 90 баромадан аз кадом тараф роҳ рафтан лозим?

- 3. Дар бочка 10 сатил об мавҷуд буд. Барои ба гулҳо об додан 7 сатил об гирифта шуд. Дар бочка чанд сатил об боқӣ монд?

- 4. Кадоме аз ин шаклҳо кунҷ надорад?

- 5. Аломатҳои амалро баробариҳо дуруст мебаромада карда гузоред:

$90 \square 4 = 94$

$57 \square 7 = 50$

$60 \square 2 = 62$

$40 \square 9 = 49$

$86 \square 6 = 80$

$73 \square 3 = 70$

Шаклҳои геометрӣ. Мафҳумҳои мантиқӣ

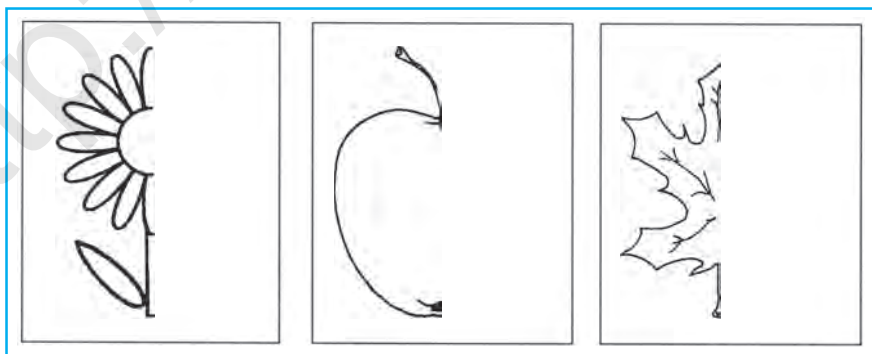
Акси ашё дар оина

1. Акси ашёи тасвир шударо фаҳмонед:

2. Дар мусобиқаи давидан 46 нафар, ба дарозӣ ҷаҳидан бошад, 20 нафар донишомӯзон иштирок карданд. Дар мусобиқаи варзишӣ ҳамагӣ чанд нафар донишомӯзон иштирок кардаанд?

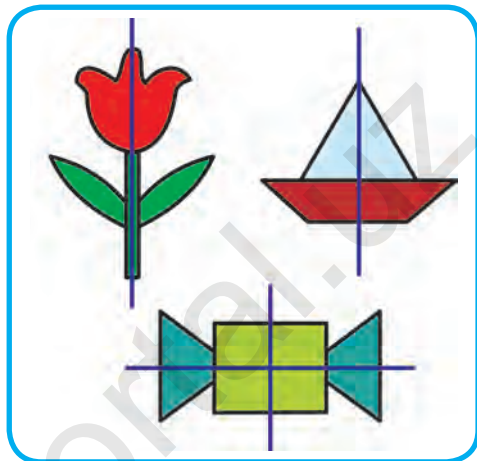
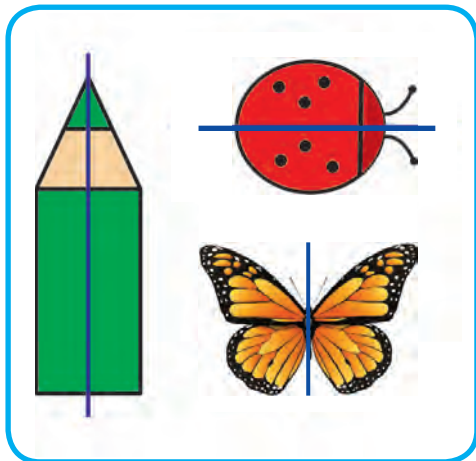
3. Акси расмҳои тасвир шударо давом дода, ба дафтарадон кашед ва ранг кунед.

4. $28 - 10$ | $50 + 17$ | $36 - 20$ | $60 + 10$
 $40 + 14$ | $68 - 60$ | $20 + 19$ | $57 - 20$

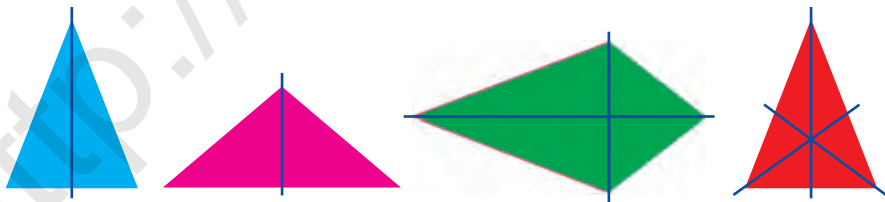
Симметрия (таносуб)

1. Az rasmxoi zerin tiri simmetriro ёфта нишон диҳед:

2. Анвар аз дафтари 12 варақа 7 варақашро пур кард. Чанд варақи пур накардаи дафтар боқӣ монд?

3. Қисмҳои ҳар як шакл чӣ хел ҳосил мешавад, тире симметрии онҳоро ёфта нишон диҳед.

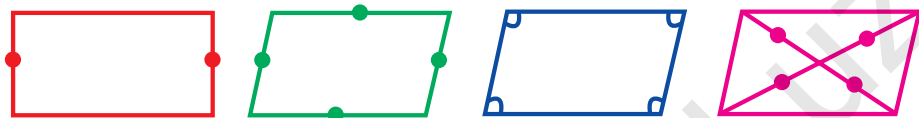
4. Дар ҳар кадоми ададҳои зерин чандто даҳӣ ва чандто якӣ ҳаст?

39, 61, 42, 57, 63, 55, 46, 25, 38, 70

5. $20 + \square = 27$ | $65 - \square = 60$ | $40 + \square = 48$
 $17 - \square = 10$ | $50 + \square = 56$ | $72 - \square = 70$

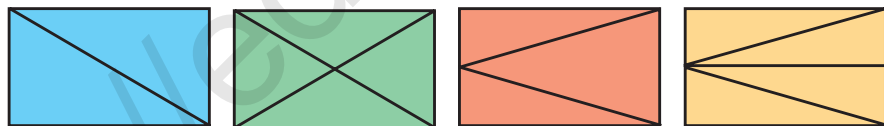
Шаклҳои симметрий. Симметрии нуқтаҳо, порчаҳо ва бисёркунҷаҳо

- 1. Чоркунҷаро ба чанд қисм ҷудо кардан мумкин?

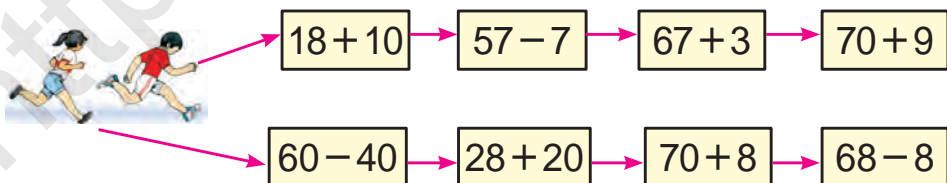

- 2. Дар сабади якум 48-то, дар дуюмаш аз он 8-то кам апелсин аст. Дар ҳар ду сабад ҳамагӣ чандто апелсин будааст?

- 3. Номи ҳамаи шаклҳои дар расм тасвир шударо гӯед ва онҳоро мухтасар чӣ номидан мумкин? Ҳар як шакл аз чанд қисм иборат аст?

- 4. Кӣ ба марра тез мерасад?

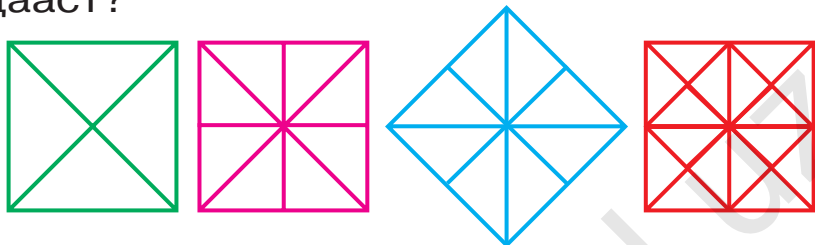

- 5.
$40 + 17$	$80 - 30$	$30 + 30$
$60 - 20$	$50 + 10$	$70 - 40$
$50 + 19$	$90 - 60$	$50 + 50$

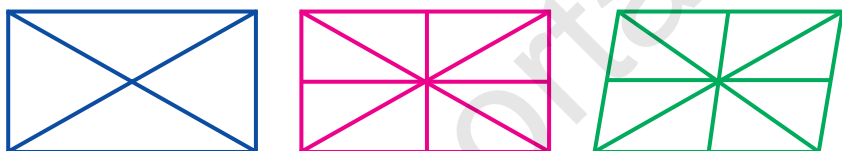
Мисолҳо оиди шаклҳои ба як ё якчанд тири симметрий соҳиббуда

1. Қисмҳои квадрат чӣ хел ҳосил карда шудааст?

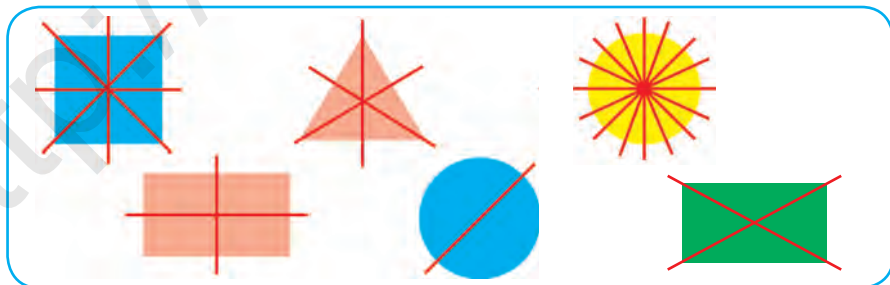

2. Ҳар як қисм чӣ хел ҳосил шуд?

3. Дар баки трактор ҳангоми оғози кор 37 л сӯзишворӣ мавҷуд буд, дар охири кор 7 л сӯзишворӣ боқӣ монд. Чанд литр сӯзишворӣ истифода шудааст?

4. Чӣ хел ҳосил шудани ҳар як қисмро фаҳмонед:

5. Дар қатори якум ададҳои ҷуфт, дар қатори дуюм ададҳои тоқро бо тартиби афзуншавӣ нависед:

20, 31, 27, 34, 45, 16, 57, 68, 86, 75.

Шакли ашё (чиз)

1. Номии ашёҳои дар расм тасвир шударо гӯед:

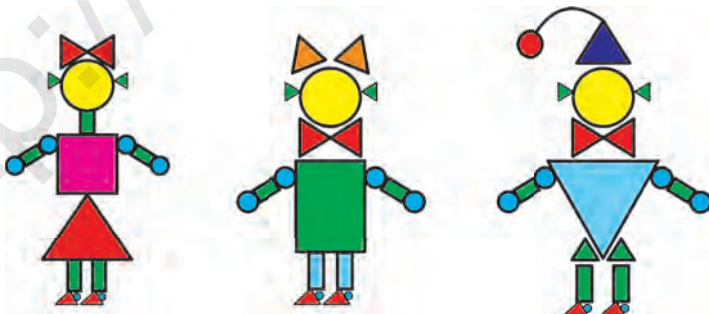
2. Дар ошхонаи мактаб 14 кг орд оварданд. Аз 4 кг орд самбӯса, аз 6 кг орд кулчаи ширин пухтанд. Дар ошхона чанд килограмм орд боқӣ монд?

$96 = 90 + 6$	$44 = 40 + \square$	$22 = 20 + \square$
$66 = 60 + \square$	$48 = 40 + \square$	$88 = 80 + \square$

4. Дар ҳар як расм чандто секунҷа ва чандто чоркунҷа ҳаст?

5. Ҳамин хел адад гузоред, ки баробарӣ дуруст бошад:

$20 + \square = 27$	$48 - \square = 40$	$80 + \square = 86$
$36 - \square = 30$	$50 + \square = 57$	$72 - \square = 70$

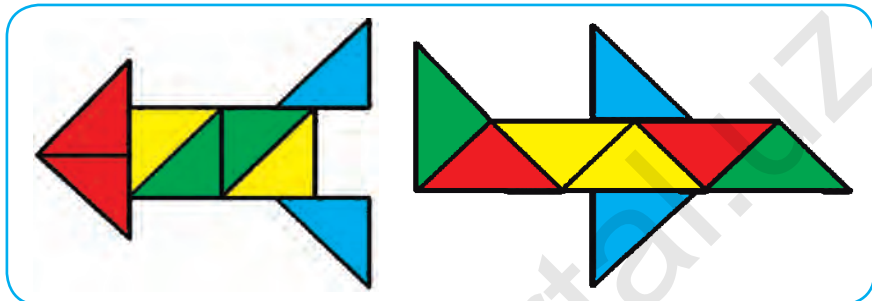

Мафҳумҳо: дар як хел шакл, дар шаклҳои гуногун

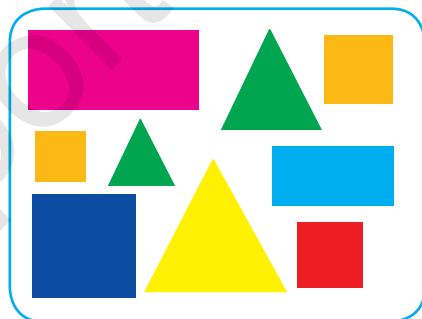

1. Номҳои шаклҳои дар расм додашударо гӯед. Ин шаклҳо аз кадом шаклҳо ҳосил шудаанд?

1)

2)

2. Мисолҳоро бо усули қулай ҳисоб кунед:

$$58 + 1 = (50 + 8) + 1 = 50 + (8 + 1) = 59$$

$$46 + 1$$

$$52 + 7$$

$$55 + 4$$

$$56 + 3$$

$$37 + 1$$

$$48 + 1$$

$$24 + 5$$

$$63 + 6$$

3. Салим ва Карим 90-то мизи нав сохтанашон лозим буд. Салим 28-то, Карим бошад, 21-то миз сохт. Салим ва Карим боз чандто миз сохтанашон лозим?

4. $(20 + 20) + 7$

$(60 - 20) + 5$

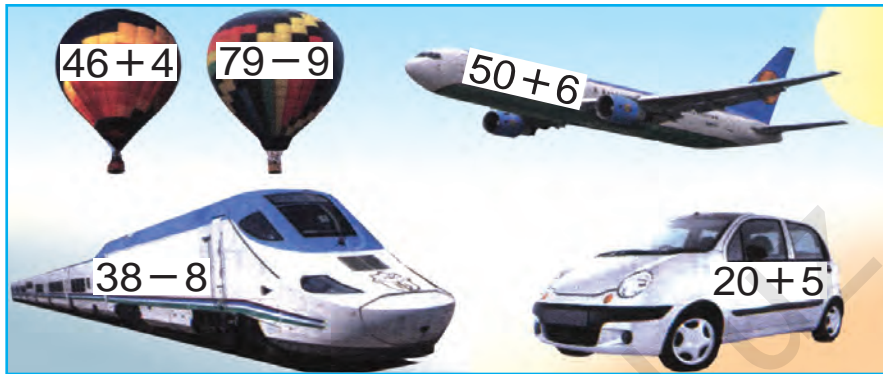
$(70 - 30) + 6$

$(50 + 30) + 9$

1. Чавоби мисолҳоро ёбед:

2. 1) Аз ададҳои 29, 39, 49, 59, 69, 79, 89, 99 ададҳои ҳамсоия якто баъд меомадаро гӯед;

2) Аз ададҳои 90, 80, 70, 60, 50, 40, 30, 20, 10 ададҳои ҳамсоия якто пеш меомадаро гӯед;

3) Ададҳои 91, 92, ..., ... – ро то 100 пур кунед.

3. Аз рӯи расм масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Дар сатил – 14 кг ←
 Дар сабад – ? кг, 6 кг вазнин →

4. Ададҳои афтида мондаро гӯед:

10 20   50 70 90

5. $70 - 30$ | $50 + 40$ | $60 - 30$ | $70 + 20$
 $40 + 40$ | $90 - 40$ | $30 + 20$ | $70 - 10$

1. Ба ранги сабадчаҳо нигоҳ карда себ-хоро ҷойгир кунед:

2. Дар дӯкон 45-то яхдон мавҷуд буд. То нисфирӯзӣ 10-то, баъд аз нисфирӯзӣ 5-то яхдон фурӯхта шуд. Дар дӯкон боз чандто яхдони фурӯхта мешуда боқӣ монд?

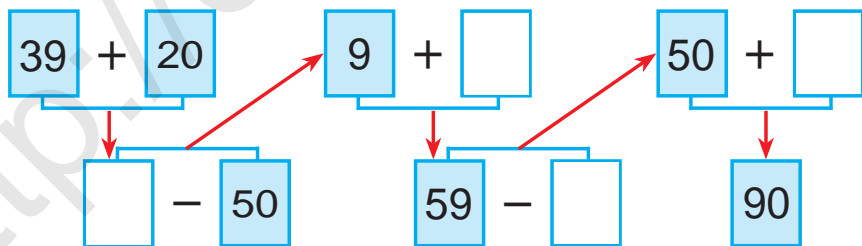
3. $30 + 8$
 $38 - 8$

$76 - 6$
 $40 + 9$

$20 + 7$
 $45 - 5$

4. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

5. Дар ҳар яки ададҳои 80, 60, 40, 50, 20 чандто даҳӣ аст?

6. $40 + 4 \square 18$
 $33 - 3 \square 14$
 $70 + 5 \square 75$

$22 - 2 \square 30$
 $80 + 5 \square 90$
 $36 - 6 \square 25$

$11 + 9 \square 12$
 $44 - 4 \square 40$
 $40 + 8 \square 54$

Шаклҳои фазовӣ ва ҳамвори содда

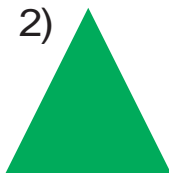

1. Дар расми зерин квадрат, секунҷа, доира ва панҷкунҷа тасвир карда шудааст. Онҳо ба шаклҳои ҳамвор мисол шуда метавонанд. Номи шаклҳоро гӯед.

1)

2)

3)

4)

2. 1) Дар квадрат чандто тараф ва чандто кунҷ ҳаст? Дар панҷкунҷа-чӣ?

2) Дар секунҷа чандто қулла ва чандто кунҷ ҳаст?

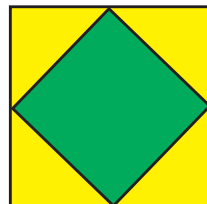
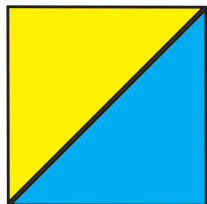

3. Аз рӯйи расм масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд – 20 кг хурмо
Фурӯхта шуд – 10 кг хурмо
Боқӣ монд – ? кг хурмо

4. Шаклҳоро ба дафтаратон кашед ва онҳоро ранг кунед:

5. $50 + (6 + 3)$
 $60 - (8 + 2)$

$42 - (9 - 7)$
 $30 + (6 + 4)$

$20 + (9 - 5)$
 $85 - (3 + 2)$

6. Дар расми зерин росткунча, шашкунча ва чоркунчаҳо тасвир карда шудааст. Онҳо шаклҳои ҳамворанд.

1)

2)

3)

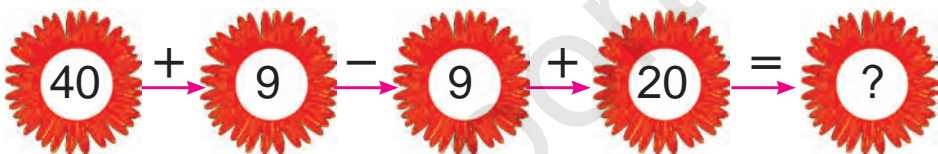
4)

7. Дар шашкунча чандто қулла ва чандто тараф ҳаст? Дар росткунча-чӣ?

8. Фикр кун, ҳустуҷӯ кун, ёб!

9. Фирӯз бо падараш аз бозори деҳқон 18 кг пиёз ва аз он 9 кг кам картошка хариданд. Онҳо чанд килограмм картошка харида гирифтаанд?

10. Бо роҳи қат кардани коғаз чӣ хел шакл ҳосил кардан мумкин?

11. $48 + 30$

$57 - 20$

$63 + 20$

$37 - 20$

$57 + 20$

$68 - 40$

$25 + 10$

$75 - 30$

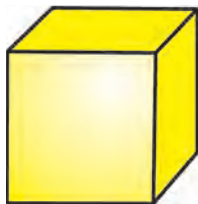
$56 + 14$

1. Куб, кура ва цилиндр ба шаклҳои фазовӣ мисол шуда метавонанд. Номи шаклҳои ба ҳар як рақам мувофиқ омадаро гӯед:

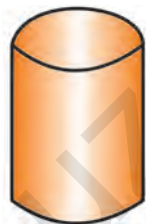
1)

2)

3)

2.

$$20 + \bigcirc = 28$$

$$72 - \bigcirc = 70$$

$$\bigcirc - 5 = 30$$

$$\bigcirc + 4 = 34$$

$$50 + \bigcirc = 56$$

$$92 - \bigcirc = 90$$

3. Ин шаклҳо чӣ номида мешавад? Аз байни онҳо росткунҷаҳоро ёбед:

1)

2)

3)

4)

5)

6)

7)

8)

4. Ба каталҳои ҳоли ҳамин ҳел адад гузored, ки баробарӣ дуруст бошад:

$$50 + \square = 58$$

$$86 - \square = 80$$

$$90 + \square = 92$$

$$73 - \square = 70$$

$$20 + \square = 25$$

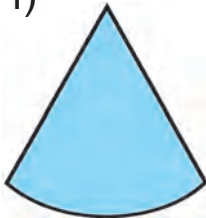
$$42 - \square = 40$$

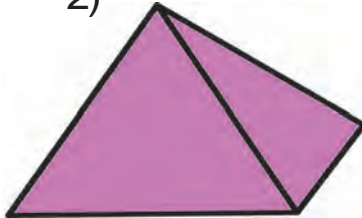

5. Конус, пирамида, параллелепипед инҳо шаклҳои **фазовианд**. Нони шаклҳои ба ҳар як рақам мувофиқ омадаро гӯед?

1)

2)

3)

6. Дар маҳфили мусиқии мактаб 29 нафар, дар маҳфили кашидадӯзӣ бошад, 21 нафар донишомӯзон иштирок мекарданд. Дар ҳар ду маҳфил ҳамагӣ чанд нафар донишомӯзон иштирокдоранд?

7. $22 + 22 = \square \square$ | $66 - 33 = \square \square$ | $24 + 24 = \square \square$
 $44 - 22 = \square \square$ | $33 + 33 = \square \square$ | $48 - 24 = \square \square$

8. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

20 кг

? кг

40 кг

9. Ададҳоро дар шакли ҳосили ҷамъи ҷамъшавандаҳо дар каталка (хона) ифода кунед:

$73 = 70 + 3$

$35 = 30 + \square$

$55 = 50 + \square$

$69 = 60 + \square$

$44 = 40 + \square$

$88 = 80 + \square$

$82 = 80 + \square$

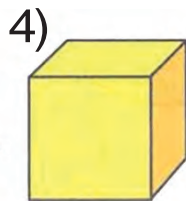
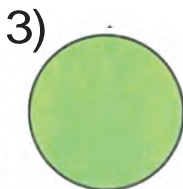
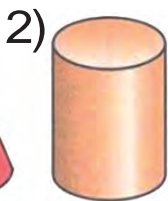
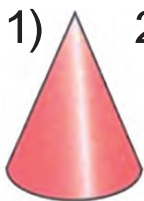
$58 = 50 + \square$

$92 = 90 + \square$

10. Аз байни шаклҳои зерин тартиби рақамҳои: 1) шаклҳои ҳамвор; 2) шаклҳои фазовиро гӯед:

11. Дар як сутун ҳосили чамъи ададҳоро, дар сутуни дуюм ҳосили тарҳи ададҳоро нависед ва онро ҳал кунед:

$$40 + 20$$

$$70 - 30$$

$$30 + 20$$

$$50 - 20$$

$$20 + 10$$

$$90 - 40$$

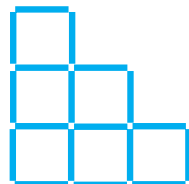
12. Дар гармхона 70 бех кӯчати садбарги сурх ва сафед шинонда шуда буд. Агар садбаргҳои сурх 20 бех бошад, садбаргҳои сафед чандто аст?

13. Ба ҳар кадоми ададҳои 96, 38, 67, 85, 24 чандто даҳӣ ва чандто якӣ аст?

14. Аз чӯби шумор дар шакли зина шашто квадрат чойгир карда шудааст. Аз ҳамин чӯбҳо дутоашро тавре гиред, ки чорто квадрат монад?

15. $20 + (65 - 5)$

$(70 - 30) + 9$

$30 + (42 - 2)$

$(40 + 40) + 2$

$80 + (22 - 2)$

$(50 - 50) + 8$

Воҳидҳои дарозӣ: детсиметр, метр. Муносибатҳои байни онҳо

$$100 \text{ см} = 1 \text{ м} \quad 10 \text{ см} = 1 \text{ дм} \quad 1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

Дарозии ин тасма ба 10 см баробар аст ё ки ба 1 дм.

1. Баландии миз 8 дм, баландии курсӣ бошад, 5 дм мебошад. Миз аз курсӣ чанд детсиметр баланд будааст?

2. $40 \text{ см} - 20 \text{ см}$ $50 \text{ см} + 10 \text{ см}$
 $10 \text{ дм} + 30 \text{ дм}$ $60 \text{ м} - 20 \text{ м}$

3. Васеъгии кӯча 8 м аст. Агар васеъгии роҳи пиёдагард ва чӯй 4 м бошад, васеъгии роҳи мошингард чӣ қадар аст?

4. $19 - 9 + 4 - 10 + 5 = 9$

5. Аввал ададҳои якрақам, баъд ададҳои дурақамаро бо тартиби афзуншавӣ нависед:

16, 81, 8, 46, 9, 64, 5, 63, 28, 4, 17, 3, 7, 18.

6. $10 + 9$ $80 + 7$ $22 - 2$ $44 - 4$
 $20 + 7$ $80 + 9$ $18 - 8$ $28 - 8$

7. Азим ва Зафар дар чўйбор оббозӣ мекарданд. Барои ба соҳил баромадан Азим 17 м, Зафар бошад, нисбат аз рафиқаш 7 м кам шино карданаш лозим аст. Зафар барои ба соҳил баромаданаш чанд метр шино карданаш лозим?

8. $40 \text{ см} + 10 \text{ см}$

$80 \text{ дм} - 60 \text{ дм}$

$70 \text{ см} - 20 \text{ см}$

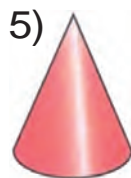
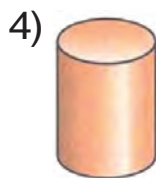
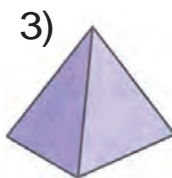
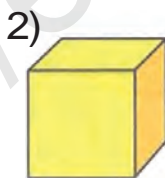
$30 \text{ см} + 10 \text{ см}$

$50 \text{ дм} + 10 \text{ дм}$

$40 \text{ дм} - 20 \text{ дм}$

9. Чӣ хел шаклҳоро мебинед? Номҳоашро гӯед:

10. Дарозии порчаи якум 14 см, дарозии порчаи дуюм бошад, аз он 4 см кӯтоҳ аст. Дарозии порчаи дуюмро ёбед.

11. $50 \text{ см} + 30 \text{ см}$

$70 \text{ дм} - 20 \text{ дм}$

$90 \text{ дм} - 40 \text{ дм}$

$30 \text{ см} + 20 \text{ см}$

$40 \text{ дм} + 20 \text{ дм}$

$60 \text{ см} - 20 \text{ см}$

Маҷмӯи ашёҳоро аз рӯйи хусусиятҳояшон ба якчанд маҷмӯъ ҷудо кардан

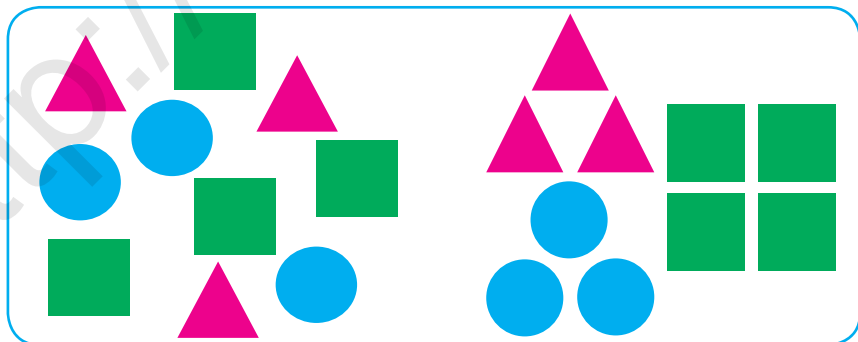

1. Дар асоси расм дар бораи маҷмӯи гулҳои додашуда чихоро доништа гирифтед?

2. Дар вағони якуми метро 48 нафар, дар дуюмаш нисбат аз он 17 нафар кам мусофирон аст. Дар ҳар ду вағон чанд нафар мусофирон ҳастанд?

3. Шаклҳои геометрии дар маҷмӯъ бударо аз рӯйи намудҳояшон ба маҷмӯъҳо ҷудо кунед:

4. $30 + 13$

$65 - 60$

$50 + 25$

$42 - 40$

$44 + 30$

$32 - 30$

$43 + 10$

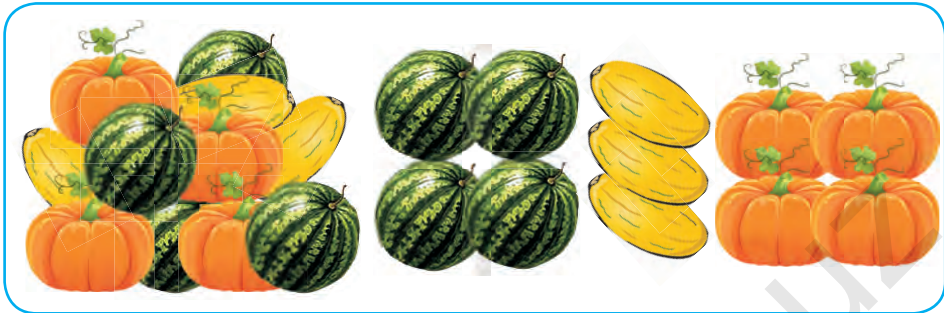
$57 - 50$

$28 + 20$

5. Маҳсулотҳои полизро аз рӯи намуд-хояшон ба якчандто маҷмӯъ ҷудо кунед:

6. Барои маҳфили варзишии мактаб 39-то тӯби футбол ва тӯби баскетбол оварда шуд. Агар аз онҳо 19-тоаш тӯби футбол бошад, чандто тӯби баскетбол оварда шудааст?

7. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$25 + 10$

$37 - 10$

$50 + 28$

$38 - 18$

$26 - 10$

$40 + 19$

$70 - 50$

$65 + 20$

8. Аз рӯи рангҳо ба гурӯҳҳо ҷудо намуда, мислҳоро ҳал кунед:

$38 - 18$	$30 + 9$	$26 - 16$	$60 + 4$
$70 + 6$	$28 - 18$	$60 + 5$	$48 - 28$
$47 - 27$	$50 + 7$	$58 - 28$	$40 + 3$

9. Порчаҳоро муқоиса кунед. Порчаи яқум аз порчаи дуюм чӣ қадар кӯтоҳ аст?

см

см

10. $(56 - 6) + 10$

$(90 - 20) + 6$

$(24 - 4) + 20$

$(50 + 30) + 4$

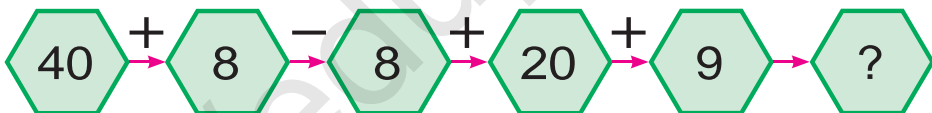

11. Маҳсулотҳои меваро аз рӯи намуд-ҳояшон ба якчандто маҷмӯъ ҷудо кунед:

12. Дар истироҳатгоҳи бачагон 58 нафар писарон ва аз он 28 нафар кам духтарон истироҳат карданд. Дар истироҳатгоҳ ҳамагӣ чанд нафар донишомӯзон истироҳат кардаанд?

13. Ҳалли мисолҳоро фаҳмонед?

14. Дар нақша чӣ хел шаклҳоро мебинед. Онҳоро алоҳида-алоҳида ба дафтартарон кашед ва номашонро гӯед.

15. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$20 + 7$

$84 - 4$

$60 + 7$

$93 - 3$

$48 - 8$

$50 + 6$

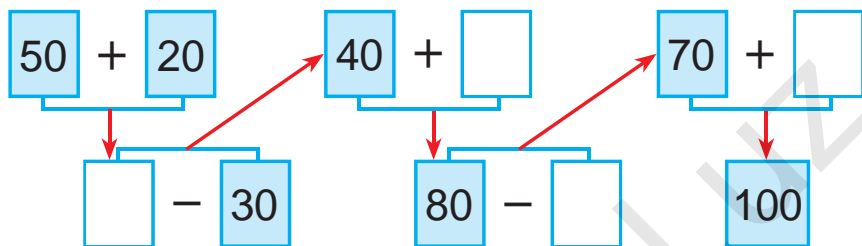
$32 - 2$

$30 + 5$

Аз рўйи намуна давом додани пайдархамӣ

1. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

2. Боғбон аз як бех дарахти хурмо 30 кг, аз дарахти дуюми хурмо бошад, 9 кг зиёд ҳосил гирифт. Боғбон аз ҳар ду дарахти хурмо чанд килограмм хурмо гирифтааст?

- 3.
$40 + \bigcirc = 45$	$58 - \bigcirc = 50$
$\bigcirc - 6 = 30$	$60 + \bigcirc = 62$
$20 + \bigcirc = 27$	$79 - \bigcirc = 70$

4. Кӣ ба марра тез мерасад?

$30 + 25 \rightarrow 55 - 5 \rightarrow 50 + 10 \rightarrow 60 + 40$

$40 + 25 \rightarrow 65 - 10 \rightarrow 55 + 20 \rightarrow 75 + 25$

5. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$50 + 5$	$17 - 10$	$50 + 20$	$70 - 40$
$46 - 6$	$40 + 12$	$80 - 50$	$30 + 30$
$20 + 9$	$90 - 70$	$20 + 20$	$80 - 50$

6. Аз рӯйи намуна иҷро кунед:

$$20 = 10 + 10$$

$$30 = 20 + \square$$

$$40 = 30 + \square$$

$$50 = 30 + \square$$

$$60 = 50 + \square$$

$$70 = 40 + \square$$

$$80 = 50 + \square$$

$$90 = 70 + \square$$

$$100 = 50 + \square$$

7. Дар маҷаллаи «Гулхан» 25 нафар, дар маҷаллаи «Ғунча» бошад, аз он 4 нафар зиёд донишомӯзон обуна шуданд. Дар ҳар ду маҷалла чанд нафар донишомӯзон обуна шудаанд?

8. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$42 + 8$ $72 - 30$ $32 + 40$
 $50 + 14$ $64 - 32$

9. Шаклҳоро ба дафтарадон кашед ва тарафҳои онҳоро бо ёрии хаткашак чен кунед.

10. $20 + 8 \square 35$

$39 - 9 \square 27$

$50 + 2 \square 72$

$45 - 5 \square 40$

$70 + 3 \square 62$

$88 - 8 \square 90$

$50 + 8 \square 74$

$66 - 6 \square 60$

$90 + 2 \square 99$

Ифодаҳои ададӣ. Ҷадвалҳо.

Шаклҳои геометрӣ

Ифодаҳои ададӣ

- 1. $25 + 3$, $25 - 3$ – инҳо ифодаҳои ададӣ ё ки **ифодаҳо** номида мешавад.

Натиҷаи амалҳои дар ифода нишон додашударо қимати ифода меноманд.

Ҳосили ҷамъи ададҳои 25 ва 3 ба 28 баробар аст. $25 + 3 = 28$

$25 + 3$ **ифода** буда, 28 қимати ифода аст.

- 2. Ифодаҳои зеринро ҳисоб кунед:

$21 + 8$

$34 + 4$

$43 + 5$

$49 - 40$

$87 - 7$

$55 - 5$

- 3. Дар асоси ҷадвал масъала тартиб диҳед ва онҳоро ҳал кунед, ифодаҳои ҳосил шударо фаҳмонед:

Мавҷуд буд	Истифода шуд	Боқӣ монд
 9 кг ва 7 кг	6 кг	? кг

Қимати ифодаҳои $9 + 7$, $9 - 7$, $(9 + 7) - 6$ –ро ҳисоб карда, роҳи ҳалли масъаларо ёбед.

-   4. $37 + 2$ | $48 - 3$ | $46 + 4$ | $69 - 5$
 $37 + 20$ | $48 + 30$ | $46 + 40$ | $69 - 50$

10. Қимати ифодаҳоро ёбед.

$47 + 2$

$58 + 20$

$16 + 3$

$69 - 30$

$45 - 10$

$38 - 8$

11. Аз қадвал мисолҳои ҷавобашон як хел бударо ёбед:

$99 - 9$	$87 - 7$	$40 + 10$	$90 - 30$
$56 - 6$	$89 + 1$	$45 - 5$	$20 + 20$
$79 + 1$	$75 - 5$	$30 + 30$	$80 - 10$

12. Дар қабати якуми бинои навсохташуда 24-то, дар қабати дуюм бошад, 26-то хона аст. Дар қабати дуюм нисбат аз қабати якум чандто зиёд хона ҳаст?

13. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Массаи каду чанд килограмм аст?
Массаи тарбуз-чӣ?

14. Дуто чамъшавандаи ҳамсојро бо ҳосили чамъ иваз карда, бо усули қулай ҳисоб кунед:

$50 + 20 + 8$

$90 - 40 + 7$

$30 + 30 - 4$

15. Ададҳоро дар шакли ҳосили чамъи чамъшавандаҳо дар катакча (хона) ифода кунед:

$45 = 40 + 5$

$63 = 60 + \square$

$29 = 20 + \square$

$59 = 50 + \square$

$77 = 70 + \square$

$38 = 30 + \square$

$87 = 80 + \square$

$26 = 20 + \square$

$94 = 90 + \square$

Масъалаҳои таркибӣ (мураккаб)

1. Дар пойгаи велосипедронӣ Карим дар манзили муайяншуда дар 30 дақиқа, Салим бошад, дар 35 дақиқа расида омаданд. Карим аз Салим чанд дақиқа пеш расида омадааст? Салим аз Карим чанд дақиқа пас расида омадааст?

2. $(70 + 20) + 7$
 $(90 - 50) + 5$

$(80 - 40) + 9$
 $(30 + 30) + 8$

3. Дар асоси расм масъалаҳои бо усули зерин ҳалшаванда созед:
 $10\text{ л} + 5\text{ л}$, $10\text{ л} + 2\text{ л}$, $5\text{ л} + 2\text{ л}$, $10\text{ л} - 5\text{ л}$.

10 л

5 л

2 л

4. Аз рӯйи шартҳои зерин масъалаҳои тартиб дода ҳал кунед:

- 1) мавҷуд буд – 80-то мурғобӣ
 боз оварданд – 15-то мурғобӣ
  - 2) мавҷуд буд – ?-то
 баъд боз оварданд – 15-то мурғобӣ
  - 3) мавҷуд буд – 80-то мурғобӣ
 оварданд – ?-то
-) ?-то
) 95-то
) 95-то

5. $90 + 2$ $75 - 5$ $80 + 5$ $96 - 6$
 $88 - 8$ $60 + 4$ $23 - 3$ $50 + 7$
 $40 + 3$ $57 - 7$ $59 + 1$ $69 - 9$

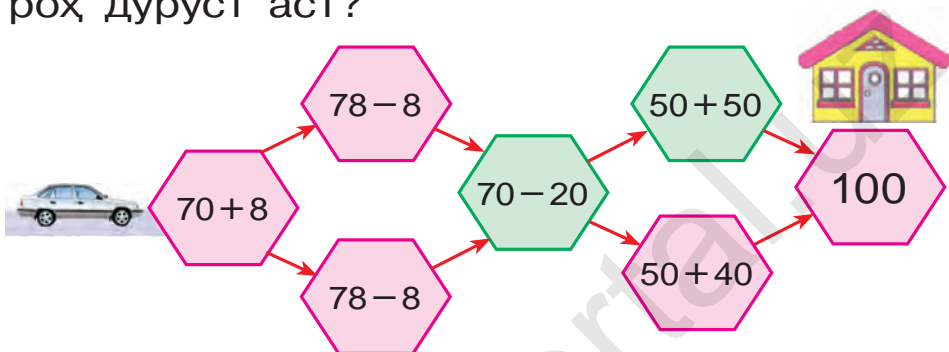

6. Массай қуттии помидордор 20 кг, қуттии сабзидор бошад, аз он 4 кг вазнин аст. Массай қуттии сабзидор чанд килограмм аст?

7. Барои ба манзил рафта расидан кадом роҳ дуруст аст?

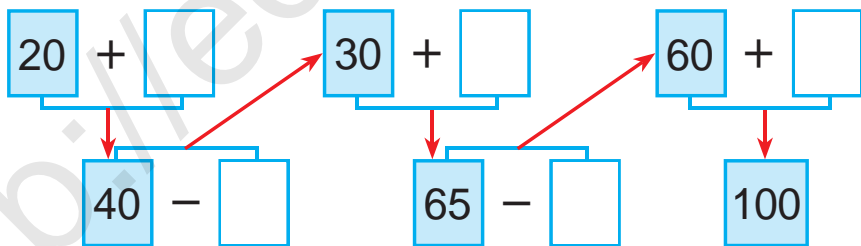

8. Масъалаи мухтасар тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Шахмат – 20-то
 Шашка – ?, 5-то зиёд

9. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

10. Баландии дарахти гуҷум 9 м, сафедор аз гуҷум 3 м баланд аст. Сафедор чанд метр аст?

11. Ҳамин хел адад гузоред, ки баробарӣ дуруст бошад:

$20 + \square = 28$	$59 - \square = 50$	$80 + \square = 88$
$28 - \square = 20$	$50 + \square = 59$	$88 - \square = 80$

12. Дар як сутун ҳосили чамъи ададҳоро, дар сутуни дуюм ҳосили тарҳи ададҳоро нависед ва қимати онҳоро ёбед:

$48 - 20$

$45 + 40$

$55 - 20$

$35 + 10$

$34 + 20$

$99 - 60$

$46 + 30$

$67 - 10$

13. Ҷавоби мисолҳоро ёбед:

$60 + 12$

$97 - 7$

$58 - 40$

$20 + 14$

$37 - 5$

14. Дар як банд (тўп) 47 м газвор мавҷуд буд. Барои дўхтани куртаи бачагона 17 м, барои дўхтани куртаи калонсолон бошад, 10 м газвор бурида гирифтанд. Дар банд чанд метр газвор боқӣ монд?

15. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

$$\begin{array}{l}
 35 + 30 = \boxed{} \quad 65 + 20 = \boxed{} \quad 85 - 50 = \boxed{} \\
 55 - 20 = \boxed{} \quad 35 + 30 = \boxed{} \\
 45 + 10 = \boxed{} \quad 65 - 10 = \boxed{}
 \end{array}$$

16. $20 + 9 \square 30$ | $36 - 6 \square 29$ | $80 + 4 \square 79$
 $45 - 5 \square 40$ | $50 + 8 \square 68$ | $79 - 9 \square 70$

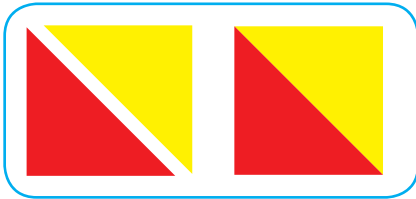

Аз қисмҳо бутунро, аз бутун ҳиссаҳоро ҳосил кардан

1. Чӣ хел шаклҳо ҳосил шуд? Номашро гӯед.

1)

2)

2. Дар як банд (печ) 49 метр сим мавҷуд буд. Дар давоми як рӯзи корӣ 17 м сим бурида гирифтанд. Дар банд чанд метр сим боқӣ мондааст?

3. Фикр кун, ҷустуҷӯ кун, ёб!

4. Мисолҳоро ҳал кунед:

$90 - 30$

$60 - 20$

$60 - 40$

$40 - 10$

$70 - 10$

$70 - 50$

$60 - 30$

$50 - 30$

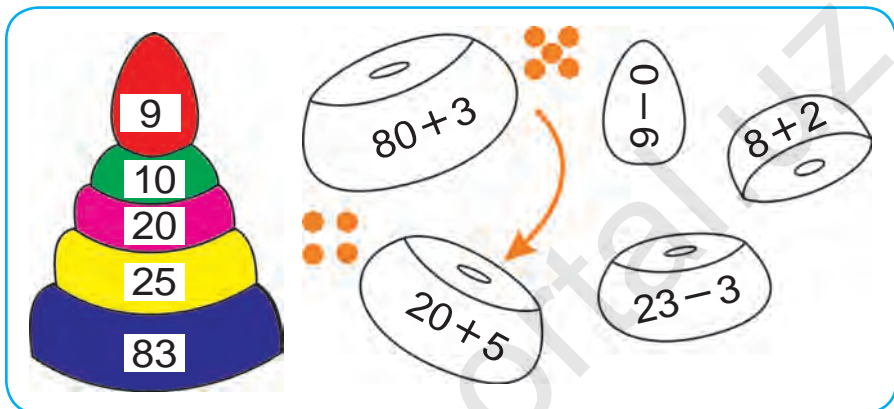
5. Дар боғчаи бачагона 30 кг пиёз ва аз он 27 кг зиёд картошка оварданд. Ифодаҳои зерин чиро мефаҳмонад?

$$30 + 27$$

$$30 + (30 + 27)$$

6. Фикр кун, ҷустуҷӯ кун, ёб!

7. Бачаҳо барои паррандагон дар ду рӯз 28-то хонача сохтанд. Онҳо 8-то хоначаро овехта монданд. Бачаҳо боз чандто хоначаро овехтанашон лозим?

8. Тарбуз ба чанд ҳисса ҷудо карда шудааст?

9. $28 + 10$

$40 + 38$

$56 - 20$

$37 - 10$

$50 + 14$

$54 + 10$

Ўадвал. Хондани ўадвалхон содда

1. Дар асоси ўадвал мисолхон тартиб ди-хед ва онро хал кунед:

+	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	$1 + 1 = 2$
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	$2 + \square = 4$
3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	$3 + \square = 6$
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	$4 + \square = 8$
5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	$5 + \square = 10$
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	$6 + \square = 12$
7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	$7 + \square = 14$
8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	$8 + \square = 16$
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	$9 + \square = 18$
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	$10 + \square\square = 20$

2. Дар банди якум 60 м, дар банди дуюм аз он 42 м кам газвор аст. Дар хар ду банд чанд метр газвор хаст?

3. $92 \square 90$ | $52 \square 72$ | $40 \square 40$ | $50 \square 42$

4. Масъала тартиб диҳед ва онро хал кунед:

Мавҷуд буд – 76 кг помидор

Намак карда шуд – 34 кг помидор

Боқӣ монд – ? кг помидор

5. $60 + 40$

$50 + 50$

$62 + 30$

$80 + 20$

$83 + 10$

$50 + 46$

$56 + 40$

$70 + 20$

$70 + 30$

6. Аз қадвал истифода бурда, қимати мисолҳоро ёбед:

+	1	2	3	4
2				
4				
5				
6				

-	1	2	3	4
1	0			
2	1			
3	2	1		
4				

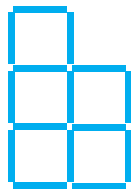
7. Дар боғ 60 бех кўчат шинонданд. Аз онҳо 20 бехаш себ, 30 бехаш олуца ва боқимондааш бошад, санҷид аст. Дар боғ чанд бех кўчати санҷид шинондаанд?

8. 1) Аз ададҳои 38, 42, 49, 50, 67, 83, 97 ададҳои пеш меомадаро нависед;

2) Аз ададҳои 9, 19, 29, 59, 79, 99 ададҳои баъд меомадаро нависед.

9. Аз қўбҳои шумор чандто квадрат ҳосил карда шудааст? Аз қўбҳои шумор тавре яктоашро гиред, ки дар натижа чорто квадрат монад.

$56 - \square = 50$	$58 - \square = 50$	$97 - \square = 90$
$30 + \square = 34$	$80 + \square = 85$	$70 + \square = 79$
$49 - \square = 40$	$43 - \square = 40$	$53 - \square = 50$

11. Дар як банд 50 м матоъ мавҷуд буд. Аз он 20 м матоъ бурида гирифтанд. Дар банд чанд метр матоъ боқӣ монд?

Дар асоси маълумотҳои додашуда пур кардани ҷадвал

1.

+ = 100									
	99		98		97		96		95
		50		60		40		30	

2. Дар зарф 40 л сӯзишворӣ мавҷуд буд. Дар мошини якум 25 л, дар дуюмаш 10 л баъд аз сӯзишворӣ рехтан, дар зарф чанд литр сӯзишворӣ боқӣ монд?

3. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

30 кг

ва

27 кг

зардолу мавҷуд буд.

Истифода шуд – 20 кг   Боқӣ монд – ? кг

4. Мисолҳои додашударо дар асоси ҷадвал ҳал кунед:

Тарҳшаванда	90	50	80	40	70	30	60
Тарҳқунанда	20	30	40	20	10	20	50
Ҳосили тарҳ							

5. $55 + 20$ | $84 - 14$ | $83 + 7$ | $45 - 40$
 $65 + 10$ | $95 - 30$ | $24 + 3$ | $24 - 10$

1. Ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

$$35 + 42 = 30 + 5 + 40 + 2 = 70 + 7 = 77$$

$$24 + 31 = 20 + 4 + 30 + 1 = 50 + 5 = 55$$

Ҳангоми чамъ кардани ададҳои дурақама, даҳиҳо ба даҳиҳо ва якиҳо ба якиҳо чамъ карда мешаванд.

2. Ҳалли мисолҳоро фаҳмонед:

$$38 - 17 = \square \square$$

$$38 - 17 = \square \square$$

$$30 - 10 = 20$$

$$38 - 10 = 28$$

$$8 - 7 = 1$$

$$28 - 7 = 21$$

$$20 + 1 = 21$$

$$38 - 17 = 21$$

$$38 - 17 = 21$$

Ҳангоми тарҳ кардани ададҳои дурақама, даҳиҳо аз даҳиҳо ва якиҳо аз якиҳо тарҳ карда мешаванд.

3. Аз қадвал мисолҳои қавобашон як хел бударо ёбед:

$38 + 12$	$57 - 22$	$45 + 45$	$53 - 50$
$99 - 9$	$18 + 12$	$56 - 16$	$48 + 30$
$20 + 20$	$69 - 2$	$80 + 17$	$98 - 20$

4. Ҳосили чамъи ададҳои 30 ва 20 ба 50 баробар аст. Ҳосили чамъ аз чамъшавандаи яқум чандто зиёд аст. Аз чамъшавандаи дуюм-чӣ?

5. $34 + 13$

$62 + 16$

$54 + 25$

$42 + 25$

$44 + 33$

$32 + 24$

Аз адади 100 тарҳ намудани адади якрақама

$$100 - 8 = \square\square$$

1. Роҳи ҳаллашонро фаҳмонед:

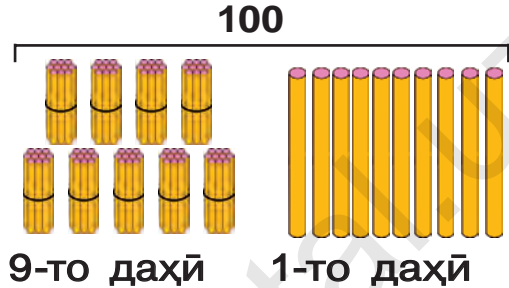
$$100 - 8 = \square\square$$

$$10 + 90 = 100$$

$$10 - 8 = 2$$

$$90 + 2 = 92$$

$$100 - 8 = 92$$

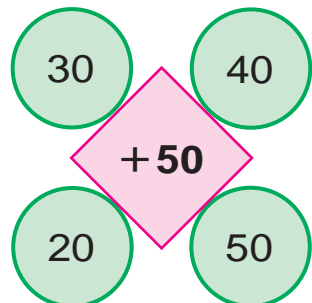
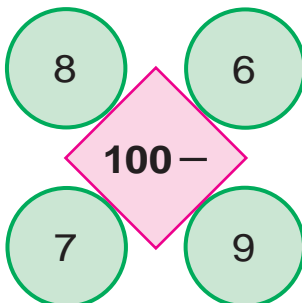
Аз адади 100 адади 8-ро тарҳ кардан лозим аст. Адади 100 аз 10-то даҳӣ иборат аст. Якто даҳиро мегирем. Агар аз якто даҳӣ 8-то якиро тарҳ кунем, 2-то яки боқӣ мемонад. 9-то даҳӣ ва 2-то яки 92 мешавад.

2. Роҳи ҳаллашонро фаҳмонда, ҷавобҳояшонро ёбед:

$$100 - 4 \quad | \quad 100 - 7 \quad | \quad 100 - 2 \quad | \quad 100 - 5$$

3. Дар дўкон 100-то қандил мавҷуд буд. То нисфирўзӣ 9-то қандил фурўхта шуд. Дар дўкон боз чандто қандили мефурўхта боқӣ монд?

4. Ҳисоб кунед:

Аз адади 100 тарҳ намудани адади дурақама

$$100 - 72 = \square\square$$

1. Роҳи ҳаллашонро фаҳмонед:

$$100 - 72 = \square\square$$

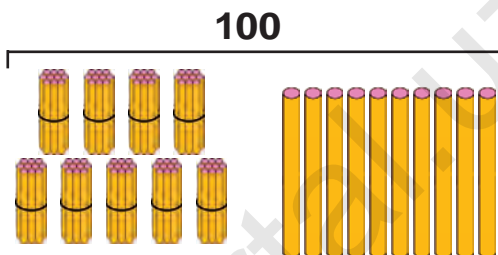
$$10 + 90 = 100$$

$$10 - 2 = 8$$

$$90 - 70 = 20$$

$$20 + 8 = 28$$

$$100 - 72 = 28$$

9-то даҳӣ 1-то даҳӣ

Аз адади 100 адади 72-ро тарҳ кардан лозим аст. Адади 100 аз 10-то даҳӣ иборат аст. Якто даҳиро мегирем. Аз якто даҳӣ 2-ро тарҳ кунем, 8 боқӣ мемонад. Ба мо 9-то даҳӣ боқӣ монда буд.

9-то даҳӣ - 7-то даҳӣ = 2 даҳӣ

2-то даҳӣ ва 8-то яки 28 мешавад.

2. Роҳи ҳалли мисолҳоро фаҳмонда, ҷавобҳояшонро ёбед:

$$100 - 36$$

$$100 - 57$$

$$100 - 62$$

$$100 - 42$$

$$100 - 24$$

$$100 - 56$$

3. Ба дўкон 100 дона нони фатир оварданд. То нисфирўзӣ 82-тоаш фурўхта шуд. Дар дўкон барои фурўхтан боз чанд дона нони фатир боқӣ монд?

4. Муқоиса кунед:

$$100 \square 90$$

$$29 \square 92$$

$$49 \square 49$$

$$65 \square 56$$

Ёфтани чамъшавандаи сеюм

1. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

12 кг

10 кг

? кг

30 кг

2. Дар сето зарф ҳамагӣ 95 л сӯзишворӣ аст. Агар дар зарфи якум 40 л, дар зарфи дуюм 35 л сӯзишворӣ бошад, дар зарфи сеюм чанд литр сӯзишворӣ будааст?

3.

Чамъшаванда	26	42	44	51	62	12	45	40
Чамъкунанда	54	20	46	28	24	78	25	30
Ҳосили чамъ								

4. Аз хоҷагӣ ба осие 50 халта гандум ва аз он 8 халта кам чав оварданд. Ба осие ҳамагӣ чанд халта дон овардаанд?

5.

$$80 + \bigcirc = 90$$

$$49 - \bigcirc = 24$$

$$\bigcirc - 33 = 25$$

$$\bigcirc + 20 = 58$$

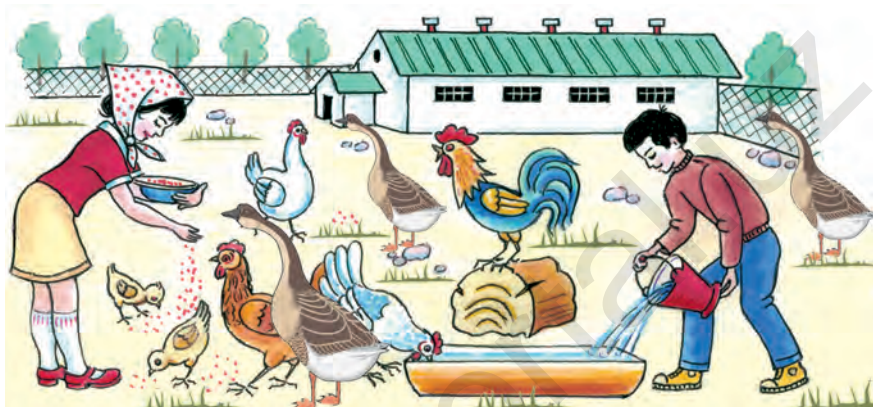
$$57 + \bigcirc = 67$$

$$60 - \bigcirc = 20$$

6. Барои парвариши мурғҳо дар як ҳафта 28 кг дон, барои парвариши ғозҳо бошад, аз он 11 кг камтар дон сарф шудааст. Барои парвариши мурғҳо ва ғозҳо чанд килограмм дон сарф мешудааст?

7. Дар асоси расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

8. Қавсҳоро чунон гузоред, ки баробарӣ дуруст бошад:

$$80 - 20 + 7 = 67$$

$$30 - 7 + 3 = 20$$

9.	$46 + 43$	$95 - 35$	$100 - 52$
	$71 + 29$	$68 - 24$	$100 - 37$
	$20 + 45$	$86 + 13$	$100 - 62$

10. Аз рўйи расм масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

36-то

11. Ҳосили чамъи сето адад 78 аст. Адади якум 32 буда, адади дуюм 26 мебошад. Адади сеюмро ёбед.

12. $28 + \bigcirc = 38$ $\bigcirc - 20 = 48$
 $\bigcirc - 6 = 50$ $25 + \bigcirc = 75$
 $57 + \bigcirc = 67$ $\bigcirc - 30 = 38$

13. Дар асоси қадвал масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Мавҷуд буд	Оварда шуд	Шуд
		
40 халта сабзӣ	Боз 40 халта сабзӣ	?-то халта сабзӣ

14. Бо усули қулай ҳисоб кунед:

$67 + 13$	$25 + 25$	$25 + 45$
$28 + 62$	$83 + 17$	$86 + 14$

Давом додани пайдархамӣ

1. Мисолҳоро аз рӯи намуна ҳал кунед:

$$100 - 43 = (100 - 40) - 3 = 60 - 3 = 57$$

$100 - 65$

$100 - 52$

$100 - 78$

$100 - 36$

$100 - 25$

$100 - 47$

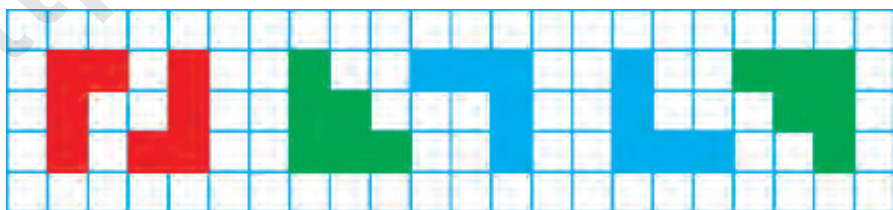
2. Дар анбор 90 халта орд мавҷуд буд. Аз он то нисфирӯзӣ 30 халта ва баъди нисфирӯзӣ 32 халта орд фурӯхта шуд. Дар анбор чанд халта орд боқӣ монд?

3. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

4. Шаклҳоро ба дафтаратон кашед. Шаклҳои ба ҳам монандро як хел ранг кунед:

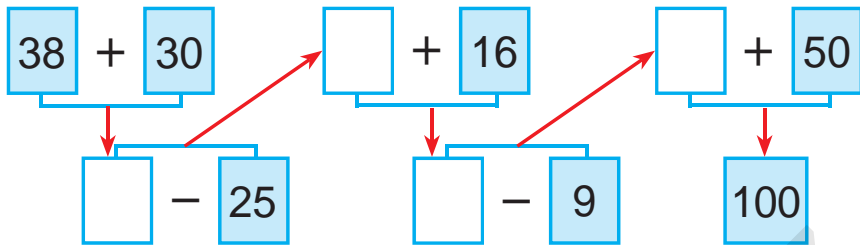

5. $69 + 21$ | $27 + 20$ | $66 - 26$ | $50 + 36$
 $57 + 43$ | $39 - 29$ | $72 - 32$ | $96 - 46$

6. Мисолҳоро фаҳмонда ҳал кунед:

7. Ба маҳфили шоҳмот ва шашка 32 нафар писарон ва аз онҳо 15 нафар зиёд духтарон иштирок карданд. Ба маҳфил чанд нафар духтарон иштирок кардаанд? (Ба масъала чунин савол гузored, ки он бо ду амал ҳал мешуда бошад).

8. Ҷавоби мисолҳоро ёбед:

9. Дар асоси расми додашуда масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

ва

26 кг

24 кг

Намак карда шуд – 30 кг Боқӣ монд – ? кг

10. 26 + 14		52 - 20		54 + 16		39 - 19
47 - 17		38 + 30		68 - 28		25 + 15

11. Мисолҳоро аз рӯи намуна иҷро кунед:

$21 + 21 = 42$	$32 + \square = 64$	$42 + \square = 84$
$22 + \square = 44$	$33 + \square = 66$	$43 + \square = 86$
$24 + \square = 48$	$34 + \square = 68$	$44 + \square = 88$

12. Дар сатил 28 кг олуболу мавҷуд буд. Аз 20 кг олуболу мураббо тайёр карданд. Дар сатил чанд килограмм олуболу монд?

13. Аз рӯи рангҳо ба гурӯҳҳо ҷудо карда мисолҳоро ҳал кунед:

$46 + 4$	$58 - 55$	$32 + 28$	$58 - 27$
$74 + 26$	$64 + 30$	$60 - 4$	$47 + 2$
$60 - 42$	$42 + 25$	$50 + 36$	$25 - 15$

14. Дар баки автомобили «Matiz» 39 л, дар баки автомобили «Neksiya» бошад, аз он 16 л зиёд сӯзишворӣ аст. Дар баки автомобили дуҷум чанд литр сӯзишворӣ будааст?

15. 18 нафар бача бозӣ мекарданд. Аввал 5 нафар духтар, баъд 3 нафар писар ба хонашон рафтанд. Дар бозӣ чанд нафар бача монданд?

16.

$26 + 14$	$52 - 20$	$54 + 16$	$39 - 19$
$47 - 17$	$38 + 30$	$68 - 28$	$25 + 15$

Мафҳумҳои мантиқӣ: «ҳамааш», «баъзеаш», «... ғайр аз ин ҳамааш» ...

1. Номи ҳамаи ашёҳои дар расм додашударо гӯед. Онҳоро мухтасар чӣ номидан мумкин?

2. Аз якто гӯсфанд 7 кг, аз дигараш нисбат аз он 3 кг зиёд пашм тарошида гирифтанд. Аз ҳар ду гӯсфанд ҳамагӣ чанд килограмм пашм тарошида гирифтаанд?

3. Қимати ифодаҳоро ёбед. Хусусиятҳои ба худ хоси ҷойгиршавии рақамҳоро фаҳмонед.

$$53 + 41$$

$$62 + 21$$

$$54 + 45$$

$$32 + 26$$

$$35 + 14$$

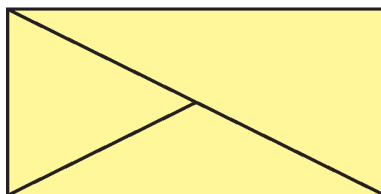
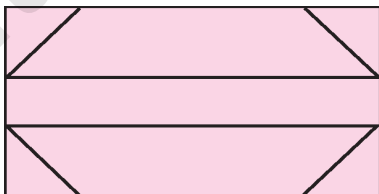
$$26 + 12$$

$$45 + 54$$

$$23 + 62$$

4. Номҳои шаклҳоро гуфта диҳед:

$$5. (30 + 20) - 10$$

$$(90 - 40) + 30$$

$$(80 - 50) + 20$$

$$(20 + 20) - 20$$

«Ҳар кадом», «ихтиёрӣ», «яке аз ...», «яке аз ҳамааш» ва маънои онҳо

- 1. Номи ҳамаи ашёҳои дар расм тасвир шударо гӯед. Онҳоро мухтасар чӣ номидан мумкин?

Шумо ҳам ҳамин тавр маҷмӯи ихтиёрӣ созад.

- 2. Барои маҳфили варзишии мактаб 40-то шахмат ва шашка оварданд. Аз онҳо 20-тоаш шахмат бошад, чандто шашка овардаанд?

3. $86 - 23$	$97 - 43$	$67 - 45$	$58 - 26$
$68 - 32$	$79 - 34$	$76 - 54$	$85 - 62$

4. Масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед:

Дар мошини 1-ум – 54 халта пиёз) ?
Дар мошини 2-юм – 46 халта пиёз) халта

- 5. Чӣ хел ҳосили ҷамъи 4-то ҷамъ-шавандаҳои якхела 100 мешавад?

6. $80 \text{ см} - 50 \text{ см}$	$40 \text{ дм} + 30 \text{ дм}$
$30 \text{ дм} + 30 \text{ дм}$	$90 \text{ см} - 70 \text{ см}$

7. Номи ҳамаашро гӯед ва онҳоро мух-
тасар чӣ номидан мумкин?

8. Ба ошхона 45 л шир оварданд. Пас аз як қисми шир истифода шудан, 30 л шир боқӣ монд. Чанд литр шир истифода шудааст?

9. Аз рӯйи рангҳо ба гурӯҳҳо ҷудо наму-
да, мисолҳоро ҳал кунед:

$37 + 3$	$48 - 40$	$60 + 23$	$58 - 30$
$67 - 20$	$71 + 10$	$90 - 30$	$45 + 20$
$83 + 10$	$78 - 20$	$88 + 10$	$98 - 30$

10. 1) Бо ёрии рақамҳои 2, 7 ва 9-ум 9-то адади дурақамаро навиштан мумкин: 22, 27, 29, 72, 77, 79, 92, 97, 99;

2) Бо ёрии рақамҳои 5, 1, 4 ҳамаи ададҳои дурақамии ҳосил шуданаш мумкин бударо нависед.

11. $34 + 6$ | $21 + 9$ | $35 + 5$ | $15 + 5$
 $34 + 26$ | $29 + 21$ | $35 + 15$ | $75 + 15$

Сохтани порчаи ба дарозӣ додашуда.

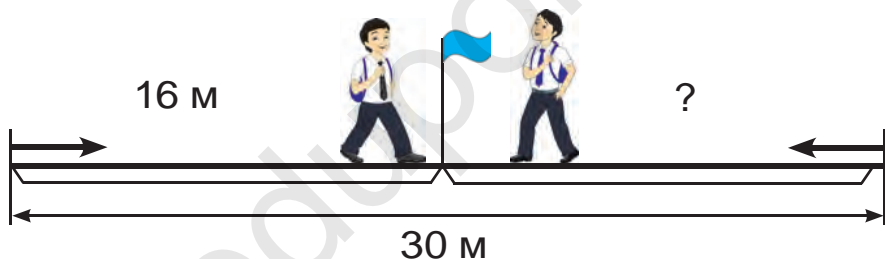
Чен ва тахмин кардани дарозӣ ва масофаҳо

1. Бо ёри хаткашак дарозии ҳар як порчаро бо сантиметр ва миллиметрҳо муайян кунед:

2. Дарозии пайраҳа 30 м аст. Саид ва Умед аз ду тарафи пайраҳа рӯ ба рӯ ба сӯи ҳамдигар роҳ гаштанд. Онҳо то вохӯрӣ Саид 16 м роҳ гашт. Умед то вохӯрӣ чӣ қадар роҳ гаштааст?

3. $54 + 46$ | $74 + 26$ | $83 + 17$ | $62 + 38$
 $58 + 42$ | $71 + 29$ | $87 + 13$ | $65 + 35$

4. Дарозии порчаи якум 5 см, порчаи дуюм аз он 4 см дароз, порчаи сеюм аз порчаи дуюм 6 см кӯтоҳ аст. Дарозии порчаи сеюмро ёбед.

5. Дуто чамъшавандаи ҳамсояро бо ҳосили чамъ иваз карда, бо усули қулай ҳал кунед:

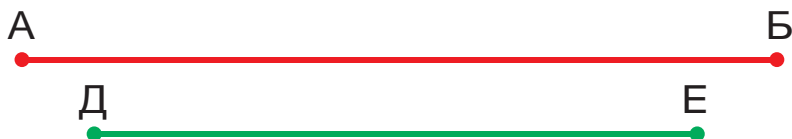
$50 + 20 + 8$ $90 - 40 + 7$ $38 + 30 - 4$

6. $30 + (6 + 3)$ | $40 + (9 - 2)$ | $50 + (6 + 2)$
 $80 + (7 + 2)$ | $50 + (8 - 4)$ | $70 + (9 - 5)$

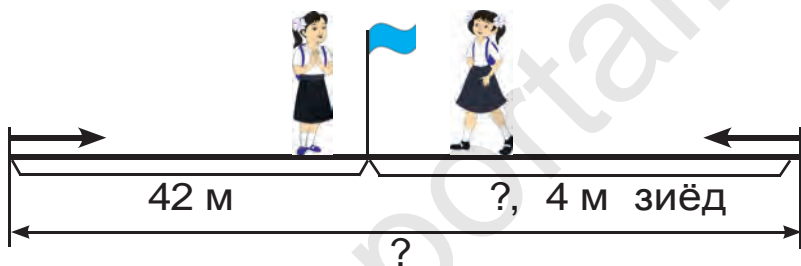

7. Дарозии порчаҳои зеринро муқоиса кунед:

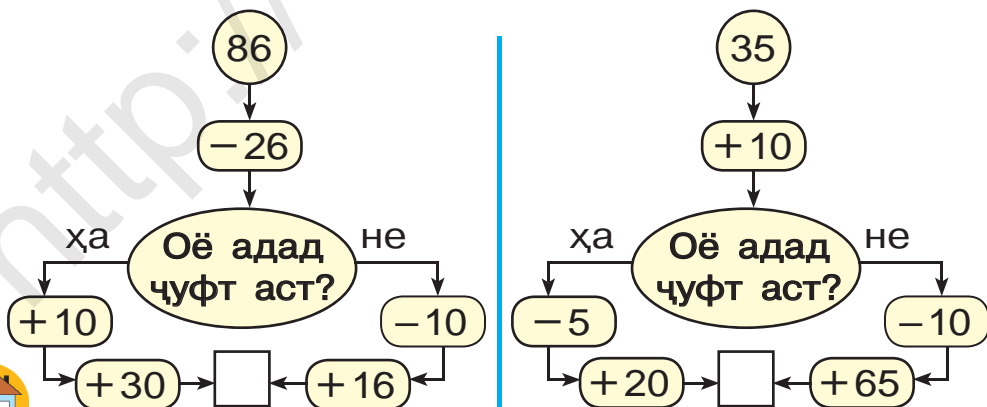
8. Гулнора ва Дилноза аз ду сари пайраҳа рӯ ба рӯ ба сӯйи ҳамдигар роҳ гаштанд. Онҳо то вохӯрӣ Гулнора 42 м, Дилноза аз ӯ 4 м зиёд роҳ гашт. Дарозии пайраҳа чӣ қадар аст?

9. $54 - 46$ | $62 + 44$ | $87 - 17$ | $83 - 63$
 $85 + 15$ | $92 - 22$ | $67 + 23$ | $75 + 15$

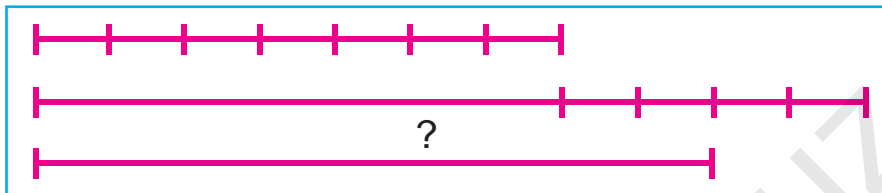
10. Барои ҷавобаш 100 баромадан аз кадом тараф роҳ гаштан лозим?

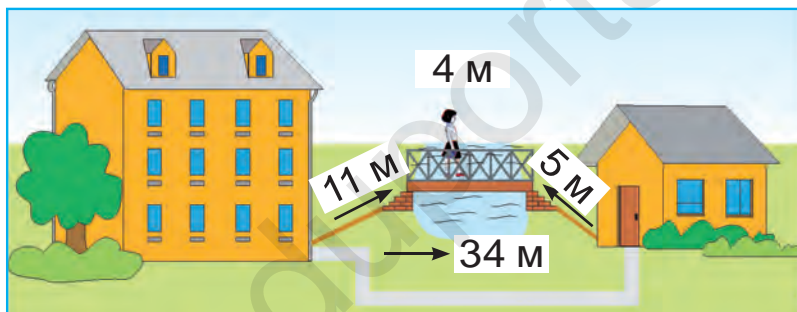
11. Каду 9 кг ва харбуза аз он 3 кг сабук аст. Массайи харбуза чанд килограмм аст?

12. Дарозии порчаи якум 7 см, порчаи дуюм аз он 4 см дароз, дарозии порчаи сеюм аз дарозии порчаи дуюм 2 см кӯтоҳ аст. Дарозии порчаи сеюмро ёбед:

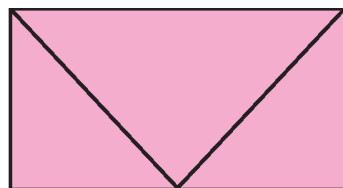
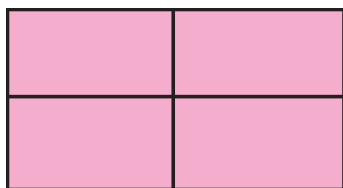
13. Аз хона ба дўкони нон бо пайраҳа ё ки аз кўпрук гузашта рафтан мумкин. Кадом роҳ кӯтоҳ ва чӣ қадар кӯтоҳ аст?

14. 39 кг мева буд. Аз он барои тайёр кардани мураббо 20 кг ва барои тайёр кардани шарбат 9 кг мева истифода карда шуд. Чанд килограмм мева зиёдати монд?

15. Чӣ хел шаклҳоро мебинед?

16. $98 - 20$

$94 - 93$

$67 - 32$

$76 + 23$

$100 - 62$

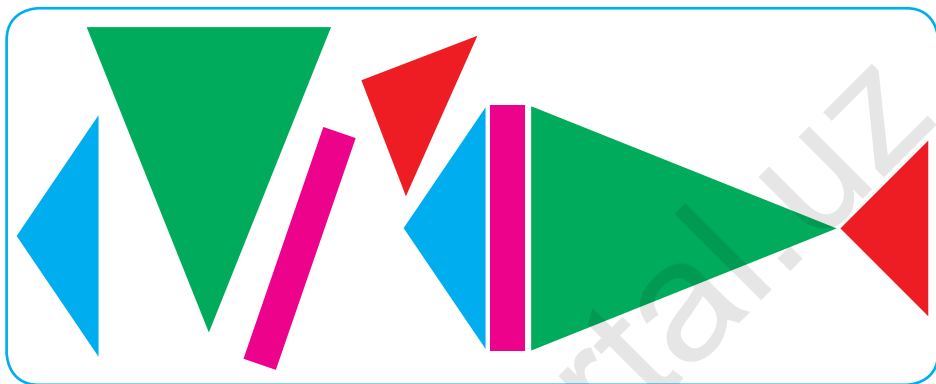
$72 + 23$

Сохтани шаклҳои гуногун. Аз қисмҳо ҳосил кардани шаклҳо

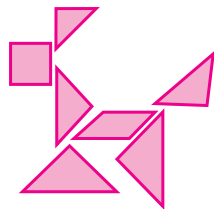
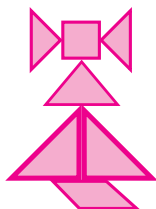
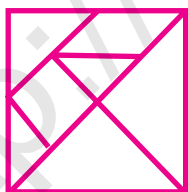

1. Аз қисмҳо чӣ хел шакл ҳосил шуд?

2. Дар дӯкон 32 кг рағани зард мавҷуд буд. Боз 17 кг рағани зард оварданд. Дар як рӯз 29 кг рағани зард фурӯхта шуд. Дар дӯкон чӣ қадар рағани зард боқӣ монд?

3. Аз қисмҳои квадрат шаклҳои ҳаминхела созад:

4. Дар боғи мактаб 26 бех чинигул ва 24 бех райҳон оварданд. Дар боғи мактаб ҳамагӣ чанд бех гул овардаанд?

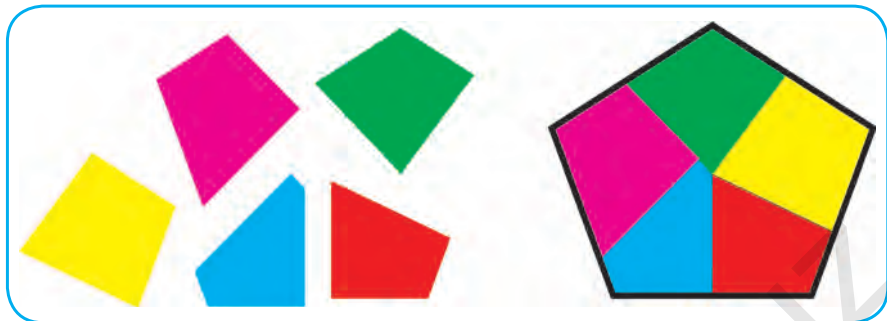

5.	$21 + 21$	$32 + 32$	$14 + 14$
	$24 + 24$	$42 + 42$	$33 + 33$
	$44 + 44$	$13 + 13$	$22 + 22$

6. Аз қисмҳо чӣ хел шакл ҳосил шуд?

7. 1) Дар қуттии якум 26-то, дар қуттии дуюм бошад, аз он 4-то зиёд конфет аст. Дар қуттии дуюм чандто конфет ҳаст?

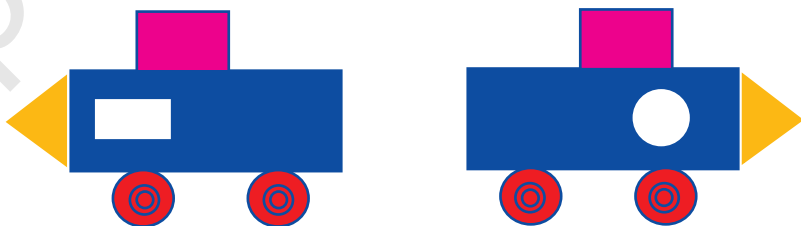
2) Дар қуттии якум 26-то, дар қуттии дуюм бошад, аз он 4-то зиёд конфет аст. Дар ҳар ду қуттӣ чандто конфет ҳаст?

8. $80 + \bigcirc = 87$ $53 - \bigcirc = 50$
 $\bigcirc - 5 = 30$ $\bigcirc + 24 = 48$
 $90 + \bigcirc = 98$ $46 - \bigcirc = 40$

9. Шаклҳоро муқоиса кунед:

10. $20 + 8 \square 30$ $35 - 5 \square 43$ $80 + 2 \square 82$
 $69 - 9 \square 50$ $90 + 3 \square 81$ $47 - 7 \square 40$
 $40 + 5 \square 45$ $96 - 6 \square 85$ $70 + 7 \square 55$

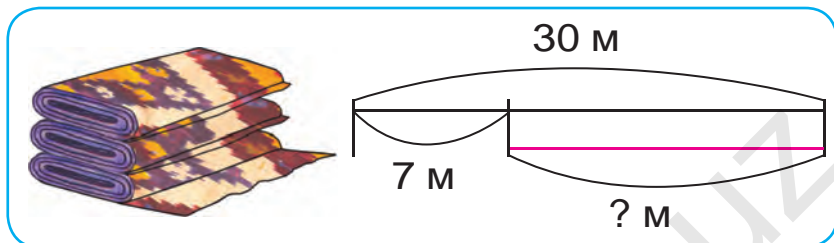

Ҳал кардани масъалаҳои шавқовар

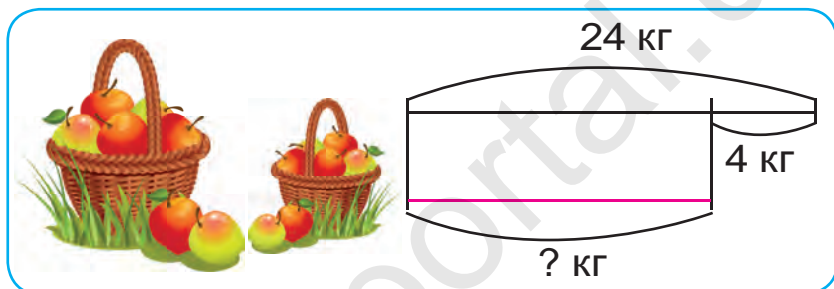

1. Дар асоси нақша масъала тартиб диҳед ва онро ҳал кунед?

1)

2)

2. Дар маҳфили расмкешӣ 18 нафар донишомӯз иштирок мекарданд, баъд ба онҳо боз 10 нафар донишомӯзон ҳамроҳ шуданд. Аммо 4 нафар донишомӯзон ба дигар маҳфил гузашта рафтанд. Дар маҳфили расмкешӣ чандто донишомӯзон монданд?

3.

Тарҳшаванда	100	99	86	46	94	56
Тарҳкунанда	10	49	20	24	31	32
Ҳосили тарҳ						

4. Қимати ифодаҳоро ҳисоб кунед:

$33 + 16$

$42 + 37$

$54 + 33$

$87 - 25$

$79 - 38$

$95 - 52$

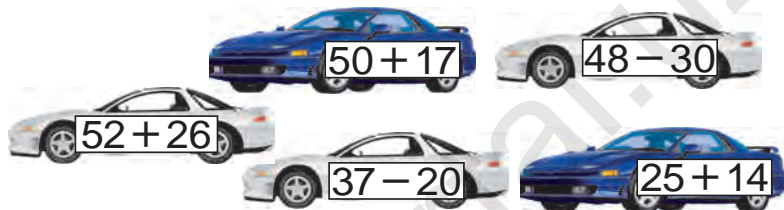

Такрор кардани мавзӯҳои гузашта

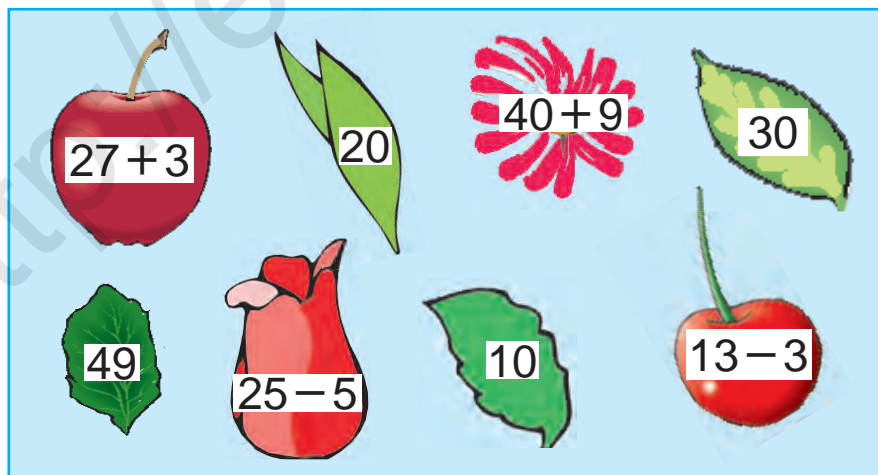
1. Барои устохонаи мактаб 15-то арраи дастӣ ва аз он 3-то кам ранда хариданд. Барои устохонаи мактаб ҳамагӣ чандто асбоби дуредгарӣ харидаанд?

2. Ҷавоби мисолҳоро бо тартиби афзуншавӣ ҷойгир кунед:

3. $50 + \bigcirc = 57$ $94 - \bigcirc = 90$
 $\bigcirc - 22 = 22$ $\bigcirc + 14 = 64$
 $48 + \bigcirc = 60$ $30 - \bigcirc = 10$

4. Фикр кун, ҷустуҷӯ кун, ёб!

5. $32 + 18$ $54 - 50$ $50 + 50$
 $72 - 70$ $74 + 26$ $87 - 80$

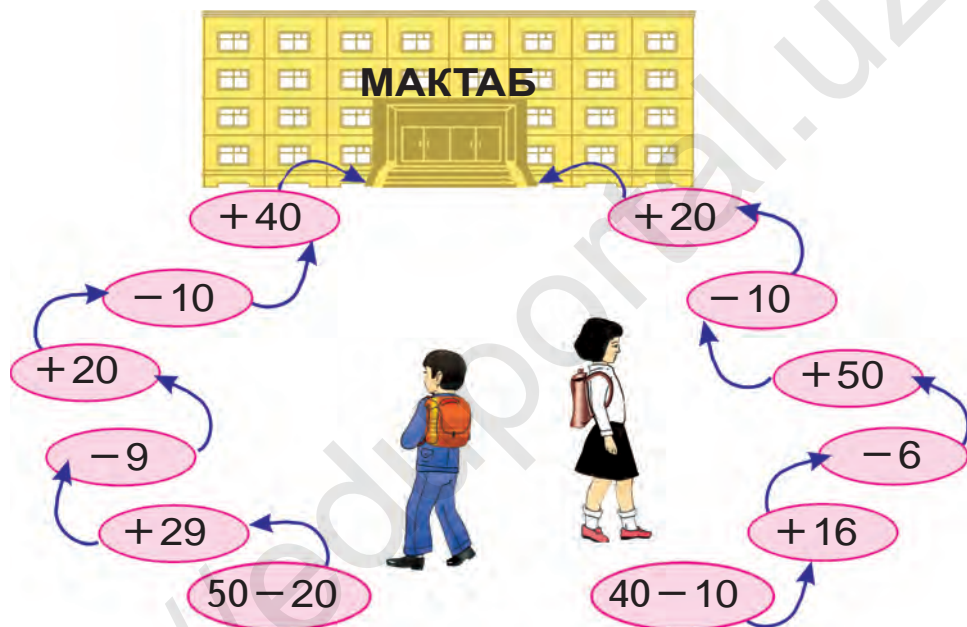

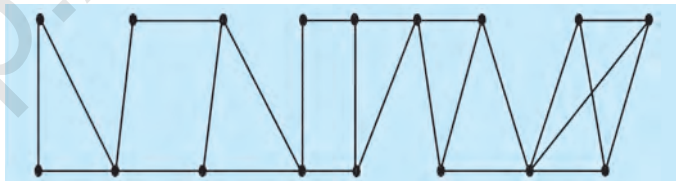
6. Ба дўкон барои фуруҳтан 76-то велосипедҳои дучарха ва сечарха оварданд. Агар велосипедҳои сечарха 34-то бошад, велосипедҳои дучарха чандтоанд?

7. Тез ҳисоб кунед:

8. Чандто секунда ва чоркунча ҳаст?

9. $67 + 32$

$69 - 40$

$23 + 17$

$48 - 45$

$96 - 50$

$27 + 13$

10. Адади аз 9-то даҳӣ ва 7-то якӣ, аз 8-то даҳӣ ва 5-то якӣ иборат бударо нависед.

МУНДАРИҶА

Маҷмӯи ашё (чиз)-ҳо	3
Номбурдани ададҳои аз 1 то 10 буда	11
Рақамгузорӣ ба ададҳои аз 1 то 5 буда	15
Рақамгузорӣ ба ададҳои аз 6 то 9 буда	22
Муқоиса кардани ададҳои аз 1 то 10 буда	31
Тасаввуроти вақт	32
Ададҳои чуфт ва тоқ	34
Нуқта. Порчаи хати рост	35
Ҷамъ ва тарҳ бо иштироки нол (сифр)	37
Аъзоҳои амали ҷамъ	39
Аъзоҳои амали тарҳ	40
Маънои амалҳои ҷамъ ва тарҳ	41
Ададҳои аз 11 то 100 буда.	48
Қавсҳо	54
Ададҳоро аз даҳӣ гузашта ҷамъ кардан	56
Ададҳоро аз даҳӣ гузашта тарҳ кардан	63
Хондан ва навиштани ададҳои аз 21 то 100 буда ..	73
Бо даҳиҳо шуморидан	81
Шаклҳои геометрӣ. Масъалаҳои матннок	83
Кунҷ ва намудҳои он	90
Бисёркунҷаҳо	91
Ҳалли масъалаҳоро меомӯзем	94
Масъалаҳои дуамала	97
Воҳиди ченаки масса (вазн): килограмм	101
Воҳиди ченаки ғунҷоиш: литр	103
Акси ашё дар оина	106
Шаклҳои фазовӣ ва ҳамвори содда	114
Воҳидҳои дарозӣ: десиметр, метр	119
Ифодаҳои ададӣ. Ҷадвалҳо	126
Масъалаҳои таркибӣ (мураккаб)	129
Аз қисмҳо бутунро, аз бутун	132
Аз адади 100 тарҳ намудани адади якрақама	139

Аз адади 100 тарҳ намудани адади дурақама	140
Ёфтани ҷамъшавандаи сеюм	141
Давом додани пайдарҳамӣ	144
Мафҳумҳои мантиқӣ: “ҳамааш”, “баъзеаш”	147
Сохтани порчаи ба дарозӣ...	150
Сохтани шаклҳои гуногун	153
Ҳал кардани масъалаҳои шавқовар	155

Аҳмедов М. ва дигарон.

А 97 **Математика.** Китоби дарсӣ барои донишомӯзони синфҳои якуми мактабҳои таълими миёнаи умумӣ (**М. Аҳмедов**, Н. Абдурахмонова, М. Ҷумъаев. Тарҷумон А. Эшонқулов) — Т.: «Turon-Iqbol», 2019. — 160 саҳифа.

ISBN 978-9943-14-062-2

УЎК: 372.851(075)
51=222.8
КБК 22.1721

MAHAMADJON AHMEDOV,
NABIYA ABDURAHMONOVA, MAMANAZAR JUMAYEV

O'quv nashri

МАТЕМАТИКА

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
1-sinfi uchun darslik

O'n uchinchi nashr

(tojik tilida)

«TURON-IQBOL»

Toshkent, 100011. Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Toshkent – 2019

Тарҷумон	А. Эшонқулов
Муҳаррир	Ҷ. Эшонқулов
Муҳаррири бадеӣ	Э. Абдиқайирова
Муҳаррири техники	А. Йўлдошева
Мусахҳаҳ	Б. Эшонқулов
Саҳифабанди компютери	А. Муҳаммадиев

Литсензияи нашриёт АИ №223, 16.11.12

Ба чопаш 30-юми апрели соли 2019 иҷозат дода шуд. Андозаи 70x100^{1/16}.
Бо усули офсет чоп гардид. Гарнитурани «Pragmatica». Ҷузъи чопии шартӣ 12,9.
Ҷузъи нашрию ҳисобӣ 13,52. Адади нашр 7 767 нусха. Супориши № 19-253

Дар матбааи ҳонаи эҷодии табуи нашри “Ўзбекистон”-и оҷонсии коммуникатсияҳои оммавии иттилооти назди маъмурияти Президенти Республикаи Ўзбекистон чоп карда шуд. 100011, Тошканд, кўчаи Навоӣ, 30.

*Книга предоставлена исключительно в образовательных целях
UZEDU.ONLINE